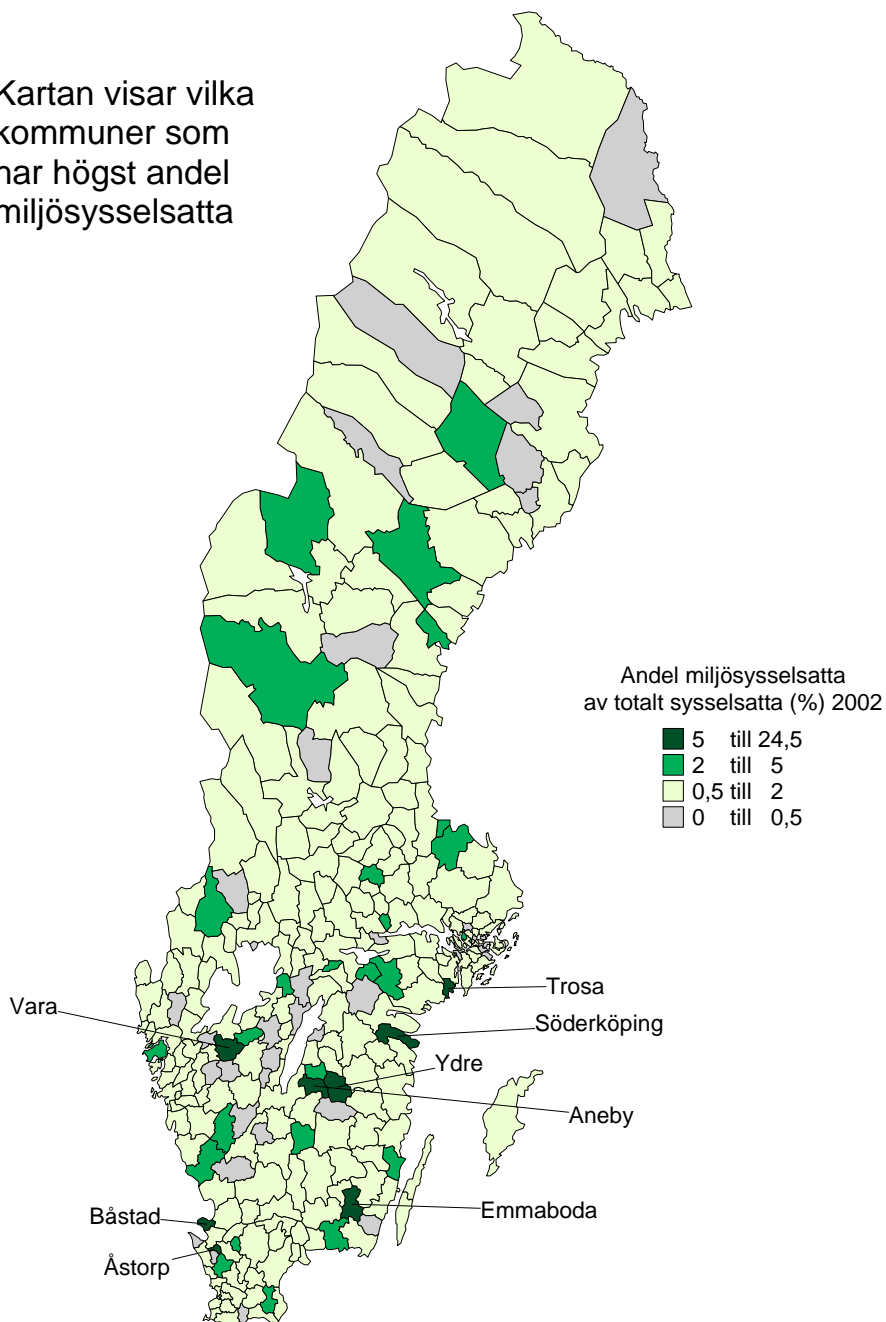

Rapport 2005:2

Sveriges miljöföretag 2003

Omsättning, export, sysselsättning, löner och utbildning

Kartan visar vilka kommuner som har högst andel miljösysselsatta

Rapport 2005:2

Sveriges miljöföretag 2003

Omsättning, export, sysselsättning, löner och utbildning

Environmental accounts

The environment industry in Sweden 2003

Turnover, export, employment, wages and education

Producent
Producer

SCB, MR/REN
Miljö- och regionalstatistik
Box 24300
104 51 Stockholm

Förfrågningar
Inquiries

Mats Eberhardson, Miljöräkenskaper
tfn +46 (0)8-506 944 25, mats.eberhardson@scb.se
Maja Larsson, Miljöräkenskaper
tfn +46 (0)8-506 947 12, maja.larsson@scb.se
Annika Mårtensson, Miljöräkenskaper
tfn +46 (0)8-506 940 37, annika.martensson@scb.se

© 2005 Statistiska centralbyrån

ISSN 1403-1337
ISBN 91-618-1283-8

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2005

Förord

Intresset för en hållbar samhällsutveckling är i dag stort och för en sådan utveckling spelar den växande miljösektorn en betydande roll. I en hållbar samhällsutveckling förenas en god ekonomisk och social utveckling samtidigt som hänsyn tas till de ekologiska förutsättningarna. Miljöföretag och så kallade "gröna jobb" kan utgöra ett exempel på när de tre dimensionerna (miljö, social och ekonomi) förenas så att sysselsättning och ekonomi kan komma utvecklas positivt samtidigt som en positiv miljöeffekt åstadkoms.

Med miljöföretag avses i följande rapport arbetsställen med verksamhet som producerar/tillhandahåller varor och tjänster inom områdena utsläppsbehandling, renare teknologier och produkter samt resurshantering. Alla miljöföretag sammantaget bildar Sveriges miljösektor. Föreliggande rapport innehåller en uppskattning av en primär och en sekundär miljösektor i Sverige. Den primära sektorn innehåller endast arbetsställen där den huvudsakliga verksamheten har en miljöanknytning, t ex ett företag som enbart behandlar luftföroreningar. I den sekundära ingår arbetsställen som har en viktig, men ej huvudsaklig, miljöproduktion, exempelvis ett utbildningsföretag som har miljöutbildningar men till största delen andra typer av utbildningar.

Statistiska centralbyrån (SCB) har sedan 1997 tagit fram statistik över Sveriges miljöföretag. Intresset för miljösektorn är stort både i Sverige och internationellt. Ett huvudresultat av arbetet är den databas över miljöföretag som idag finns hos miljöräkenskaperna på SCB. Miljöräkenskaperna kopplar samman ekonomiska data, t ex produktionsvärde och sysselsättning i olika branscher med fysiska miljödata, exempelvis utsläpp och avfallsmängder. Inom miljöräkenskaperna ingår också att särredovisa vissa ekonomiska delar som är intressanta ur miljösynpunkt. Information om de svenska miljöföretagen är en sådan del, andra exempel på denna del av miljöräkenskaperna är miljöskatter och miljömotiverade subventioner.

Tidigare har tre rapporter om Sveriges miljöföretag publicerats i miljöräkenskapsserien. Det tidiga arbetet på SCB har främst delfinansierats av Eurostat, som stöder och samordnar utvecklingsprojekt inom miljöräkenskaper bland EU:s medlemsländer. En skillnad i jämförelse med tidigare rapporter är att denna rapport utgår från enskilda arbetsställen istället för hela företag. Fördelen med detta förfaringssätt är en bättre fokusering på enskilda verksamheter, nackdelen är att jämförelser med tidigare publicerade siffror blir svåra att göra.

Rapporten är skriven av Mats Eberhardson, Maja Larsson och Annika Mårtensson, samtliga vid enheten för Regional planering och naturresursstatistik på SCB. Viveka Palm, Håkan Sjöberg, Urban Fredriksson, Christian Surtin och Madeleine Nyman, samtliga vid SCB, har bidragit med material och synpunkter på rapporten.

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning	4
Sammanfattning	5
1 Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Syfte	10
1.3 Avgränsningar	10
1.4 Definitioner.....	11
1.5 Disposition.....	15
2 Metod och källor	16
2.1 Datainsamlingsmetod	16
2.2 Källor utanför och inom SCB	18
2.3 Kvalitet i miljöföretagsdatabasen	19
3 Omsättning	20
3.1 Inledning	20
3.2 Omsättning inom primär miljösektor	20
3.3 Omsättning inom sekundär miljösektor	26
4 Export	29
4.1 Inledning	29
4.2 Export inom primär miljösektor	29
4.3 Export inom sekundär miljösektor	37
5 Sysselsättning	39
5.1 Inledning	39
5.2 Sysselsättning inom primär miljösektor	39
5.3 Sysselsättning inom sekundär miljösektor	47
6 Arbetslöshetsersättning föregående år	49
6.1 Inledning	49
6.2 Arbetslöshetsersättning inom primär miljösektor	49
6.3 Arbetslöshetsersättning inom sekundär miljösektor	54
7 Utbetalda löner	56
7.1 Inledning	56
7.2 Löner inom den primära miljösektorn	56
7.3 Löner inom sekundär miljösektor	61
8 Utbildning	63
8.1 Inledning	63
8.2 Utbildningsnivå inom primär miljösektor	63
8.3 Utbildningsinriktning inom primär miljösektor	67
8.4 Utbildningsnivå och inriktning inom kärnbranscherna	69
8.5 Utbildning inom sekundär miljösektor	71
9 Sammanfattande resultat och framtida arbete	74
9.1 Sammanfattande resultat.....	74
9.2 Framtida arbete	77
Källförteckning	79
Appendix 1 - Variabel- och ordförklaringar	80
Appendix 2 - Exempel på aktiviteter i de olika miljöområden som SCB använder.....	82
Appendix 3 - Källor inom och utanför SCB	85

Sammanfattning

Miljöföretag och så kallade "gröna jobb" kan utgöra ett exempel på när de tre dimensionerna inom hållbar utveckling (miljö, social och ekonomi) förenas så att sysselsättning och ekonomi kan komma utvecklas positivt samtidigt som en positiv miljöeffekt åstadkoms.

Miljöräkenskaperna kopplar samman ekonomiska data i olika branscher med fysiska miljödata samt särredovisar vissa ekonomiska delar som är intressanta ur miljösynpunkt. Information om de svenska miljöföretagen är en sådan del.

Föreliggande rapport redovisar den svenska miljösektorn i termer av omsättning, export, sysselsättning, utbetalad arbetslöshetsersättning, lönesummor, utbildningsnivåer samt utbildningsinriktning. Med miljöföretag avses i följande rapport arbetsställen med verksamhet som producerar/tillhandahåller varor och tjänster inom områdena utsläppsbehandling, renare teknologier och produkter samt resurshantering i enlighet med OECD/Eurostats definition¹. Alla miljöföretag sammantaget bildar Sveriges miljösektor.

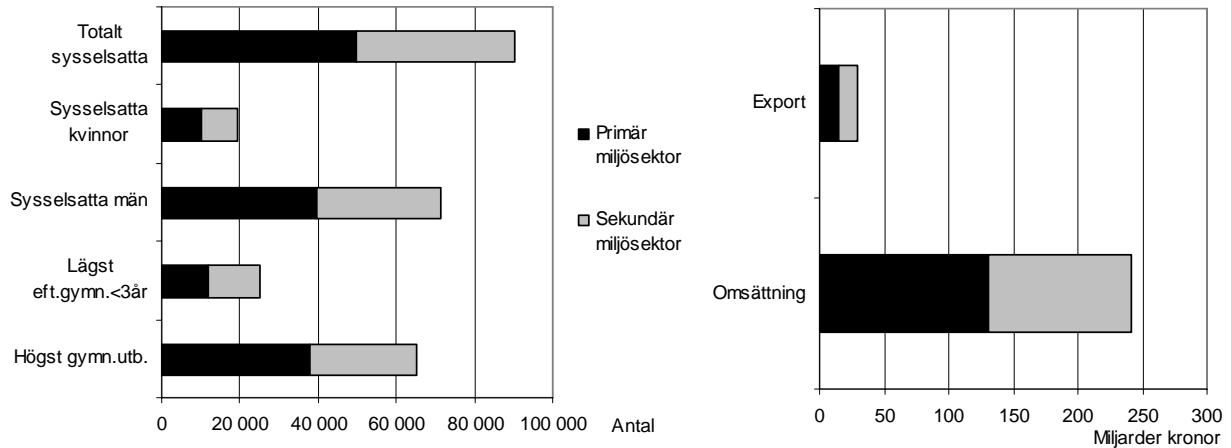
Den svenska miljösektorn delas in i en primär och en sekundär sektor där den primära består av arbetsställen vars huvudsakliga verksamhet är miljörelaterad i enlighet med Eurostat/OECD:s definition över miljöföretag. Den sekundära miljösektorn består av arbetsställen som huvudsakligen har en annan inriktning med allt från liten till stor sekundär miljöverksamhet. Det sanna resultatet för den svenska miljösektorn ligger därför troligen i intervallet mellan den primära miljösektorn och en sammanslagning av den primära och sekundära.

Identifikation av miljöföretag sker genom branschtillhörighet samt överensstämmelse med miljöområdena specificerade i OECD/Eurostats manual över miljöföretag. Dessa samlas i miljöföretagsdatabasen hos SCB. När alla arbetsställen väl är identifierade är det möjligt att samla in information om dessa från befintliga register och undersökningar inom SCB.

Den totala miljösektorn i Sverige består av nästan 12 200 arbetsställen, av dessa är knappt 9 100 klassificerade som primära. Antalet sysselsatta i Sveriges totala miljösektor ligger sannolikt någonstans mellan ungefär 50 000 och 90 000, vilket illustreras i Diagram 1 på nästa sida. Av dessa är större delen män, från 39 000 i enbart primär sektor till 71 000 i båda sektorerna. Antalet sysselsatta kvinnor i den totala miljösektorn är cirka 19 000 varav 10 000 återfinns i den primära sektorn. Den totala omsättningen i den svenska miljösektorn är drygt 240 miljarder kronor, av det omsätts drygt 130 miljarder i den primära och 110 miljarder i den sekundära miljösektorn. Den totala miljösektorns export ligger i intervallet 14 till 29 miljarder kronor. Exporten från den primära miljösektorn sker huvudsakligen till länder inom EU, 63 procent. Läggs övriga Europa till blir det nästan 80 procent.

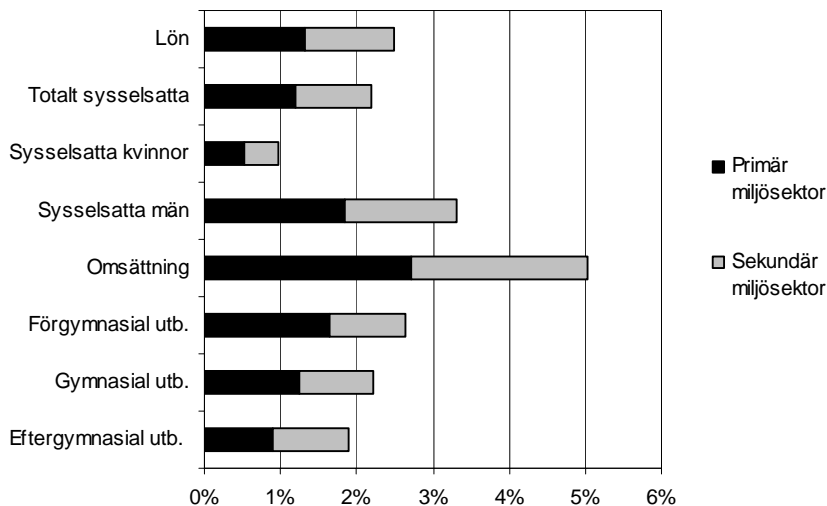
¹ En generell definition av vad som avses med ett miljöföretag har arbetats fram av en arbetsgrupp inom OECD/Eurostat. I en manual för miljöföretag presenteras följande generella definition: "Industrin för miljövaror och tjänster består av aktiviteter som producerar varor och tjänster som mäter, förebygger, begränsar, minimerar eller återställer miljöförstöring till vatten, luft och jord samt även problem som är relaterade till avfall, buller och ekosystem. Detta innefattar även renare teknologier samt varor och tjänster som minskar miljörisiker eller minimerar utsläpp och resursanvändning."

Diagram 1 Den svenska primära och sekundära miljösektorns totala export, omsättning, antal sysselsatta och deras utbildningsnivå, 2002 (antal samt miljarder kr)

Genom att se på den svenska miljösektorn i relation till Sverige som helhet urskiljs att denna sektor är jämförbar med andra stora sektorer i samhället. Andelen sysselsatta i företag som har miljö som primär verksamhet var år 2003 1,2 % av totalt sysselsatta i Sverige (Diagram 2). Om man lägger till sysselsatta i sekundära miljösektorn blir andelen 2,2 %. Miljösektorns sysselsatta män står för 3,3 % av samtliga sysselsatta män i Sverige, samtidigt som kvinnornas andel är ungefär 1 %. Sett till både primär och sekundär miljösektor har en större andel av de sysselsatta i miljösektorn enbart grundskole- eller gymnasieutbildning, 72 %, än eftergymnasial utbildning. Av Sveriges totalt sysselsatta med en eftergymnasial utbildning (dvs. all eftergymnasial utbildning samt forskarutbildning) arbetar för närvarande 2 % i den totala miljösektorn.

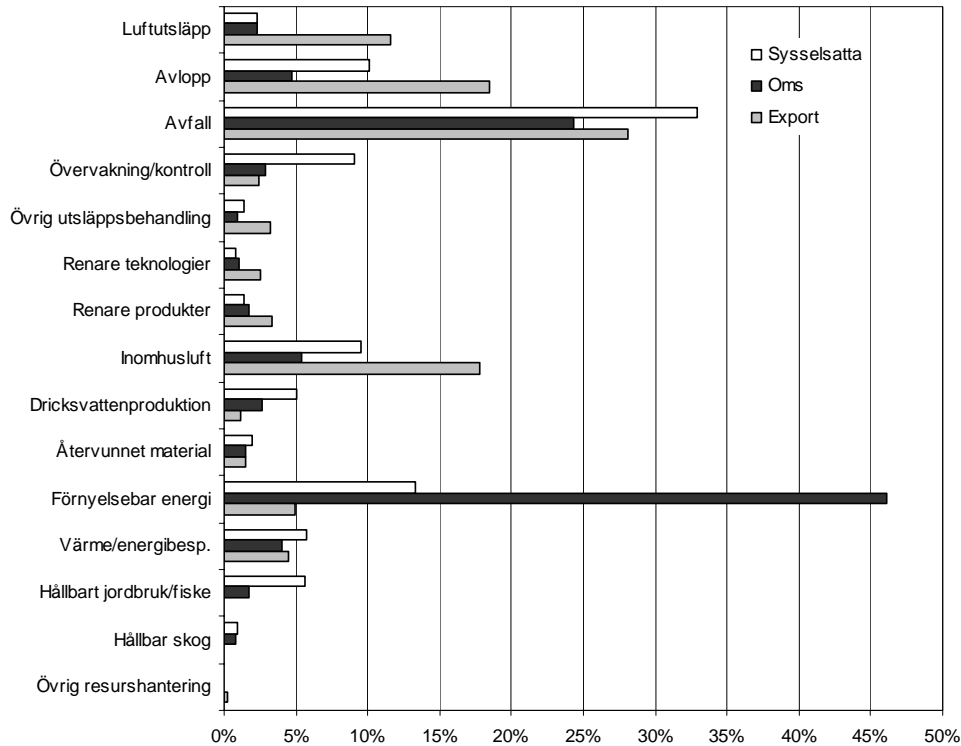
Diagram 2 Den svenska primära och sekundära miljösektorns andel av Sveriges totala lönesumma, sysselsatta, omsättning och utbildningsnivån i Sverige, 2002 (%)

I Diagram 3 (nästa sida) redovisas enbart den primära miljösektorns sysselsättning, omsättning och export i form av procentuella andelar per miljöområde. Miljöområdena *Förnyelsebar energi* och *Avfall* är de som omsätter de i särklass största summorna i den primära miljösektorn, ca 60 miljarder respektive drygt 31 miljarder kronor. Tillsammans svarar de för drygt 70 % av den primära miljösektorns totala omsättning och 43 % av antalet arbetsställen.

Miljöområdet *Avfall* står för flest antal sysselsatta och störst export, drygt 16 000 sysselsatta respektive knappt 4 miljarder kronor. Då alla tre variabler studeras samtidigt kan det utläsas att t ex området *Luftutsläpp* står för en liten andel vad gäller sysselsättning och omsättning medan det svarar för en relativt sett stor andel av exporten. Mer jämna områden är *Återvunnet material* och *Värme/energibesparing* vilka har runt 2 % respektive 5 % inom samtliga variabler. Det kan också noteras att miljöområdet *Övervakning/kontroll* svarar för en jämförelsevis liten omsättning och export i förhållande till antalet sysselsatta.

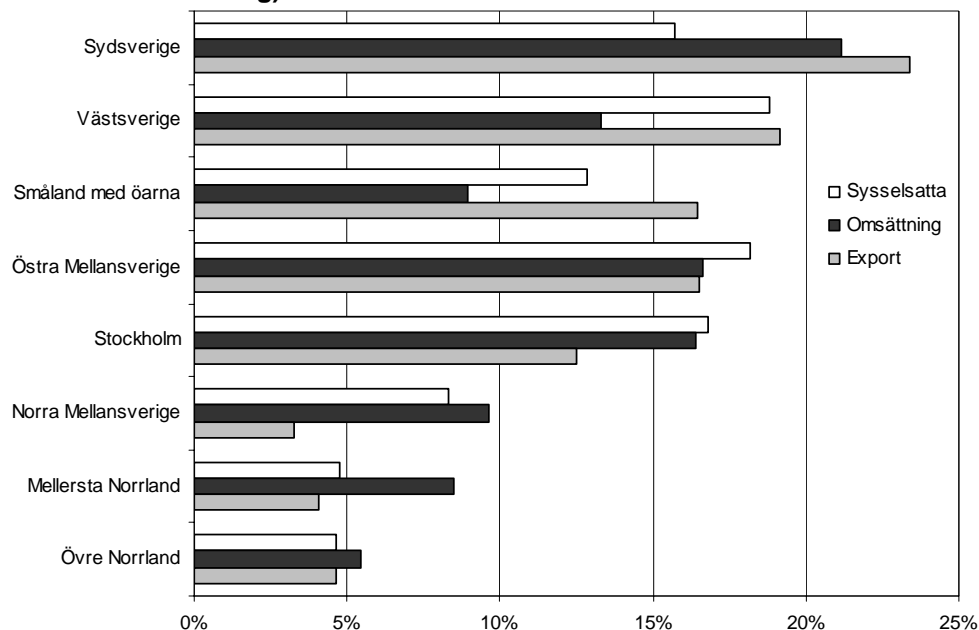
Diagram 3 Sysselsättning, omsättning och export per miljöområde inom primär miljösektor, 2003 (procentuell fördelning)

Källa: Miljöföretagsdatabasen, RAMS och Företagsdatabasen, SCB

Diagram 4 på nästa sida visar samma variabler som diagrammet ovan med skillnaden att det i nedanstående diagram är fördelat per region. Här kan det urskiljas att Sydsverige med en mindre andel sysselsatta bidrar med en relativt sett större andel av både omsättning och export. Sydsverige står dessutom för de individuellt största andelarna av omsättning och export. Både Östra Mellansverige och Stockholm står - procentuellt sett - för en större andel av sysselsatta än som omsätts och exporteras från regionerna. Slutligen kan uppmärksammas att Mellersta Norrland står för en nästan dubbelt så stor andel av omsättningen jämfört med antalet sysselsatta.

Diagram 4 Sysselsättning, omsättning och export per region (NUTS² 2), primär miljösektor, 2003 (procentuell fördelning)

Källa: Miljöföretagsdatabasen, RAMS och Företagsdatabasen, SCB

I framtiden bör främst två delar i den befintliga miljöföretagsdatabasen utvecklas vidare. Dels bör uppskattningen av den totala miljösektorn förbättras. En metod för att uppnå detta är att uppskatta den sekundära miljösektorn mer detaljerat än vad som görs idag eftersom den sannolika totala miljösektorn består av hela den primära samt en del av den sekundära miljösektorn. Den andra delen som är intressant att utveckla ytterligare är området miljöprodukter och produktionen av dessa.

² NUTS står för *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* och är den inom EU vedertagna regionala indelning för statistikredovisning. För Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av riksområden (vilket används här) och NUTS 3 av län. Se kapitel 3.2.3 för vilka län som ingår i respektive NUTS2 område.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Intresset för miljösektorn³ är stort både i Sverige och internationellt. Världsmarknaden för miljöteknikprodukter bedöms som snabbt växande. En undersökning från Europeiska kommissionen visar att 90 % av världsmarknaden för miljöteknikprodukter finns i OECD-länderna⁴. Cirka hälften av volymen utgörs av tjänsteproduktion. Världsmarknaden bedömdes enligt undersökningen växa till ca 4 000 miljarder kronor år 2010.

Miljöföretag, eller så kallade "gröna jobb", är ett exempel på hur de tre dimensionerna för hållbar samhällsutveckling (miljö, social och ekonomi) kan förenas positivt. Om miljösektorn växer utvecklas sysselsättningen och ekonomin positivt samtidigt som en positiv miljöeffekt kan åstadkommas. För att kunna påverka utvecklingen i miljösektorn i rätt riktning är det viktigt att det finns bra information på området. Hur stor är t ex denna sektor i form av sysselsättning och export? Hur kan den framtida utvecklingen förväntas se ut? OECD och Eurostat började arbeta med sektorn för miljövaror och tjänster under 1990-talet. Resultatet av arbetet blev en manual för datainsamling och analys, vilken publicerades 1999. Statistiska centralbyrån (SCB) har arbetat med att ta fram statistik över Sveriges miljöföretag sedan 1997 och arbetet har helt baserats på nämnda manual. Resultatet är den databas över miljöföretag som idag finns hos miljöräkenskaperna på SCB.

Resultat från databasen har tidigare presenterats i tre rapporter⁵. Den primära miljösektorn utgjordes år 1999 av drygt 6 900 arbetsställen och ungefär 42 000 sysselsatta (den primära och sekundära miljösektorn sammantaget utgjorde ca 9 000 arbetsställen och knappt 75 000 sysselsatta år 2000). Omsättningen för den primära miljösektorn var drygt 81 miljarder kronor, den sekundära sektorn omsatte ytterligare ca 55 miljarder. De senaste åren har databasen blivit allt mer fullständig genom att fler företag lagts till.

Även andra aktörer har beskrivit miljösektorn, som helhet liksom SCB eller genom att beskriva olika segment av miljösektorn⁶. Ett vanligt förekommande begrepp är miljöteknikföretag vilket definieras som "all teknik som är mindre skadlig för miljön än tillgängliga alternativ"⁷. Definitionen har bland annat använts i utredningen om etablerandet av ett svenskt miljöteknikcentrum⁸. Definitionen är dock, i statistiskt hänseende, svår att arbeta utifrån eftersom det i stort sett kan röra alla former av teknik som är mindre skadlig än ursprungsalternativet. I utredningen finns inte någon skattning av miljösektorns storlek. Exportrådet definierar miljöteknik som "produktion eller tjänster inom något av verksamhetsområdena vatten- och avloppsteknik, avfallshandling och återvinning samt luftrening"⁹. Enligt exportrådets undersökning år 2003 exporterade svenska företag produkter och tjänster inom ovanstående verksamhetsområden för närmare 15 miljarder kronor. Ett

³ Enligt definition från OECD/Eurostat, 1999, Definitionen lyder: "Industrin för miljövaror och tjänster består av aktiviteter som producerar varor och tjänster som mäter, förebygger, minimerar eller återställer förstörd miljö i vatten, luft och jord samt problem som är relaterade till avfall, buller och ekosystem. Detta innefattar även utvecklingen av renare teknologier samt produktion av varor och tjänster som minskar miljörisiker eller minimerar utsläpp och resurshandling." Se vidare avsnitt 1.4.

⁴ European Commission, 1999. (Exemplet har använt en EURO kurs på 9 SEK)

⁵ Den första rapporten heter *Miljöföretag och gröna jobb i Sverige* (1999:2) och är resultatet av ett första försök att sammanställa Sveriges miljöföretag. I den andra rapporten *The environment industry in Sweden 1999* (2000:1) vidareutvecklades arbetet med att kartlägga Sveriges miljöföretag och resultatet redovisades för år 1999. *The environment industry in Sweden 2000* (2000:8) publicerades i slutet av 2000 och utgick från en förbättrad databas över miljöföretag.

⁶ Exempel på publikationer inom området är SOU 2004:84, SOU 1998:118, IVL 2004 samt IVA 1996 (se källförteckningen).

⁷ Kommissionen, 2004. EU-kommissionen har i den europeiska aktionsplanen för miljöteknik definierat begreppet.

⁸ Se SOU 2004:84

⁹ Exportrådet, 2003.

närliggande begrepp till miljöföretag är "miljödrivna företag"¹⁰. Bland andra NUTEK har använt sig av detta begrepp. Enligt den definition av miljöföretag som används i denna rapport ingår inte miljödrivna företag i uppskattningen av den svenska miljösektorn.

Till de arbetsställen som identifieras som miljöföretag kopplas ett antal variabler som kan indikera miljösektorns storlek, utvecklingsmöjligheter etc. Tabell 1.1 beskriver vanliga frågor om miljösektorn och möjliga variabler för att ge denna information. För andra frågor kan naturligtvis andra variabler vara aktuella.

Tabell 1.1 Informationsbehov och val av variabler

Informationsbehov	Möjliga variabler¹¹
Storleken av miljösektorn	Antal företag/arbetsställen, anställda, total omsättning, lönesummor
Utvecklingen av miljösektorn	Årlig tillväxt av omsättning, sysselsättning etc.
Internationell konkurrenskraft	Exportens storlek
Utveckling av ny miljöteknologi	Andel högutbildade, utbildningsnivå
Arbetsmöjligheter för lågutbildade	Utbildningsnivåer
Sektorns möjlighet att minska arbetslöshet	Tidigare erhållen arbetslöshetskassa

1.2 Syfte

Huvudsyftet med föreliggande rapport är att uppskatta den primära miljösektorn i Sverige, dvs. de arbetsställen i Sverige vars *huvudsakliga* verksamhet består av att mäta, förebygga, minimera eller återställa förstörd miljö¹². Detta görs i termer av sysselsättning, tidigare utbetald arbetslöshetsersättning, de sysselsattas utbildning och löner samt verksamheternas omsättning och export. Resultatet redovisas för olika miljöområden liksom på regional nivå. Dessutom redovisas statistik för de arbetsställen som har viktig, men sekundär, miljöproduktion i Sverige.

1.3 Avgränsningar

Alla uppgifter i rapporten baseras på de arbetsställen som ingår i miljöföretagsdatabasen och som är klassificerade som aktiva företag.

Till miljöföretagen redovisas ett antal variabler för att indikera sektorns storlek och utvecklingsmöjligheter. Dessa begränsas i rapporten till sysselsättning, arbetslöshetsersättning, utbetalda löner, utbildningsnivå, omsättning samt export, men andra variabler och analyser är möjliga (t ex koppling till styrmedel, utsläpp, investeringar mm).

¹⁰ Nutek, 2003. Definitionen avser företag som har miljöfrågor som en viktig drivkraft i sin process- och produktutveckling, men arbetar med annan verksamhet än t ex mer renodlade miljöteknikföretag, vilkas kärnverksamhet bygger direkt på miljöåtgärder.

¹¹ I avsnitt 2.2.2 Källor bland SCB:s register och undersökningar samt appendix 3 anges vilka källor som använts. Informationen från dessa register kopplas till miljöföretagen genom arbetsställets unika CFAR-nummer eller företagets unika organisationsnummer.

¹² En definition utarbetad av OECD/Eurostat används för att klargöra ett miljöföretag. Se mer om denna definition i avsnitt 1.4.

1.4 Definitioner

I föreliggande rapport är OECD/Eurostats definition av miljöföretag vägledande för uppbyggandet av miljöföretagsdatabasen.

1.4.1 OECD/Eurostats definition av miljöföretag

En generell definition av vad som avses med ett miljöföretag har arbetats fram av en arbetsgrupp inom OECD/Eurostat. I manualen för miljöföretag¹³ presenteras följande generella definition:

"Industrin för miljövaror och tjänster består av aktiviteter som producerar varor och tjänster som mäter, förebygger, begränsar, minimerar eller återställer miljöförstöring till vatten, luft och jord samt även problem som är relaterade till avfall, buller och ekosystem. Detta innefattar även renare teknologier samt varor och tjänster som minskar miljörisiker eller minimerar utsläpp och resursanvändning."

Denna definition är baserad på hur varor och tjänster används. Utanför definitionen hamnar i princip aktiviteter och produkter där produktionen i viss mån är mindre skadlig för miljön. Eurostat/OECDs definition över miljöföretag är relativt vid och ger utrymme för olika tolkningar. Det är därför viktigt att de länder som använder sig av manualen och dess definition redovisar hur de tolkat definitionen och vilka verksamheter som ingår i statistiken. SCB:s tolkning av definitionen är att ett miljöföretag/arbetsställe har en verksamhet som *finns till på grund av att miljöproblemet existerar*.

1.4.2 Miljöföretag och miljösektor

I tidigare rapporter från SCB har begreppet "miljöindustri" använts för att beskriva miljöområdets betydelse för ekonomisk verksamhet och arbetsliv. Det har dock inte varit helt tydligt vad som egentligen avsetts, eftersom det inte enbart är industriproduktionen inom miljöområdet som ingår. För att tydliggöra vad som avses kommer i denna rapport istället begreppen "miljöföretag" samt "miljösektor" att användas. Med miljöföretag avses i följande rapport arbetsställen med verksamhet som producerar/tillhandahåller varor och tjänster inom områdena utsläppsbehandling, renare teknologier och produkter samt resurshantering. Alla miljöföretag sammantaget bildar Sveriges miljösektor.

Viktigt att påpeka är även att miljösektorn, som den beskrivs i denna rapport, inte enbart består av miljöteknikföretag. Begreppet "miljöföretag" i föreliggande rapport är bredare än så eftersom det innehåller såväl sådana företag som man traditionellt ser som miljöteknik, så kallade 'end-of-pipe' företag, men även företag som bedriver verksamhet inom kontroll av inomhusluft, hållbart jordbruk, ekoturism, förnyelsebara energikällor mm (se Tabell 1.2).

1.4.3 Miljöområden enligt OECD/Eurostat

I SCB:s miljöföretagsdatabas är varje arbetsställe indelat dels efter bransch och dels efter vilket miljöområde som det ingår i. Detta för att kunna visa vilka områden som miljöföretag är verksamma inom samt dess spridning över näringslivets branscher. De miljöområden som används i SCB:s miljöföretagsdatabas härstammar från OECD/Eurostats definition och delas in i de tre huvudgrupperna: *Utsläppsbehandling, Renare teknologier och produkter samt Resurshantering*. I Tabell 1.2 beskrivs de olika miljöområdena och vilka aktiviteter som ingår i respektive område.

¹³ OECD/Eurostat, 1999

Tabell 1.2 Klassificering av miljöområden enligt OECD/Eurostats definition¹⁴

Miljöområde	Förklaring
Utsläppsbehandling	
1. Luftutsläppskontroll	Behandling eller borttagande av luftföroreningar.
2. Avloppshantering	Avloppsreningsystem: Insamling, behandling och transport av avloppsvatten.
3. Avfallshantering	Insamling, behandling, hantering, lagring och återvinning. Exkluderar tillverkning av nya produkter gjorda av återvunnet material.
4. Mark och grundvatten	Reduktion av utsläpp till mark och grundvatten. Marksanering.
5. Buller och vibrationer	Reducering av (huvudsakligen utomhus-) buller.
6. Övervakning, kontroll etc. inkl. - FoU inom miljöområdet	FoU som är inriktad på renare produkter, processer och teknologier samt även allmän miljöforskning.
- Utbildning, information etc.	Miljöutbildning och information från specialiserade institut eller som arbetsplatsaktiviteter. Exkluderar aktiviteter inom det allmänna utbildningssystemet.
- Övrigt	Miljöingenjörsvetenskap, analytiska tjänster, miljökonsulter och liknande.
Renare teknologier och produkter	
7. Renare/resurseffektivare teknologier	Minskad påverkan från produktionen, t.ex. sänkt materialtillförsel, minskad energikonsumtion, återvinning av värdefulla biprodukter, minskade utsläpp och minimerat avfall.
8. Renare/resurseffektivare produkter	Minskad påverkan vid användning av produkter, t.ex. sänkt materialtillförsel, ökad produktkvalité, minskad energikonsumtion, minskade utsläpp och minimerat avfall.
Resurshantering	
9. Kontroll av inomhusluft	Behandling och förnyelse av inomhusluft för att ta bort miljöfarliga ämnen. Exkluderar luftkonditionering.
10. Dricksvattenproduktion	Samla in, rena och distribuera dricksvatten
11. Återvunnet material	Tillverkning av nytt material och nya produkter gjorda av återvunnet avfall.
12. Förnyelsebara energikällor	Framställning, insamling och överföring av energi och värme från förnyelsebara källor, inkluderar biomassa, vindkraft, solkraft, tidvatten och jordvärme.
13. Värme/energibesparing och hantering	Minskar användningen av värme och energi eller minimerar förlusterna av dessa.
14. Hållbart jordbruk och fiske	Minskar miljöpåverkan inom jordbruket och fisket.
15. Hållbar skog	Program eller projekt för återplantering av skog samt skogshantering i ett långsiktigt hållbart perspektiv.
16. Ekoturism	Turism som innebär bibehållandet av naturen och kultur arvet
17. Övrigt	Naturvård, skötsel av naturliga växtplatser och biologisk mångfald, förebygga och minska påverkar av naturkatastrofer.

I Appendix 2 beskrivs ovanstående miljöområden mer i detalj samt med exempel.

Alla arbetsställen i miljöföretagsdatabasen har klassificerats och tillhör ett av miljöområdena i Tabell 1.2. I föreliggande rapport redovisas dock inte information om alla 17 områden för sig utan ett par av dem är hopslagna, i regel beroende på sekretess när data ska redovisas på län eller bransch. De sammanslagningar som vanligen förekommer visas i Tabell 1.3.

Tabell 1.3 Sammanslagna miljöområden i föreliggande rapport

Miljöområde enligt OECD/Eurostats manual	Nytt miljöområde i föreliggande rapport
- Mark och grundvatten	Redovisas efter sammanslagning som:
- Buller och vibrationer	<i>Övrig utsläppsbehandling</i>
- Övrigt, naturvård m.m.	Redovisas efter sammanslagning som:
- Ekoturism	<i>Övrig resurshantering</i>

¹⁴ OECD/Eurostat, 1999

1.4.4 Klassificering av arbetsställen och aktivitet

Det går att gruppera producenter och produktion av olika miljövaror och tjänster på olika sätt. I avsikt att bli jämförbar med annan statistik bör grupperingen av miljösektorn i princip följa samma mönster som för andra ekonomiska aktiviteter. Ekonomiska aktiviteter grupperas efter enheter och aktiviteter. Enheterna kan vara till exempel företag eller arbetsställen. I miljöföretagsdatabasen är enheterna arbetsställen¹⁵.

Ett arbetsställe verkställer en aktivitet. Många arbetsställen bedriver flera olika aktiviteter, t ex kan ett arbetsställe bedriva tillverkning av avfallsutrustning såväl som tillverkning av en helt annan produkt som inte har miljöanknytning. Den viktigaste aktiviteten storleksmässigt räknat som andel av förädlingsvärdet (eller antal anställda) kallas primär aktivitet, övriga kallas sekundära aktiviteter. Den primära aktiviteten ligger till grund för gruppering av enheter till branscher, dvs. de företag som har primär aktivitet inom t ex återvinning hör alla till branschen återvinning.

Miljö som primär aktivitet

Producenter som är specialiserade på att producera miljövaror och tjänster har miljö som primär aktivitet. Den primära miljösektorn består dels av s k kärnbranscher som kan identifieras med hjälp av befintlig branschklassificering (Svensk Näringsgrensindelning, SNI) på så sätt att hela branschen är identifierad att ha miljö som primär aktivitet. Dessa är i huvudsak producenter av tjänster inom avfalls-, återvinnings- och avloppsreningsindustrin. Den primära miljösektorn består även av miljöföretag utanför dessa branscher. De identifieras då utifrån annan information än branschtillhörighet, t ex från särskilda branschorganisationer eller speciella miljöproducentlistor, se mer i kapitel 2 samt Appendix 3.

Miljö som sekundär aktivitet

En stor del av produktionen av miljövaror och tjänster sker i form av sekundära aktiviteter hos företag som huvudsakligen har en annan primär inriktning. Det innebär att det är viktigt att ta hänsyn till dessa vid en total uppskattning av miljösektorns storlek. De arbetsställen som i miljöföretagsdatabasen klassificeras som sekundära kan ha allt från liten till stor sekundär miljöverksamhet. I föreliggande rapport har inte en uppskattning av andelen av de sekundära arbetsställena som ingår i miljösektorn gjorts. Däremot redovisas hela denna grupp i rapporten, dvs. alla arbetsställen som har sekundär miljöverksamhet. En möjlig utveckling i nuvarande miljöföretagsdatabas är en andelsuppgift som säger hur stor del av dessa arbetsställen som utgörs av miljöverksamhet.

1.4.5 Offentlig och privat sektor

En vanlig gruppering av enheter är efter ägarkategori, dvs. privata företag, offentliga företag och offentlig sektor. Miljösektorn presenteras även i denna ägarkategori.

1.4.6 Kärnbranscher i miljöföretagsdatabasen

I SCB:s miljöföretagsdatabas är varje arbetsställe indelat dels efter bransch och dels efter vilket miljöområde som det ingår i. Ett fåtal branscher kan identifieras som rena miljöbranscher. Inom dessa branscher räknas *alla* arbetsställen som miljöföretag. Dessa kallas i miljöföretagsdatabasen för kärnbranscher och visas i Tabell 1.4, där det också visas till vilket miljöområde de olika kärnbranscherna hänförs.

¹⁵ Alla verksamma företag har minst ett arbetsställe. Med arbetsställe avses varje adress, fastighet eller grupp av fastigheter där företaget bedriver verksamhet.

Tabell 1.4 Kärnbranscher i miljöföretagsdatabasen¹⁶

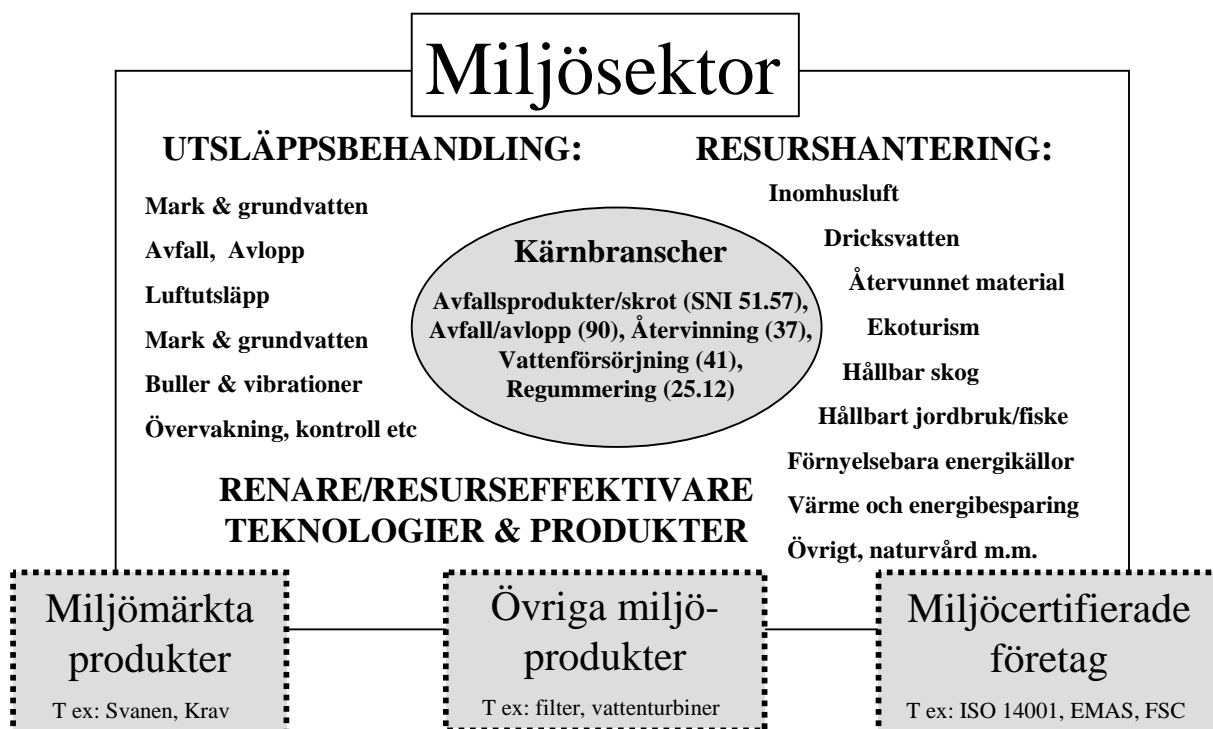
SNI	Bransch	Miljöområde
25.12	Regummering	Återvunnet material
37	Återvinning	Avfallshantering
41	Vattenförsörjning	Dricksvattenproduktion
51.57	Partihandel med avfallsprodukter och skrot	Avfallshantering
90	Avloppsrening, avfallshantering, renhållning o.d.	Avloppshantering/Avfallshantering

Genom att man för de fem kärnbranscherna har bättre avgränsning än för övriga miljöföretag i miljöföretagsdatabasen är det möjligt att redovisa statistik av bättre kvalitet för dessa. Kärnbranscherna möjliggör även redovisning i tidsserier. Det är för närvarande inte möjligt att se på hela miljöföretagsdatabasen över flera år, främst på grund av att metodiken utvecklats under flera år och statistiken därför inte är jämförbar. I framtiden kommer det emellertid vara möjligt att jämföra resultaten med varandra.

1.4.7 Sammanfattande illustration över miljösektorn och miljöföretagsdatabasen

Sammanfattningsvis illustreras i Figur 1.1 hur OECD/Eurostats definition används som utgångspunkt för SCB:s arbete med miljöföretagsdatabasen. I figuren ser vi att miljösektorn utgörs av kärnbranscherna samt företag inom områdena *Utsläppsbehandling*, *Renare teknologier och produkter* samt *Resurshantering*. De arbetsställen som ingår i kärnbranscherna tillhör enligt definitionen även de övergripande miljöområdena (se avsnitt 1.4.3). De angränsande områdena, i de tre nedre grå boxarna, ingår för närvarande inte i SCB:s databas och innefattas därför inte heller i föreliggande rapport. Skillnaden mellan de områden som ingår i miljöföretagsdatabasen och de två av de angränsande områdena som relaterar till produkter är att de förstnämnda är arbetsställen medan de sistnämnda är produkter som kan utgöra ett produktregister (produkter som i och för sig kan tillverkas av företagen i miljöföretagsdatabasen).

Figur 1.1 Översiktlig bild över begreppet miljösektor enligt OECD/Eurostats definition

¹⁶ SNI står för Svensk Näringslivsindelning och bygger på EU:s standard, NACE.

1.5 Disposition

Kapitel två beskriver metod för att identifiera och klassificera miljöföretag, metod för att samla in kompletterande information samt en kort beskrivning av de källor som används. Mer detaljerad information om källorna återfinns i Appendix 3.

Kapitel tre till åtta beskriver Sveriges miljösektor med avseende på omsättning, export, sysselsatta, utbetald arbetslöshetsersättning föregående år, lönesummor och utbildning. Varje kapitel inleds med att den primära miljösektorn beskrivs, såväl per miljöområde som per län och/eller kommun. Kärnbranscherna redovisas med tidsserier för att eventuella trender ska kunna utläsas. Sist i varje kapitel redovisas resultat för den sekundära miljösektorn per miljöområde och län.

I *kapitel nio* vägs resultaten samman och analyser görs om t ex vilka övergripande miljöområden som skiljer sig från mängden och hur stor den primära och sekundära miljösektorn är tillsammans. Här diskuteras även framtida arbete med miljöföretagsdatabasen.

2 Metod och källor

Följande kapitel beskriver metod och källor som använts för uppbyggandet av SCB:s miljöföretagsdatabas och för komplettering av information till föreliggande rapport. Kapitlet behandlar statistikens kvalitet och diskuterar gränsdragningar kring vad ett miljöföretag är.

2.1 Datainsamlingsmetod

2.1.1 En databas har byggts upp

SCB har valt att bygga upp en databas från befintliga register¹⁷. I SCB:s miljöföretagsdatabas är varje arbetsställe indelat dels efter vilken bransch det tillhör och dels efter vilket miljöområde som det är verksamt inom. Information om branschtillhörighet hämtas från SCB:s företagsregister och miljöområdesklassificeringen bygger på beskrivningar av arbetsställets verksamhet, samt överensstämmelse med miljöområdena specificerade i OECD/Eurostats manual över miljöföretag¹⁸. När alla arbetsställen väl är identifierade är det möjligt att samla in information om dessa från befintliga register och undersökningar inom SCB.

Fram till år 2002 baserades miljöföretagsdatabasen på företag men sedan dess baseras den istället på arbetsställe. Anledningen är att arbetsställen inom ett och samma företag kan klassificeras olika gällande miljöområde och branschtillhörighet och genom att då arbeta med arbetsställen kan en bättre precision erhållas. SCB:s befintliga miljöföretagsdatabas uppdateras numera löpande och förhoppningen är att resurser ska finnas för att fortsätta att göra så även i framtiden. Arbetet har under det senaste året förenklats genom en ny IT-applikation som både förenklar uppdatering av administrativa uppgifter och möjliggör en smidigare insamling av nytillkomna arbetsställen. I dagsläget (2005) finns det ca 13 000 arbetsställen i miljöföretagsdatabasen, vilka hör till ca 10 000 företag.

2.1.2 Tillvägagångssätt

Metoden som SCB använt för att samla in och skapa en databas över miljöföretag kan översiktligt beskrivas i tre steg¹⁹:

1. **Identifiera miljöföretag** – Först identifieras de företag och arbetsställen som hamnar under OECD/Eurostats definition. Detta görs genom listor och databaser vilka alla täcker olika delar av den svenska miljösektorn. Antingen identifieras arbetsstället via branschkod från Svensk Näringsgrensindelning (SNI) (dvs. det är en kärnbransch) eller genom kompletterande information för bedömning gentemot OECD/Eurostats definition av miljöområden. Om inte företagets unika organisationsnummer eller arbetsställets CFAR-nummer²⁰ påträffas, används SCB:s företagsdatabas (FDB) för att hitta denna information. I FDB är det möjligt att genom sökningar på t ex delar av företagsnamnet, adress och telefon finna arbetsstället man söker. CFAR-numret används för att särskilja snarlika arbetsställen samt för att matcha ihop arbetsstället med andra register och information (se punkt 3).
2. **Klassificera miljöföretag** – Därefter klassificeras de identifierade företagen/arbetsställena på två olika sätt, dels efter vilket miljöområde de verkar inom och dels efter hur stor del av dess verksamhet som hamnar inom definitionen av miljöföretag (dvs. om det har miljö som primär eller sekundär verksamhet). Som hjälp används OECD/Eurostats manual om

¹⁷ En tidigare rapport i miljöräkenskapsserien diskuterade även andra möjliga metoder, förutom en databas, för att ta fram statistik. Dessa var t ex datainsamling genom en ny enkätundersökning av företag aktiva inom miljöområdet. Se SCB, 1999 (Mir rapport 1999:2).

¹⁸ OECD/Eurostat, 1999

¹⁹ Datakällorna beskrivs mer utförligt i de följande avsnitten samt i appendix 3.

²⁰ CFAR-nummer är arbetsställets unika identifiering. På samma sätt som varje företag har ett unikt organisationsnummer har varje arbetsställe ett unikt identifieringsnummer.

miljöföretag samt flera olika informationskällor om företagets verksamhet, t ex sökverktyget Market Manager, företagets hemsida eller telefonkontakt.

3. **Komplettera med information** – Det sista steget, innan det är möjligt att publicera statistik över miljösektorn, är att matcha de påträffade arbetsställena med andra register för att få fram information om bl a arbetsställets sysselsatta, omsättning och export. Det är även möjligt att koppla mot andra register genom arbetsställets CFAR-nummer (eller företagets organisationsnummer) och på så sätt ta fram annan information.

2.1.3 Identifiering och klassificering av miljöföretag

Tillvägagångssättet för identifiering och klassificering av miljöföretag är olika för företag som är kärnbranscher och för företag som inte är det. Därför beskrivs nedan hur punkterna 2 och 3 i föregående avsnitt går till för respektive typ av företag.

Internationellt definierade huvudområden, s k Kärnbranscher

När SCB:s miljöföretagsdatabas byggdes upp 1997 baserades den nästan helt på de fem internationellt definierade huvudområdena (s k kärnbranscher)²¹. Endast dessa branscher kan identifieras som rena miljöbranscher i enlighet med OECD/Eurostats definition (läs mer om kärnbranscherna i kapitel 1). Med det menas att samtliga företag inom branschen ingår i miljösektorn. Uppgifter om kärnbranscherna hämtas genom uttag från FDB utifrån SNI-tillhörighet, dvs. SNI-kod för de fem branscherna anges och antal arbetsställen, sysselsatta etc. för branschen utgör då kärnbranschens data. Kärnbranscherna klassificeras efter miljöområde innan de läggs in i miljöföretagsdatabasen (se Tabell 1.2).

Miljöföretag utanför kärnbranscherna

Förutom för de fem kärnbranscherna är inte branschindelningen enligt svensk näringsgrensindelning (SNI) direkt utformad för att lokalisera eller klassificera företag som anses tillhöra miljösektorn (dvs branschindelningen överensstämmer ej med miljöområdena i OECD/Eurostats manual). Övriga miljöföretag måste därför identifieras genom ytterligare information om arbetsställets verksamhet. Informationen bör möjliggöra en bedömning om vilket miljöområde de kan sägas tillhöra. Skilda metoder och listor används för att identifiera olika miljöområden men det vanligaste förfarings sättet med kopplingar mellan olika listor och register är följande:

1. Ett företag hittas på Gula Sidorna eller i en lista över företag på Internet. Vanligtvis finns inte information om företagets organisationsnummer i dessa listor eller på deras hemsidor, utan det är enbart företagsnamnet och dess verksamhetsområde som identifieras i detta första steg.
2. I steg två måste det nya företaget matchas mot företagsnamnet i den befintliga miljöföretagsdatabasen (MiFDB) för att se om företaget redan finns identifierat. Eftersom många företag använder sig av ett namn som inte är identiskt med det som finns registrerat utförs ofta även en sökning efter företagets organisationsnummer i SCB:s företagsdatabas (FDB). I FDB finns flera möjligheter att med hjälp av t ex adress, postort eller del av företagsnamn finna det företag man söker och dess organisationsnummer. Med hjälp av organisationsnumret kan man direkt avgöra om företaget (eller om företaget har flera arbetsställen - de arbetsställen som har miljöverksamhet) redan finns i MiFDB eller ej, eftersom det är en unik uppgift för företaget.
3. Om företaget inte finns i databasen sparas det nya företagets CFAR-nummer ner i MiFDB. I MiFDB är det varje arbetsställets CFAR-nummer som är databasens unika variabel. Varje arbetsställe klassificeras även med avseende på vilket miljöområde det verkar inom samt hur stor del av dess verksamhet som ingår i definitionen av ett miljöföretag. För att kunna avgöra

²¹ Kärnbranscherna är: Regumnering (SNI 25.12), Återvinning (SNI 37), Vattenförsörjning (SNI 41), Partihandel med avfallsprodukter och skrot (SNI 51.57) samt Avloppsrening, avfallshantering, renhållning o dyl. (SNI 90).

miljöområde och klassificering används oftast samma listor och hemsidor som företaget inledningsvis hittades genom. Även Market Manager (se mer i Appendix 3) är användbart för klassificeringen eftersom denna databas innehåller verksamhetsbeskrivningar.

Efter det tredje steget har följaktligen ett miljöföretag hittats och lagts in i SCB:s miljöföretagsdatabas. Ett senare steg inför publicering är att redovisa denna information tillsammans med annan statistik från SCB. Avsnitt 2.2.2 behandlar register och undersökningar som används för att koppla på sådan ytterligare information, som t ex sysselsatta, omsättning och export inom miljösektorn.

2.2 Källor utanför och inom SCB

Innehållet i SCB:s miljöföretagsdatabas har sammanställts från olika datakällor, nedan beskrivs de vanligaste. Förklaring av termer ges i Appendix 1.

2.2.1 Olika databaser och listor som används för att identifiera och klassificera miljöföretag

För att hitta miljöföretag används ett antal sökmotorer och listor på Internet samt olika branschorganisationers medlemsregister. Mer information om dessa databaser och listor finns i Appendix 3.

De huvudsakliga källorna för att finna miljöföretag verksamma inom miljöområdet har varit:

- Market Manager (MMP). Bland annat har sökningar genomförts med hjälp av deras egen branschfördelning.
- Telefonkatalogen. Sökningar på t ex Miljökonsulter, Miljövård samt Biobränslen.
- SCB:s Företagsdatabas (FDB). Sökningar på del av företagsnamn, t ex Vind och Energiteknik.
- Exportrådets branschprogram för miljöteknik.
- Deltagande företag på Miljöteknikmässan 2004 och tidigare år.
- Sökningar på Google, Alta vista m fl sökmotorer.
- SCB:s Energistatistik. De har information om bl a Sveriges vattenkraftstationer, vindkraftverk och biobränsleeldade kraftverk.
- En mängd olika branschspecifika listor över företag, som t ex hittats hos Solenergiföreningen, Sunets webbkatalog för näringsliv och Marksaneringsinfo.

2.2.2 Källor bland SCB:s register och undersökningar

För att koppla på information om bl a sysselsatta, utbildningsnivåer, lönesummor och omsättning till miljöföretagsdatabasens arbetsställen har ett antal undersökningar och register inom SCB använts.

De huvudsakliga källorna inom SCB har varit:

- Företagsdatabasen (FDB)
- Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)
- Utrikeshandelstatistiken (UH)

Mer information om dessa källor och vad de i sin tur använt sig av för källor, se Appendix 3.

2.3 Kvalitet i miljöföretagsdatabasen

Omfattningen av miljöföretag utanför kärnbranscherna har fortfarande brister och en del metodarbete återstår ännu med att göra databasen så komplett som möjligt. Generellt sett bör därför resultaten tolkas med viss försiktighet. Databasen är emellertid mer komplett än tidigare år. Skälen till att databasen inte är fullständig är i huvudsak två. Dels den generella svårigheten med att skapa en helt komplett miljöföretagsdatabas med hjälp av de metoder som idag används, dels det faktum att många företag ägnar sig åt skilda omfattningar av miljöverksamhet och att det är svårt att fånga upp delar av ett arbetsställe i den nuvarande databasen. Båda dessa realiteter kommer att kvarstå även i framtiden. Målsättningen för SCB är därför att åstadkomma en databas av så god kvalitet som möjligt, och inte att skapa en alltigenom komplett databas över Sveriges miljösektor. Båda dessa skäl kan leda till att den totala miljösektorn underskattas, i de fall enbart den primära miljösektorn avses, och statistiken bör därför betraktas som miniminivåer.

Emellertid redovisar vi i denna rapport även de företag som ägnar sig åt sekundär miljöverksamhet för att ge en bild över det antal arbetsställen som i någon mån kan sägas tillhöra miljösektorn. Det finns för närvarande ingen rangordning i den sekundära klassningen. Rapportens huvudsyfte är att redovisa resultatet för den primära miljösektorn. Att ta fram resultatet för den sekundära sektorn har inte haft samma prioritet som för den primära miljösektorn och den redovisade statistiken för den sekundära sektorn är därför inte av lika bra kvalitet. I det avslutande kapitlet, Sammanfattande resultat och framtida arbete, presenteras dock den primära och sekundära miljösektorn tillsammans för att ge en bild över det intervall som den svenska miljösektorn befinner sig inom.

Trots dessa brister redovisas det *exakta* antalet sysselsatta och löner, omsättning etc. i de tabeller som presenteras i föreliggande rapport. Det är dock viktigt att komma ihåg att databasen inte är helt komplett och att man därför inte bör tala om exakta antal utan snarare storleksordningen. Vi har valt att redovisa på en detaljerad nivå i tabellerna för att underlätta för vidare bearbetningar av datamaterialet.

3 Omsättning

Kapitlet nedan berör miljösektorns omsättning under 2003. Redovisning görs på miljöområde, bransch och län eller regioner. Statistiken som ligger till grund för kapitlet är hämtat från SCB:s Företagsdatabas. Uppgifterna om omsättning i Företagsdatabasen kommer ursprungligen från Momsregistret.

3.1 Inledning

I Sverige omsatte arbetsställen med primär miljöverksamhet knappt 131 miljarder kronor fördelat på ca 9 000 arbetsställen, se Tabell 3.1. Arbetsställen med sekundär miljöverksamhet omsatte under samma tidsperiod drygt 110 miljarder kronor. Samtliga branscher i Sverige omsatte drygt 4 811 miljarder kronor²². Den primära miljösektorns omsättning utgör 2,7 % av samtliga branschers totala omsättning. Om även den sekundära miljösektorn läggs till stiger denna siffra till ca 5 %.

Tabell 3.1 Antal arbetsställen och omsättning i primär och sekundär miljösektor i Sverige, Miljoner kronor, 2003

Klassificering	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Huvudsaklig miljöverksamhet	9 057	130 858
Sekundär miljöverksamhet	3 142	110 961

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

3.2 Omsättning inom primär miljösektor

Nedan fokuseras endast på de arbetsställen som har miljö som huvudsaklig aktivitet. En fördelning av den primära miljösektorns omsättning görs på miljöområde, bransch och län.

3.2.1 Omsättning per miljöområde

Totalt omsätter arbetsställen med miljö som huvudsaklig aktivitet knappt 131 miljarder kronor. När en fördelning av omsättningen görs per miljöområde kan det konstateras att det övergripande miljöområdet *Resurshantering* står för störst andel av omsättningen, drygt 62 %, se Tabell 3.2 och Diagram 3.1 på nästa sida. Detta medan *Utsläppsbehandling* står för 35 % och *Renare teknologier och produkter* står för resterande knappa 3 %. Den procentuella fördelningen blir något annorlunda om man betraktar antalet arbetsställen inom respektive övergripande miljöområde, 54 % för *Resurshantering*, 45 % för *Utsläppsbehandling* och 1 % för *Renare teknologier och produkter*.

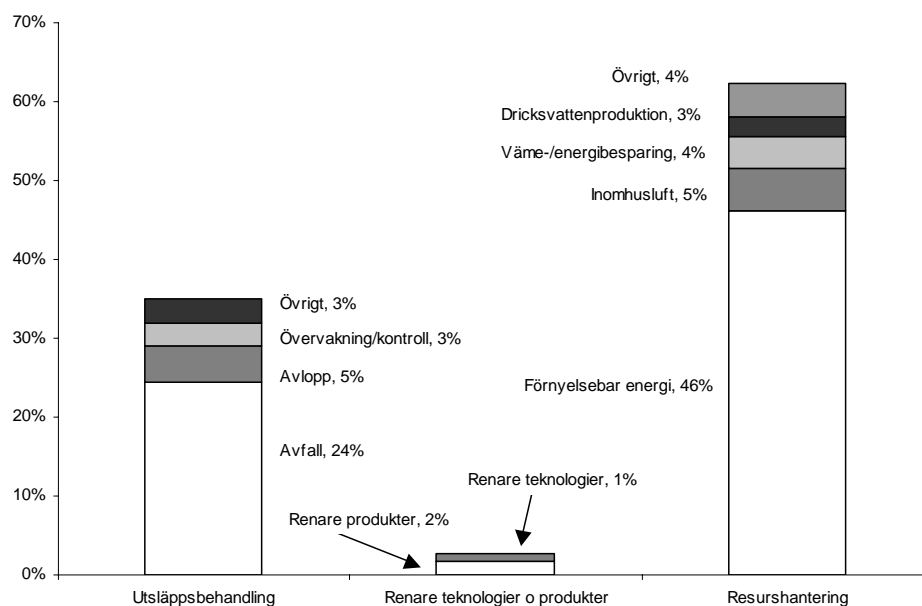
²² Omsättningsuppgifter för samtliga branscher gäller för 2002. Detta till skillnad mot miljösektorns uppgifter som gäller 2003. Uppgifterna kommer från SCB:s företagsstatistik.

Tabell 3.2 Antal arbetsställen och omsättning per miljöområde inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Miljöområde	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Utsläppsbehandling, varav:	4 052	45 838
Luftutsläpp	72	3 018
Avlopp	606	6 120
Avfall	2 648	31 861
Övervakning/kontroll	667	3 699
Övrig utsläppsbehandling	59	1 139
Renare teknologier o produkter, varav:	113	3 582
Renare teknologier	36	1 400
Renare produkter	77	2 182
Resurshantering, varav:	4 892	81 438
Inomhusluft	264	7 060
Dricksvattenproduktion	410	3 481
Återvunnet material	145	1 892
Förnyelsebar energi	1 255	60 378
Värme/energibespar.	367	5 195
Hållbart jordbruk/fiske	2 345	2 245
Hållbar skog	51	1 073
Övrig resurshantering	55	114
Totalt miljösektorn	9 057	130 858

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Diagram 3.1 Omsättning per miljöområde inom primär miljösektor, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

När det gäller de mer specifika miljöområdena visar det sig att områdena *Förnyelsebar energi* och *Avfall* är de som omsätter de i särklass största summorna, ca 60 miljarder respektive drygt 31 miljarder kronor. Tillsammans svarar de för drygt 70 % av den primära miljösektorns totala omsättning och 43 % av antalet arbetsställen.

3.2.2 Omsättning per branschgrupp

Tabell 3.3 illustrerar en fördelning av miljösektorns omsättning på branschgrupper. Det visar sig att *El, gas och värme* (SNI 40) står för den största delen av omsättningen. Till stor del rör det sig i denna bransch om samma arbetsställen som finns inom miljöområdet *Förnyelsebar energi*.

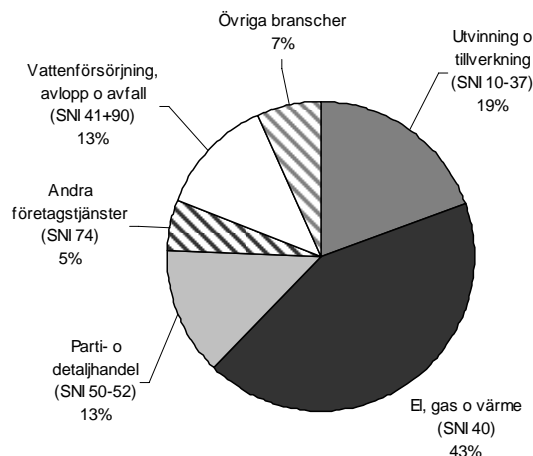
Tabell 3.3 Antal arbetsställen och omsättning per branschgrupp inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Bransch	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Utvinning o tillverkning (SNI 10-37)	808	25 396
El, gas o värme (SNI 40)	974	56 061
Parti- o detaljhandel (SNI 50-52)	1 517	17 238
Andra företagstjänster (SNI 74)	800	7 132
Vattenförsörjning, avlopp o avfall (SNI 41+90)	1 915	16 422
Övriga branscher	3 043	8 608
Totalt miljösektorn	9 057	130 858

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Den lägsta omsättningen har branschen *Andra företagstjänster* (SNI 74), ca 7 miljarder kronor vilket utgör 5 % av den totala omsättningen inom primär miljösektor, se Diagram 3.2. Här återfinns konsultverksamhet inom miljöområdet. Sannolikt är omsättningen större än vad denna siffra anger men branschen är svåruppskattad då många konsultföretag ägnar sig åt fler områden än just miljö, t ex kvalitet. Dessa ingår dock i redovisningen av omsättning för arbetsställen med miljö som sekundär verksamhet, se avsnitt 3.3.

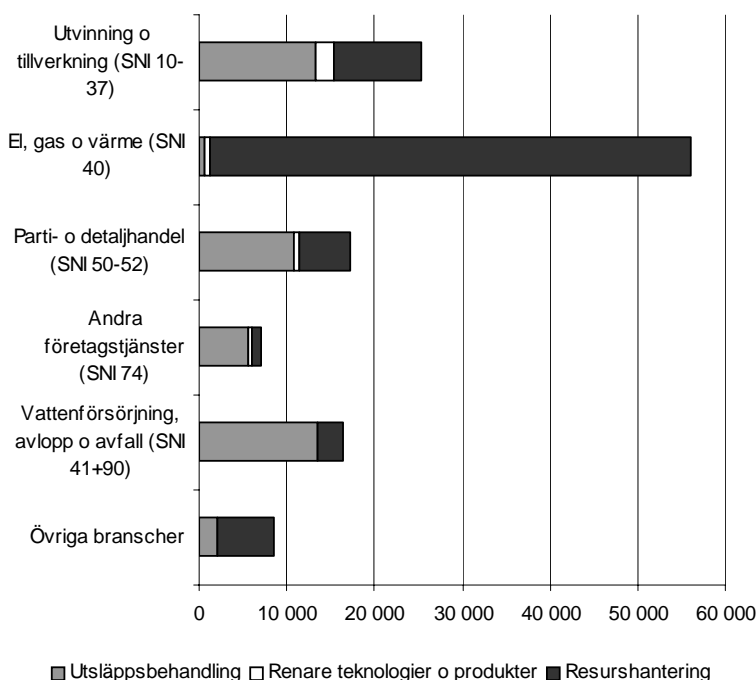
Diagram 3.2 Omsättning per branschgrupp inom primär miljösektor, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

I Diagram 3.3 på nästa sida delas omsättningen upp både på bransch och på övergripande miljöområde. Av sekretesskäl kan ingen uppdelning göras på mer specifikt miljöområde. Föga överraskande är att det övergripande miljöområdet *Resurshantering* totalt dominerar branschen *El, gas och värme* (SNI 40). Fördelningen är jämnare inom *Utvinning och tillverkning* (SNI 10-37) mellan miljöområdena *Utsläppsbehandling* och *Resurshantering*. I denna bransch hittas även den största andelen av *Renare teknologier och produkter*. Det bör dock – återigen – påpekas att miljöområdet sannolikt är grovt underskattat då det visat sig svårt att avgränsa området mot andra konsulttjänster.

Diagram 3.3 Omsättning per branschgrupp och övergripande miljöområde inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

3.2.3 Omsättning per län och region

I det följande redovisas omsättningen inom primär miljösektor fördelat på län och regioner. I Tabell 3.4 kan det utläsas att för omsättning och antal arbetsställen är Skåne, Stockholm och Västra Götaland de dominerande länen. De tre länen står för nästintill hälften av den totala omsättningen med 40 % av antalet arbetsställen. Om man betraktar omsättning per arbetsställe ligger Skåne högst med 26 omsatta miljoner per arbetsställe och därefter Västernorrland med 24 miljoner per arbetsställe.

Tabell 3.4 Omsättning per län inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

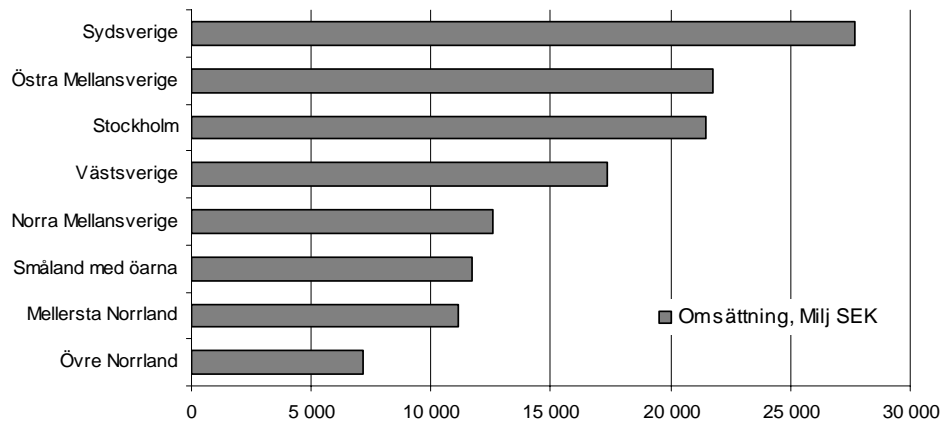
Län	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Blekinge	157	1 802
Dalarna	380	5 675
Gotland	139	276
Gävleborg	399	3 644
Halland	336	3 501
Jämtland	304	3 449
Jönköping	359	5 371
Kalmar	307	3 031
Kronoberg	232	3 019
Norrbottn	249	3 379
Skåne	1 006	25 882
Stockholm	970	21 494
Södermanland	287	3 493
Uppsala	298	2 685
Värmland	452	3 259
Västerbotten	285	3 743
Västernorrland	327	7 689
Västra Götaland	1 468	13 875
Örebro o Västmanland	667	7 822
Östergötland	435	7 769
Totalt miljösektorn	9 057	130 858

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

För överskådliggighets skull (och i vissa fall på grund av sekretess) används fortsättningsvis, i detta kapitel samt nästa, den inom EU vedertagna regionala indelning för statistikredovisning, NUTS²³. I Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av riksområden (vilket används här) och NUTS 3 av län. Indelningen introducerades 1988 av Eurostat med syfte att erhålla jämförbara områden vad avser t ex yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer.

När en fördelning görs per region står Sydsverige för störst andel av omsättningen, knappt 28 miljarder kronor (motsvarar ca 21 %), se Diagram 3.4. Därefter kommer Östra Mellansverige och Stockholm vilka har i storleksmässigt likartad omsättning, drygt 21 miljarder kronor (16-17 % av total omsättning).

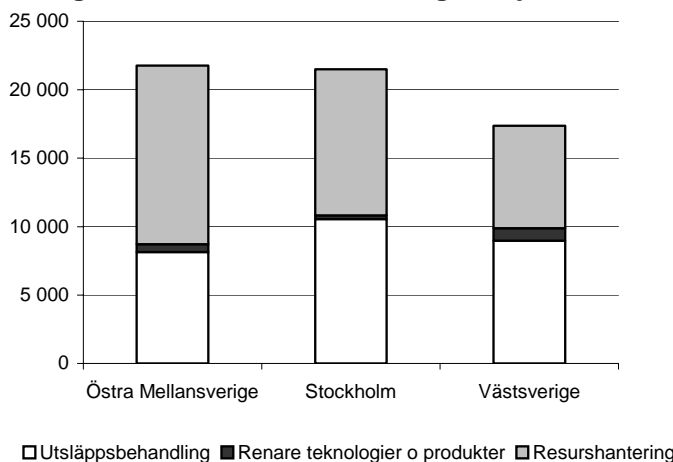
Diagram 3.4 Omsättning per regionindelning²⁴ (NUTS 2) inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

I Diagram 3.5 åskådliggörs tre av de största regionernas omsättning uppdelat per övergripande miljöområde. På grund av sekretesskäl redovisas inte Sydsverige på denna finare fördelning per övergripande miljöområde. I Östra Mellansverige finns en viss dominans för området *Resurshantering* medan fördelningen mellan *Utsläppsbehandling* och *Resurshantering* är tämligen jämn i Stockholm och Västsverige. I Västsverige finns också en relativt större andel inom miljöområdet *Renare teknologier och produkter* jämfört med de övriga regionerna.

Diagram 3.5 Omsättning per övergripande miljöområde inom primär miljösektor för Östra Mellansverige, Stockholm och Västsverige, Miljoner kronor, 2003

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

²³ NUTS står för *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*

²⁴ **Sydsverige** (Blekinge och Skåne län), **Östra Mellansverige** (Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län), **Stockholm** (Stockholms län), **Västsverige** (Hallands och Västra Götalands län), **Norra Mellansverige** (Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län), **Småland med öarna** (Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län), **Mellersta Norrland** (Västernorrlands och Jämtlands län) samt **Övre Norrland** (Västerbottens och Norrbottens län).

3.2.4 Omsättning inom kärnbranscher

I följande underkapitel behandlas kärnbranscherna som utgör en specifik grupp inom den primära miljösektorn då de är urskiljbara branscher i svensk näringsgrensindelning (SNI). Alla uppgifter avser löpande priser. I Tabell 3.5 framgår att kärnbranscherna omsätter ca 32 miljarder kronor vilket utgör nästan en fjärdedel av den primära miljösektorns omsättning.

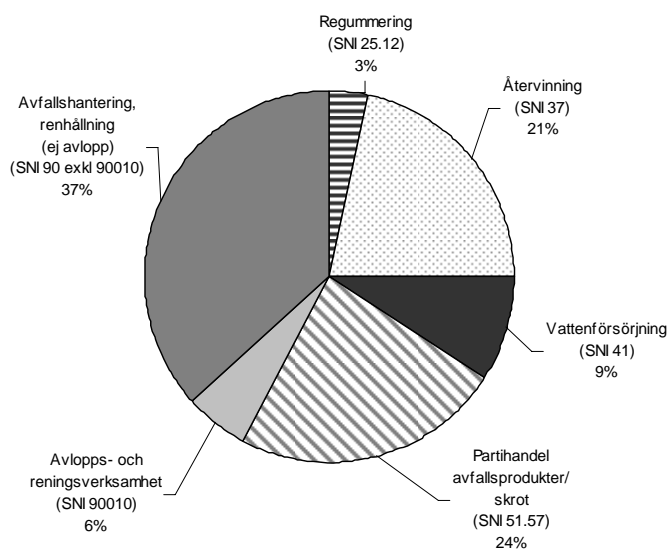
Tabell 3.5 Antal arbetsställen och omsättning per branschgrupp inom kärnbranscherna, Miljoner kronor, 2003

Bransch	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Regummering (25.12)	103	1 105
Återvinning (37)	268	6 835
Vattenförsörjning (41)	352	3 007
Partihandel avfallsprodukter/skrot (51.57)	856	7 534
Avlopps- och reningsverksamhet (90010)	457	1 772
Avfallshantering, renhållning (ej avlopp) (90 exkl 90010)	1 107	11 672
Totalt	3 143	31 925

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Bland kärnbranscherna är branschen *Avfallshantering och renhållning* (SNI 90 exkl. 90010) den största och dess omsättning uppgår till knappt 11,7 miljarder kronor. Detta motsvarar 37 % av kärnbranschernas omsättning, se Diagram 3.6, och knappt 9 % av omsättningen för alla arbetsställen med miljö som primär verksamhet, se t ex Tabell 3.1. Även när det gäller antalet arbetsställen är *Avfallshantering och renhållning* den största branschen med sina dryga 1 100 arbetsställen.

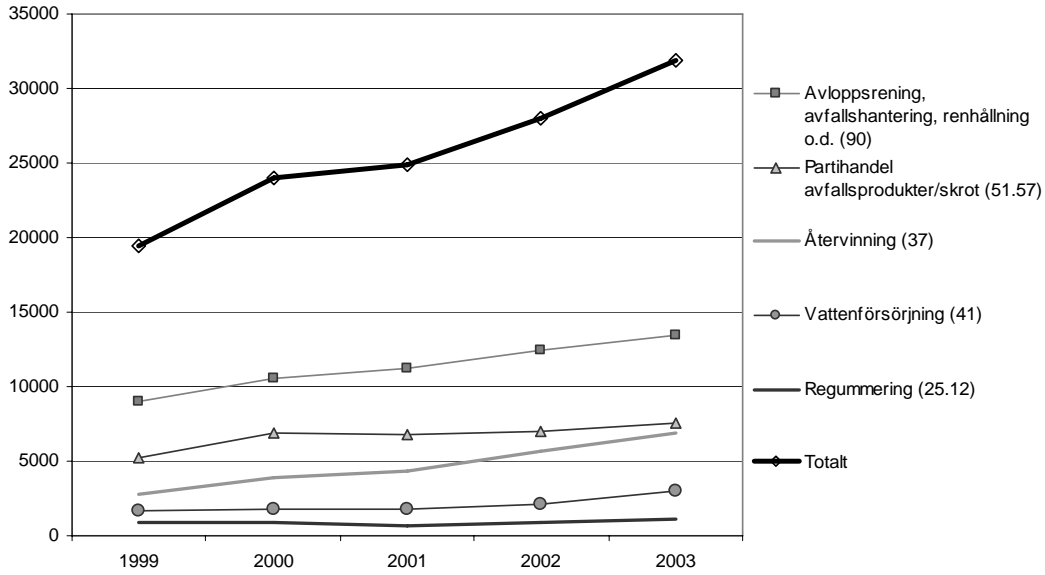
Diagram 3.6 Omsättning per branschgrupp inom kärnbranscherna, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

På grund av det faktum att kärnbranscherna är urskiljbara i det etablerade branschsystemet går det att skapa tidsserier för denna del av den primära miljösektorn. I Diagram 3.7 på nästa sida framgår att förhållandet mellan de olika branscherna med avseende på omsättning varit oförändrat mellan 1999-2003. *Återvinning* har dock alltmer närmat sig *Partihandel med avfallsprodukter och skrot*.

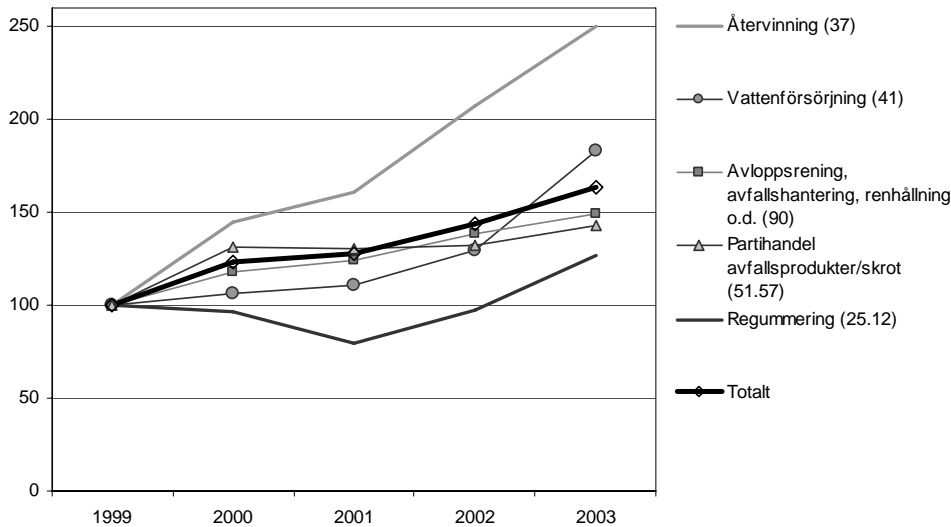
Diagram 3.7 Omsättning per branschgrupp inom kärnbranscherna, Miljoner kronor, 1999-2003 (löpande priser)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Med undantag för branschen *Regumnering* har samtliga kärnbranscher ökat sin omsättning år från år. Samtliga branscher har dock ökat sin omsättning om jämförelsen bara görs mellan åren 1999 och 2003. Detta åskådliggörs även i det indexerade Diagrammet 3.8. Den starkaste relativa ökningen står *Återvinning* för som ökat sin omsättning med ca 150 %. Totalt har kärnbranscherna ökat omsättningen med nästan 65 %.

Diagram 3.8 Indexerad omsättningsutveckling per branschgrupp inom kärnbranscherna, 1999-2003, Index 1999=100 (löpande priser)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

3.3 Omsättning inom sekundär miljösektor

I underkapitlet nedan redovisas kortfattat antal arbetsställen och omsättning för den del av miljösektorn som har miljö som sekundär aktivitet (sekundär miljösektor). Uppgifterna berör alltså hela arbetsstället även om enbart en del av verksamheten är miljöaktivitet. Uppgifterna bör därför behandlas med försiktighet.

Den "verkliga" omsättningen för Sveriges totala miljösektor ligger sannolikt någonstans mellan de dryga 130 miljarder kronor som redovisats för den primära miljösektorn och de ytterligare 110 miljarder kronor som den sekundära miljösektorn omsätter.

I Tabell 3.6 framgår omsättning och antal arbetsställen per miljöområde för den sekundära miljösektorn. Liksom för den primära miljösektorn dominerar det övergripande miljöområdet *Resurshantering* med drygt 75 % av omsättningen. När de specifika miljöområdena betraktas står *Förnyelsebar energi* för den största delen av omsättningen, 57 %. Därefter kommer området *Övervakning/kontroll* med dryga 12 miljarder i omsättning och detta motsvarar ca 11 % av sektorns totala omsättning. En förklaring till miljöområdets relativa betydelse är att konsultverksamheten återfinns inom miljöområdet *Övervakning/kontroll*. Som nämndes ovan är många konsultföretag verksamma inom fler områden än miljö och dessa företag återfinns under denna kategori. Om det skulle ha varit möjligt att särskilja miljöverksamheten från övrig verksamhet skulle en del av denna omsättning således ha lagts under den primära miljösektorn.

Tabell 3.6 Antal arbetsställen och omsättning per miljöområde inom sekundär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Miljöområde	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Utsläppsbehandling, varav:	1 493	20 565
Luftutsläpp	41	477
Avlopp	90	1 100
Avfall	516	5 270
Övervakning/kontroll	789	12 337
Övrig utsläppsbehandling	57	1 381
Renare teknologier o produkter	95	6 018
Resurshantering, varav:	1 554	84 379
Inomhusluft	608	7 920
Dricksvattenproduktion	28	761
Återvunnet material	137	7 236
Förnyelsebar energi	248	63 770
Värme/energibesp.	89	2 703
Hållbart jordbruk/fiske/skog	418	1 038
Övrig resurshantering	26	950
Totalt	3 142	110 961

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

I Tabell 3.7 redovisas omsättning och antal arbetsställen inom den sekundära miljösektorn per branschgrupp. I likhet med den primära miljösektorn har branschen *El, gas och värme* (SNI 40) den högsta omsättningen och den står för knappt 49 % av total omsättning inom sektorn. Det kan noteras att antalet arbetsställen i den sekundära miljösektorn är ca en tredjedel av antalet i den primära. Trots detta omsätter dessa arbetsställen drygt 110 miljarder kronor – alltså ungefär 85 % av omsättningen i den primära miljösektorn.

Tabell 3.7 Antal arbetsställen och omsättning per branschgrupp inom sekundär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Bransch	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Utvinning o tillverkning (SNI 10-36)	319	22 622
El, gas o värme (SNI 40)	168	53 833
Parti- o detaljhandel (SNI 50-52)	415	7 352
Andra företagstjänster (SNI 74)	713	12 130
Övriga branscher	1 527	15 024
Totalt	3 142	110 961

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

För den sekundära miljösektorn går det av sekretesskäl endast att redovisa omsättning per regionindelning och inte per län. Detta återfinns i Tabell 3.8. Det kan konstateras att även inom den sekundära miljösektorn står Sydsverige, Västsverige, Östra Mellansverige och Stockholm för den största omsättningen. Till skillnad från den primära miljösektorn – där Sydsverige hade störst omsättning – har Stockholm den högsta omsättningen inom sekundär miljösektor, drygt 23 %.

Tabell 3.8 Omsättning per regionindelning (NUTS²⁵ 2) inom sekundär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Region (NUTS2)	Antal arbetsställen	Omsättning (milj SEK)
Sydsverige	381	19 612
Västsverige	657	15 499
Småland med öarna	282	7 497
Östra Mellansverige	558	14 555
Stockholm	455	26 047
Norra Mellansverige	342	10 046
Mellersta Norrland	218	8 021
Övre Norrland	249	9 685
Totalt	3 142	110 961

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

²⁵ NUTS står för *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* och är den inom EU vedertagna regionala indelning för statistikredovisning. För Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av riksområden (vilket används här) och NUTS 3 av län. Se kapitel 3.2.3 för vilka län som ingår i respektive NUTS2 område.

4 Export

Följande kapitel redovisar miljösektorns export under 2003. I likhet med tidigare kapitel redovisas först exporten för de arbetsställen som har miljö som huvudsaklig aktivitet fördelat på miljöområde, bransch och region. Därefter redovisas den sekundära miljösektorns export. I detta kapitel finns dessutom en redovisning av mottagarland av svensk miljöexport. Uppgifterna om export kommer från SCB:s utrikeshandelsstatistik samt från SCB:s Företagsdatabas. Exportuppgifterna som hämtats från Företagsdatabasen kommer ursprungligen från Momsregistret.

4.1 Inledning

Under ett antal år har det talats om att export av miljörelaterade varor och tjänster har en hög tillväxtpotential²⁶. I Tabell 4.1 visas att arbetsställen med huvudsaklig miljöverksamhet exporterade för drygt 14 miljarder kronor under 2003 medan arbetsställen med sekundär miljöverksamhet hade en export på ca 14,5 miljarder. Rimligen ligger den totala exportuppgiften någonstans mellan den primära miljösektorns export och den totala exporten för både primär och sekundär miljösektor. På grund av risken för överskattning fokuseras dock på de arbetsställen som har miljö som huvudsaklig aktivitet.

Tabell 4.1 Export för primär och sekundär miljösektor i Sverige, Miljoner kronor, 2003

Klassificering	Export (milj SEK)
Huvudsaklig miljöverksamhet	14 105
Sekundär miljöverksamhet	14 626

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

4.2 Export inom primär miljösektor

Nedan inriktas uppmärksamheten på exporten inom den del av miljösektorn som har huvudsaklig miljöverksamhet. Fördelningar av exporten görs på miljöområde, branschgrupp och region.

4.2.1 Export per miljöområde

Totalt exporterar arbetsställen med miljö som huvudsaklig verksamhet drygt 14 miljarder kronor. Detta innebär att exporten utgör nästan 11 % av den primära miljösektorns totala omsättning. I Tabell 4.2 och Diagram 4.1 på nästa sida åskådliggörs exporten fördelat per miljöområde. Det visar sig här att det övergripande miljöområdet *Utsläppsbehandling* står för dryga 63 % och *Resurshantering* för ca 30 % av den totala exporten. I jämförelse med när omsättningen delades upp på miljöområde är förhållandet därmed det omvända mellan dessa två övergripande miljöområden.

²⁶ Se t ex SOU 2004:84 och Exportrådet, 2003.

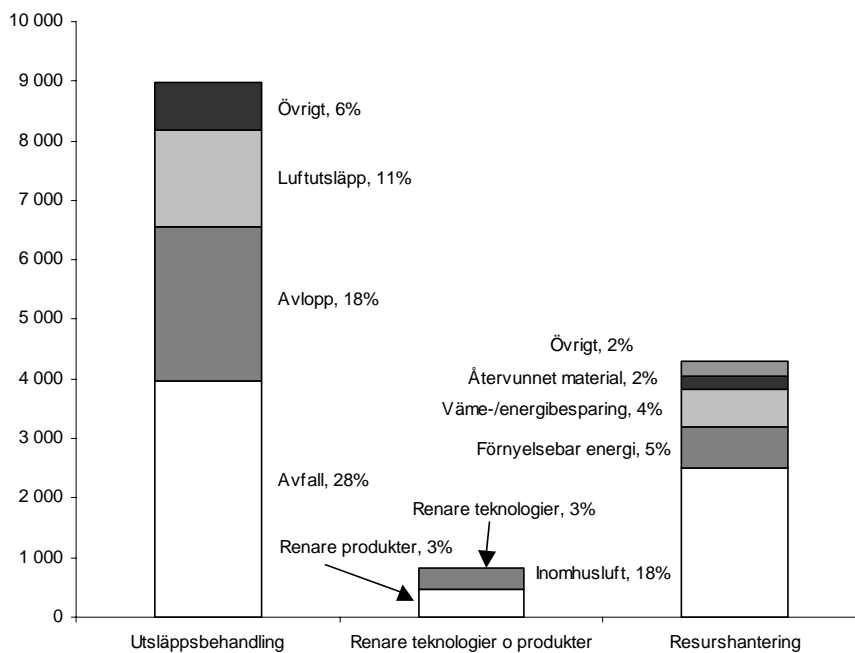
Tabell 4.2 Export per miljöområde inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Miljöområde	Export, Milj SEK (milj SEK)
Utsläppsbehandling, varav:	8 986
Luftutsläpp	1 628
Avlopp	2 602
Avfall	3 959
Övervakning/kontroll	336
Övrig utsläppsbehandling	461
Renare teknologier o produkter, varav:	832
Renare teknologier	363
Renare produkter	469
Resurshantering, varav:	4 286
Inomhusluft	2 509
Dricksvattenproduktion	169
Återvunnet material	216
Förnyelsebar energi	692
Värme/energibesp.	629
Hållbart jordbruk/fiske	18
Hållbar skog	19
Övrig resurshantering	34
Totalt miljösektorn	14 105

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

När de specifika miljöområdena granskas, se Diagram 4.1, kan det utläsas att *Avfall* står för den största enskilda exportposten, nästan 4 miljarder kronor vilket svarar mot 28 % av den sammanlagda exporten. Det kan också noteras att miljöområdet *Förnyelsebar energi* – som är det totalt dominerande området när det gäller omsättning – står för endast 5 % av exporten. Inom det övergripande miljöområdet *Resurshantering* står istället *Inomhusluft* för störst enskild exportandel med 18 % av total export från den primära miljösektorn.

Diagram 4.1 Export per övergripande miljöområde inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

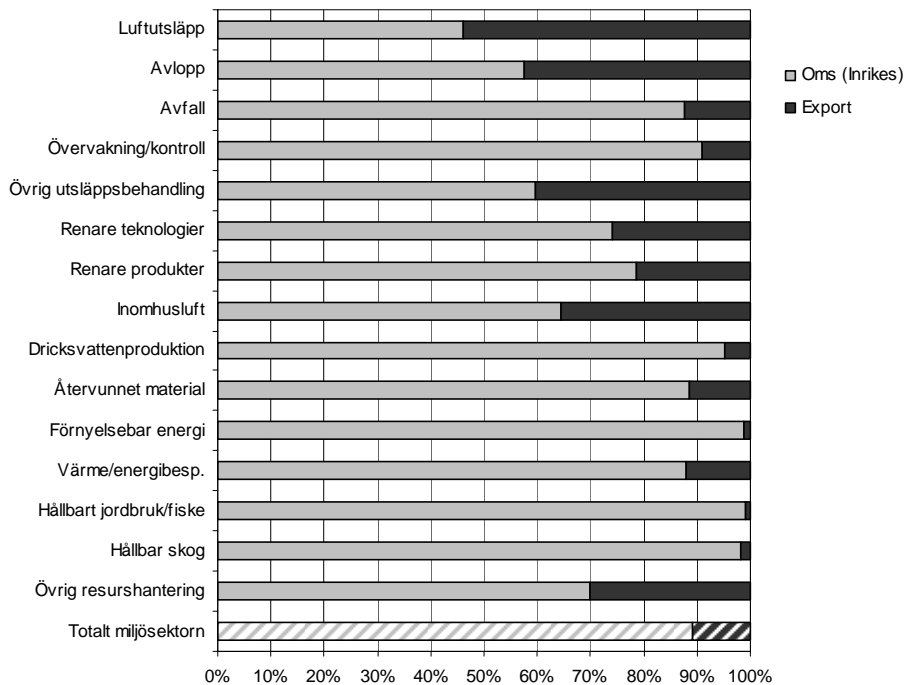

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

I Diagram 4.2 visas den totala omsättningen fördelad på export och inrikes omsättning. Detta för att åskådliggöra i vilken mån de olika miljöområdena är exportintensiva. För hela den primära miljösektorn utgör exportens andel ca 11 %. Ett antal miljöområden överstiger detta medelvärde med marginal. Det mest exportintensiva miljöområdet är *Luftutsläpp* vilket har en större exportomsättning än inrikes omsättning i Sverige. Även inom området *Avlopp* utgör exporten en stor andel – drygt 40 % – av den totala omsättningen. Båda dessa områden sorterar under det övergripande området *Utsläppsbehandling*. Inom *Resurshantering* är det *Inomhusluft* som är mest exportintensivt med en fördelning på 64 % för inrikes omsättning och 46 % för export.

Som nämnts ovan har miljöområdet *Avfall* den största exporten i absoluta tal, närmare 4 miljarder kronor. Detta utgör dock endast ca 12 % av miljöområdets totala omsättning då den inrikes omsättningen är av större betydelse för detta miljöområde. Som berörts ovan i kapitel 4.2.1 är *Förnyelsebar energi* det dominerande miljöområdet, med avseende på total omsättning. Exportens andel av den totala omsättningen för *Förnyelsebar energi* utgör dock endast 1 % vilket motsvarar knappt 700 miljoner kronor.

Diagram 4.2 Inrikes omsättning och export per miljöområde inom primär miljösektor, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

4.2.2 Export per branschgrupp

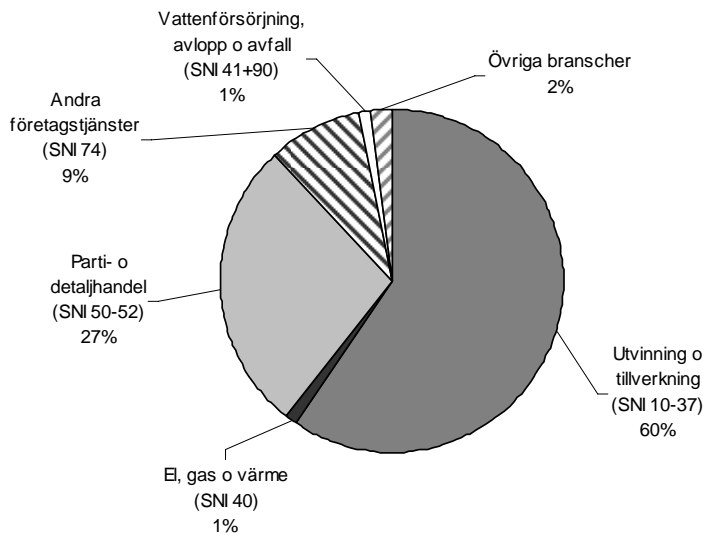
När exporten från den primära miljösektorn bryts ned branschvis, se Tabell 4.3 och Diagram 4.3 på nästa sida, visar det sig att *Utvinnings- och tillverkningsbranschen* (SNI 10-37) står för den största exporten, drygt 8 miljarder kronor. Den största skillnaden mellan omsättningsstorlek och exportstorlek står *El, gas och värme* (SNI 40) för. När det gäller omsättningen dominerar branschen men den står för endast 188 miljoner kronor i export. Det kan också noteras att en stor del av de knappa 700 miljoner kronor som miljöområdet *Förnyelsebar energi* exporterar, se Tabell 4.2, ligger utanför branschen *El, gas och värme* (SNI 40). Den största delen av exporten som hänförs till miljöområdet *Förnyelsebar energi* ligger istället inom branschen *Utvinning och tillverkning* (SNI 10-37) där man återfinner producenter av utrustning för att framställa förnyelsebar energi.

Tabell 4.3 Export per branschgrupp inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Bransch	Export (milj SEK)
Utvinning o tillverkning (SNI 10-37)	8 372
El, gas o värme (SNI 40)	188
Parti- o detaljhandel (SNI 50-52)	3 874
Andra företagstjänster (SNI 74)	1 254
Vattenförsörjning, avlopp o avfall (SNI 41+90)	137
Övriga branscher	279
Totalt miljösektorn	14 105

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

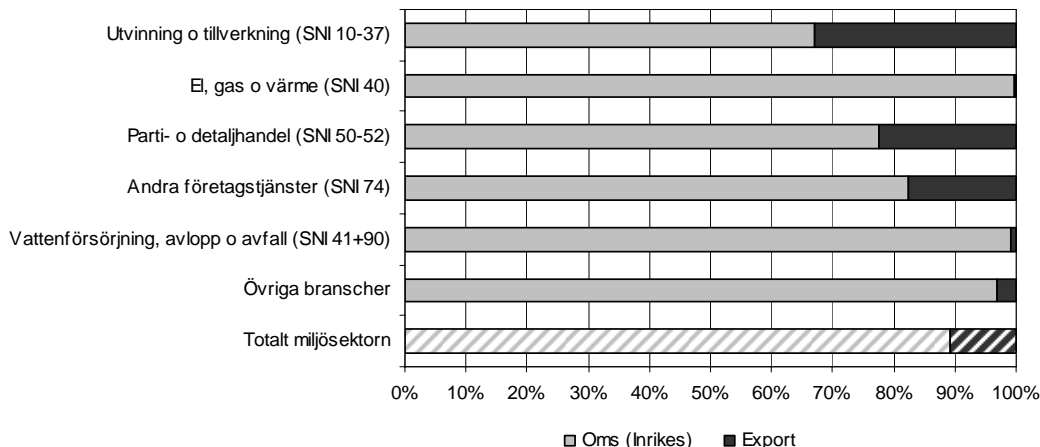
Diagram 4.3 Export per branschgrupp inom primär miljösektor, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Överhuvudtaget förändras fördelningen mycket mellan de olika branschgrupperna när omsättningsandelar och exportandelar jämförs. *Utvinning och tillverkning* (SNI 10-37) svarar för knappt 20 % av den totala omsättningen inom primär miljösektor men 60 % av exporten inom samma sektor. *Utvinnings- och tillverkningsbranschen* (SNI 10-37) är således den branschgrupp som är den mest exportintensiva när en uppdelning görs mellan inrikes omsättning och export, se Diagram 4.4. Branschens totala omsättning utgörs till ungefär en tredjedel av export. Även branscherna *Parti- och detaljhandel* (SNI 50-52) och *Andra företagstjänster* (SNI 74) har en stor andel export, drygt 20 % respektive knappt 20 % av total omsättning utgörs av export.

Diagram 4.4 Inrikes omsättning och export per branschgrupp inom primär miljösektor, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

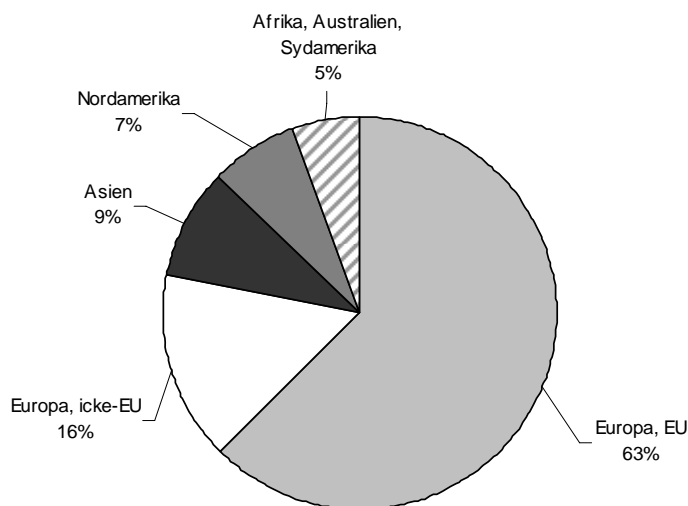
Ett viktigt påpekande i sammanhanget är att *miljöområdet Avfall* inte bör blandas ihop med *branschen Avfall* som ingår i branschgruppen *Vattenförsörjning, avlopp och avfall* (SNI 41+90). Den största delen av exporten som tilldelas miljöområdet *Avfall* återfinns inom branschen *Parti- och detaljhandel* (SNI 50-52) i vilken man hittar den viktiga kärnbranschen *Partihandel med avfallsprodukter och skrot* (SNI 51.57), se vidare under kapitel 4.2.5.

4.2.3 Varuexport per mottagarland

Nedan fördelas exporten från den primära miljösektorn per mottagande land eller världsdel. Denna fördelning är gjord på uppgifter från SCB:s utrikeshandelsstatistik om totala exportinkomster för företagen inom primär miljösektor. Till skillnad från övriga exportuppgifter i rapporten ingår endast varuexporten i dessa diagram. Tjänsteexport ingår inte. Detta på grund av att uppgifter om mottagarland endast finns angående varor i utrikeshandelsstatistiken. Ingen fördelning är heller gjord till arbetsställen varför inga summor redovisas utan endast procentuella andelar.

Av Diagram 4.5 framgår att de viktigaste exportmarknaderna för den primära miljösektorn rent geografiskt ligger i närheten av Sverige. Hela 63 % av exporten går till länder inom EU och läggs övriga Europa till blir det nästan 80 % av den totala exporten. Den viktigaste marknaden utanför Europa är Asien som står för 9 % av mottagandet av svensk export från den primära miljösektorn.

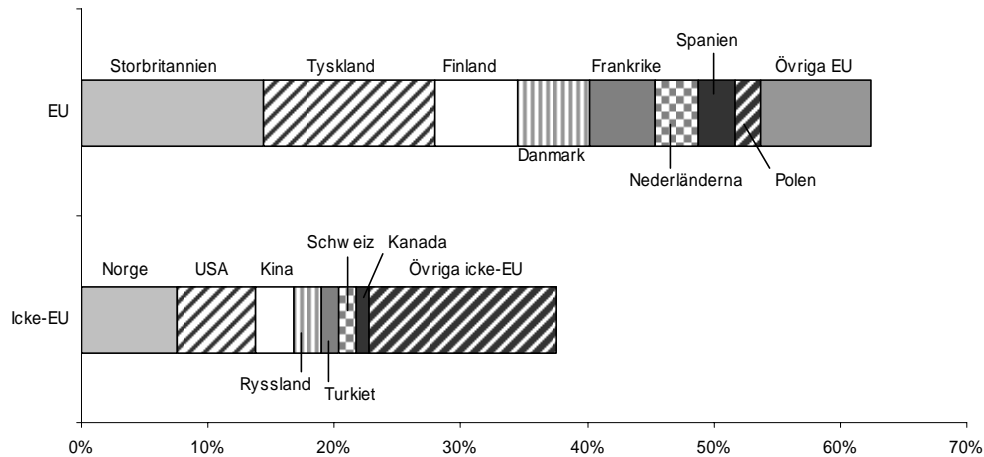
Diagram 4.5 Export (endast varuexport) inom primär miljösektor per mottagande världsdel, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Om enskilda mottagarländer betraktas, se Diagram 4.6, visar det sig att Storbritannien och Tyskland är de enskilt största mottagarna av export, bägge svarar för ungefär 14 % vardera. Även de nordiska länderna är viktiga exportmarknader där Norge står för den största andelen tätt följt av Finland och Danmark. Det största mottagarlandet utanför Europa är USA som tar emot drygt 6 % av exporten från primär miljösektor. Likaledes är Kina ett viktigt exportland som svarar för drygt 3 % och är därmed den största asiatiska mottagaren av svensk miljövaruexport.

Diagram 4.6 Export (endast varuexport) inom primär miljösektor per mottagarland, EU och icke-EU, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

4.2.4 Export per region

I det följande redovisas en fördelning av exporten från primär miljösektor per region. Tabell 4.4 visar att Sydsverige – liksom när det gäller omsättning, se Diagram 3.4 – står för den största exporten, nästan 3,3 miljarder kronor. Detta motsvarar 23 % av miljösektorns totala export.

Tabell 4.4 Export per region (NUTS²⁷ 2) inom primär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

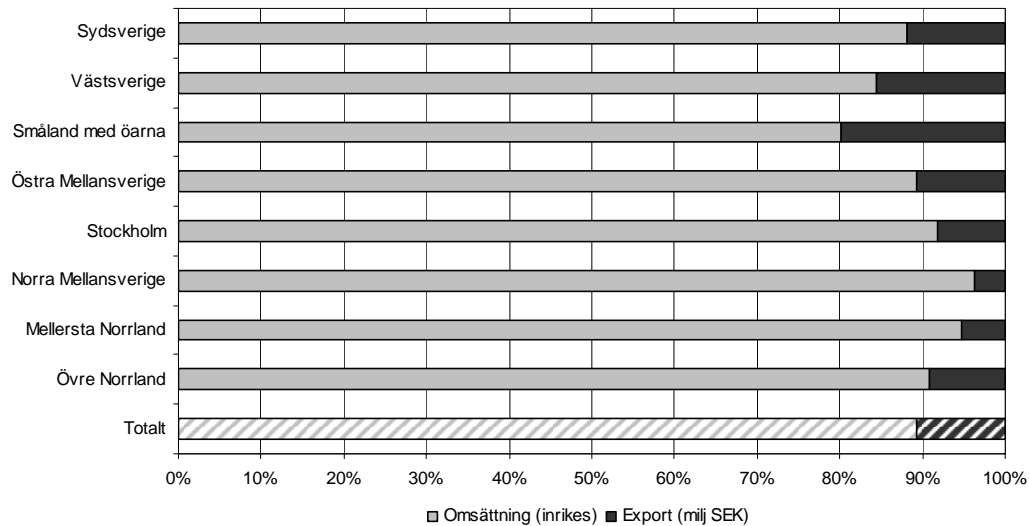
Region (NUTS 2)	Export (milj SEK)	Fördelning (procent)
Sydsverige	3 296	23%
Västsverige	2 698	19%
Småland med öarna	2 322	16%
Östra Mellansverige	2 329	17%
Stockholm	1 766	13%
Norra Mellansverige	462	3%
Mellersta Norrland	577	4%
Övre Norrland	654	5%
Totalt	14 105	

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

²⁷ NUTS står för *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* och är den inom EU vedertagna regionala indelning för statistikredovisning. För Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av riksområden (vilket används här) och NUTS 3 av län. Se kapitel 3.2.3 för vilka län som ingår i respektive NUTS 2 område.

I Diagram 4.7 har en uppdelning gjorts på inrikes omsättning och export per respektive region. Som nämnts ovan ligger den primära miljösektorns exportintensitet på 11 %. På regionnivå finns fyra regioner som överskrider detta, Sydsverige, Västsverige, Småland med öarna samt Östra Mellansverige. Småland med öarna är den region som uppvisar mest exportintensivitet med en fördelning på ca 80 % inrikes omsättning och 20 % export. För Stockholm är den inrikes omsättningen av större relativ betydelse med 92 %.

Diagram 4.7 Inrikes omsättning och export per region (NUTS 2) inom primär miljösektor, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

4.2.5 Export inom kärnbranscher

Nedan visas en uppdelning av exporten inom den separata delen av primär miljösektor som benämns kärnbranscher. På grund av sekretess går det tyvärr ej att särredovisa branscherna *Vattenförsörjning* (SNI 41) och *Avfallshantering, Avlopps och reningsverksamhet m.m.* (SNI 90) utan dessa slås ihop till en branschgrupp.

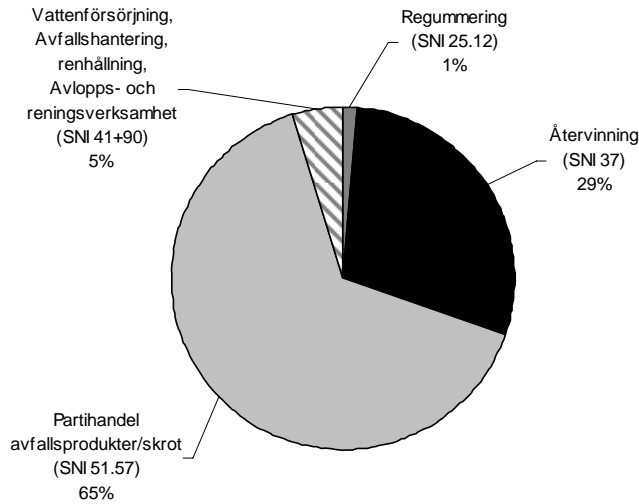
Tabell 4.5 Export per branschgrupp inom kärnbranscherna, Miljoner kronor, 2003

Bransch	Export (milj SEK)
Regummering (25.12)	39
Återvinning (37)	832
Partihandel avfallsprodukter/skrot (51.57)	1 880
Vattenförsörjning, Avfallshantering, Avlopps- och reningsverksamhet, renhållning (41+90)	137
Totalt	2 888

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

I Tabell 4.5 ovan visas att exporten inom kärnbranscherna uppgår till ca 2,9 miljarder kronor. Detta utgör drygt 20 % av den primära miljösektorns export på ca 14 miljarder kronor. Exporten från kärnbranscherna domineras helt av branschen *Partihandel med avfallsprodukter och skrot* (SNI 51.57) med nära 1,9 miljarder kronor i export. Detta motsvarar 65 % av den totala exporten från kärnbranscherna vilket också belyses i diagram 4.8. Om den totala omsättningen för branschgruppen *Vattenförsörjning, Avfallshantering, Avlopp m.m.* (SNI 41+90) slås ihop, se Tabell 3.6, står denna grupp för över halva omsättningen för samtliga kärnbranscher. Däremot står branschgruppen endast för 5 % av den totala exporten för kärnbranscherna.

Diagram 4.8 Export per branschgrupp inom kärnbranscherna, 2003 (%)

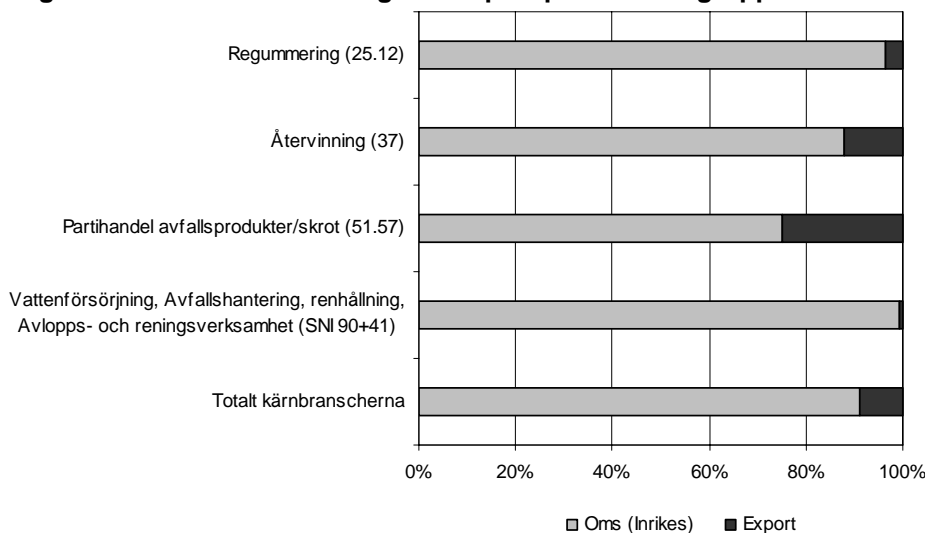

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

När kärnbranschernas totala omsättning delas upp på inrikes omsättning och export, se Diagram 4.9, visar det sig att den bransch som har den största enskilda exporten i absoluta tal – *Partihandel med avfallsprodukter och skrot (SNI 51.57)* – också är den bransch som har störst andel av export i sin totala omsättning. Branschens omsättning består till 25 % av export.

Branschen *Återvinning (SNI 37)* är den näst mest exportintensiva där fördelningen mellan inrikes omsättning och export är 88 % respektive 12 %. De övriga kärnbranscherna kommer inte upp till de 11 % export som är medelvärdet för hela den primära miljösektorn som visas i flertalet diagram tidigare. Medelvärdet för kärnbranscherna ligger med 9 % export dock något lägre än för den totala primära miljösektorn.

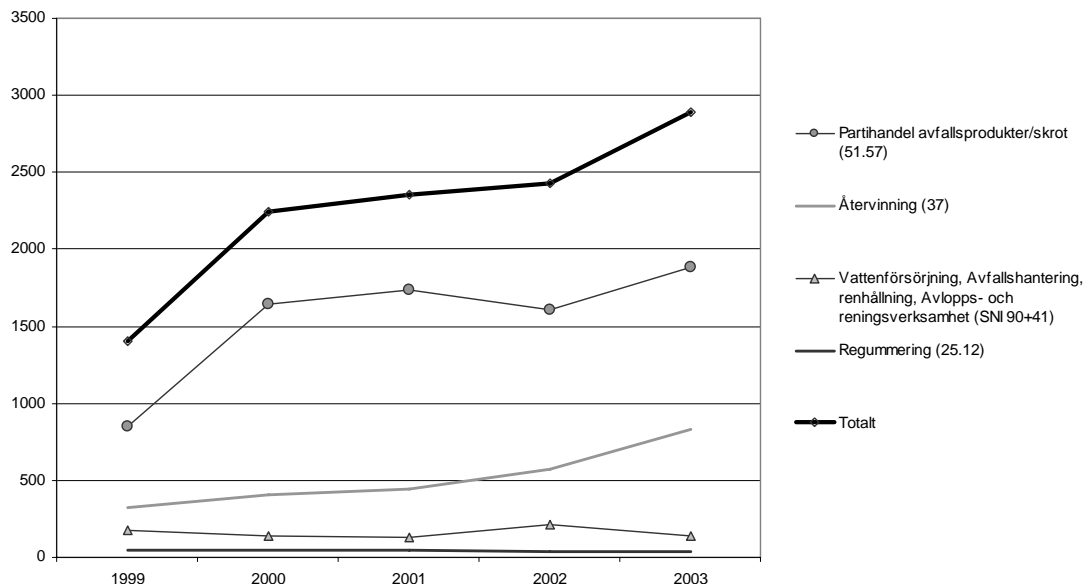
Diagram 4.9 Inrikes omsättning och export per branschgrupp inom kärnbranscherna, 2003 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

Diagram 4.10 visar exportutvecklingen för kärnbranscherna mellan 1999-2003. Under tidsperioden har exporten för gruppen som helhet mer än fördubblats, från 1,4 miljarder kronor 1999 till nästan 2,9 miljarder kronor under 2003. Den största relativa tillväxten står Återvinning (SNI 37) för (ca 150 %) medan Partihandel med avfallsprodukter och skrot (SNI 51.57) representerar den största ökningen i absoluta tal (drygt 1 miljard kronor).

Diagram 4.10 Export per branschgrupp inom kärnbranscherna, Miljoner kronor, 1999-2003 (löpande priser)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

4.3 Export inom sekundär miljösektor

Nedan redovisas kortfattad information om export för de arbetsställen som har miljö som sekundär verksamhet. Uppgifterna berör alltså hela arbetsstället inom den sekundära sektorn, även om enbart en del av verksamheten är miljöaktivitet. Uppgifterna bör därför behandlas med försiktighet.

Den totala exporten från den sekundära miljösektorn är storleksmässigt likartad den för primär miljösektor, drygt 14 miljarder kronor, se Tabell 4.6. Till skillnad från den primära miljösektorn ligger den största delen av exporten inom det övergripande miljöområdet *Resurshantering*, vilket representerar drygt 73 % av sektorns totala export. Trots att ingen finare fördelning kan ges på specifika miljöområden kan det påpekas att en stor del av exporten inom *Resurshantering* härrör från miljöområdet *Förnyelsebar energi*. Klassificeringen av arbetsställen inom *Förnyelsebar energi* till sekundär miljösektor kan också till viss mån förklara att exporten inom den primära miljösektorn var relativt låg för miljöområdet *Förnyelsebar energi*.

Tabell 4.6 Export per miljöområde inom sekundär miljösektor, Miljoner kronor, 2003²⁸

Miljöområde	Export (milj SEK)
Utsläppsbehandling	2 156
Renare teknologier o produkter	1 737
Resurshantering	10 733
Totalt	14 626

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

²⁸ På grund av sekretesskäl görs ingen finare fördelning per miljöområde.

När exporten per branschgrupp inom sekundär miljösektor betraktas, se Tabell 4.7, kan det konstateras att *Utvinning och tillverkning, El, gas och värme* (SNI 10-36, 40)²⁹ är den största branschgruppen med en export på drygt 12,6 miljarder kronor. Detta motsvarar nästan 87 % av sektorns totala omsättning.

Fördelningen av exporten per branschgrupp inom sekundär miljösektor (Tabell 4.7) följer tämligen väl fördelningen i den primära miljösektorn, se Tabell 4.3. Den stora skillnaden är att exporten från *Parti- och detaljhandel* (SNI 50-52) är betydligt mindre inom sekundär miljösektor. Detta kan förklaras med den stora inverkan som kärnbranschen *Partihandel med avfallsprodukter och skrot* (SNI 51.57) har för den primära miljösektorns export inom branschgruppen *Parti- och detaljhandel* (SNI 50-52).

Tabell 4.7 Export per branschgrupp inom sekundär miljösektor, Miljoner kronor, 2003

Bransch	Export (milj SEK)
Utvinning o tillverkning, El, gas o värme (SNI 10-36, 40)	12 652
Parti- o detaljhandel (SNI 50-52)	583
Andra företagstjänster (SNI 74)	1 177
Övriga branscher	213
Totalt	14 626

Källa: Miljöföretagsdatabasen och Företagsdatabasen, SCB

²⁹ Majoriteten av exporten inom gruppen ligger i branscherna SNI 10-36.

5 Sysselsättning

Följande kapitel behandlar sysselsättningen inom miljösektorn. Statistiken om sysselsättning är hämtad från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) vid SCB (för mer information se Appendix 3). Uppgifterna om sysselsättning avser 2002 medan miljöföretagsdatabasens uppgifter om antalet arbetsställen avser 2003.

5.1 Inledning

Genom att se närmare på sysselsättningsnivån inom miljösektorn kan man utläsa flera olika saker. Bland annat kan sysselsättningen ses som en indikator för utvecklingspotentialen för sektorn som helhet, eftersom det talas om att miljösektorn ska kunna skapa nya arbetstillfällen liksom ökad export i framtiden.

Tabell 5.1 nedan ger en översiktlig bild över sysselsättning och antal arbetsställen i miljöföretagsdatabasen. Andelen sysselsatta i företag som har miljö som huvudsaklig verksamhet var år 2003 1,2 % (totalt sysselsatta i Sverige var samma år drygt 4 136 000). Om man lägger till sysselsatta i sekundära miljösektorn utgör det 2,2 % av totalt antal anställda i Sverige.

Tabell 5.1 Antal arbetsställen och sysselsatta inom primär och sekundär miljösektor, 2002

Klassificering	Antal arbetsställen	Procent	Sysselsatta	Procent
Huvudsaklig miljöverksamhet	9 057	74%	49 641	55%
Sekundär miljöverksamhet	3 142	26%	40 871	45%

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

5.2 Sysselsättning inom primär miljösektor

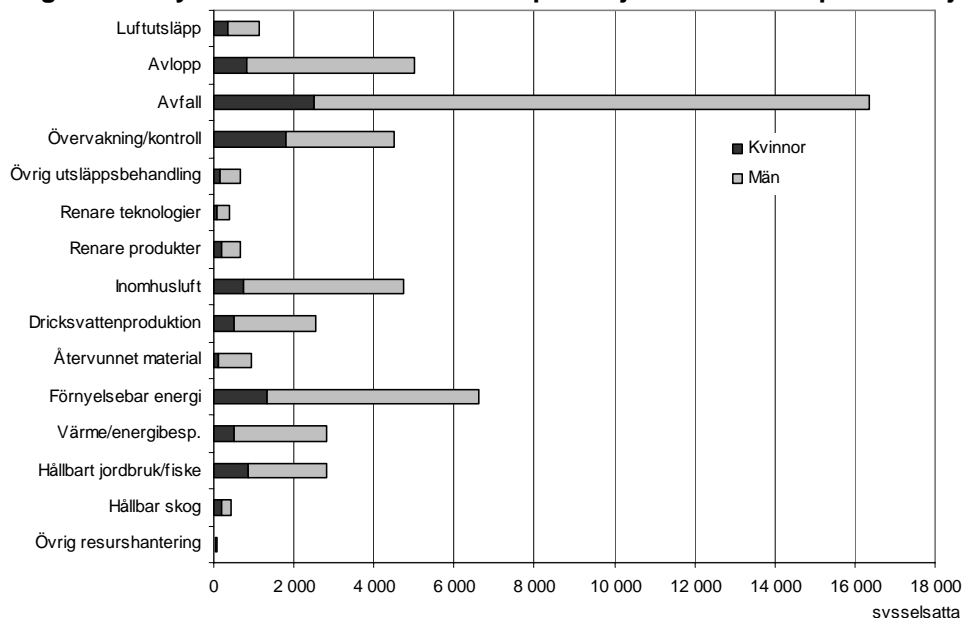
Arbetsställen med miljö som huvudsaklig aktivitet (primära miljösektorn) sysselsätter nästan 50 000 personer. Av dessa är en femtedel kvinnor och fyra femtedelar män.

5.2.1 Sysselsättning per miljöområde

Antalet sysselsatta inom företag som har miljö som huvudsaklig verksamhet är flest inom miljöområdet *Avfall* (se Diagram 5.1 på nästa sida). Totalt ca 16 350 personer är sysselsatta inom avfallsområdet vilket utgör 33 % av miljösektorns totalt anställda. Sysselsättningen inom miljöföretag som har verksamhet inom *Renare teknologier och produkter* är låg, men det beror till viss del även på att detta område är svårare att finna information om.

Som nämnts är det huvudsakligen män som jobbar inom miljösektorn. Högst antal sysselsatta kvinnor har miljöområdet *Avfall* med drygt 2 500 (ca 13 800 stycken män arbetar inom *Avfall*). Högst andel sysselsatta kvinnor finns dock inom miljöområdena *Hållbar skog*, *Övervakning/kontroll* och *Övrig resurshantering* som alla har ungefär 40 % kvinnor. Lägst andel kvinnor sysselsätter miljöområdet *Återvunnet material* följt av *Avfall* och *Avlopp* (ca 12-17 %).

Diagram 5.1 Sysselsatta kvinnor och män per miljöområde inom primär miljösektor, 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

5.2.2 Sysselsättning per branschgrupp

Nedan presenteras sysselsatta inom olika branschgrupper och miljöområden (Tabell 5.2). Branschgruppen *Vattenförsörjning*, *Avlopp* och *Avfall* (SNI 41, 90) sysselsätter flest personer. De sysselsatta återfinns hos miljöområdena med samma namn inom de övergripande miljöområdena *Utsläppsbehandling* samt *Resurshantering*. Inom branschgruppen *Utvinning och tillverkning* (SNI 10 - 37) återfinns en stor andel sysselsatta. Dominerande miljöområden inom denna branschgrupp är inom *Utsläppsbehandling* *Avfall* och *Avlopp* och inom *Resurshantering* *Inomhusluft*. Det finns sysselsatta i så gott som alla branschgrupper för varje övergripande miljöområde. Det indikerar att det inte går att studera enbart "typiska" miljöbranscher som t ex *Avlopp* och *Avfall* (SNI 90) för att få information om miljösektorn. Även andra branscher måste studeras för att täcka hela miljösektorn och därför sker redovisning även per miljöområde.

Tabell 5.2 Sysselsatta per branschgrupp och övergripande miljöområde inom primär miljösektor, 2002

	Utvinning o tillverkning	El, gas o värme	Parti- o detaljhandel	Andra företags- tjänster	Vattenför- sörjning, avlopp o avfall	Övriga branscher	Totalt
	SNI 10-37	SNI 40	SNI 50-52	SNI 74	SNI 41, 90	SNI 1-5, 45, 55- 73, 75-85, 91-99	
Utsläppsbehandling	5 955	426	3 593	3 741	11 649	2 271	27 635
Renare teknologier o produkter	657	7	170	188	0	52	1 074
Resurshantering	6 184	5 390	1 369	375	2 231	5 383	20 932
Totalt	12 796	5 823	5 132	4 304	13 880	7 706	49 641

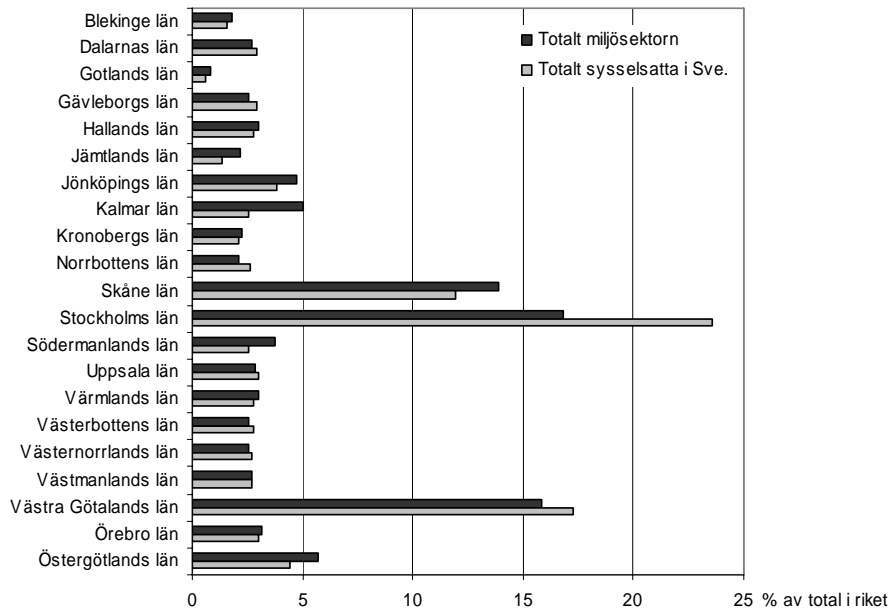
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

3.2.3 Sysselsättning per län och kommun

I Diagram 5.2 (nästa sida) illustreras länens andel av sysselsatta i miljösektorn respektive av Sveriges totala sysselsättning. Utmärkande län när det gäller antal sysselsatta inom företag som har miljö som huvudsaklig verksamhet är Västra Götaland, Stockholm och Skåne. Dessa län är

även dominerande när det gäller totalt antal sysselsatta inom samtliga branscher i Sverige. Västra Götaland och Stockholm har en något högre andel vad gäller sysselsatta inom samtliga sektorer än sysselsatta inom miljösektorn. Skåne har dock en större andel sysselsatta inom miljösektorn än av de totalt sysselsatta i Sverige. Det finns ytterligare län som har en högre andel sysselsatta inom miljösektorn än vad de har sysselsatta inom övriga sektorer, däribland Gotland som även är det län som har lägst sysselsättning (ingen hänsyn till befolkning tagen).

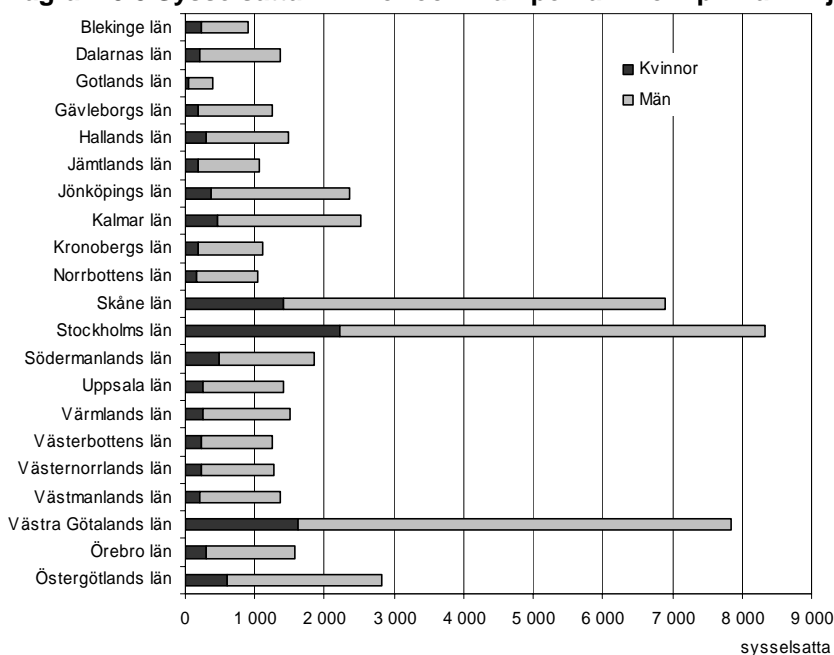
Diagram 5.2 Sysselsatta inom primär miljösektor och totalt per län, 2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Antal kvinnor och män som är sysselsatta inom företag som har miljö som huvudsaklig verksamhet kan utläsas per län i Diagram 5.3 nedan. Stockholms län, som har flest sysselsatta, sysselsätter nästan 8 400 personer inom miljösektorn, varav nästan en tredjedel är kvinnor.

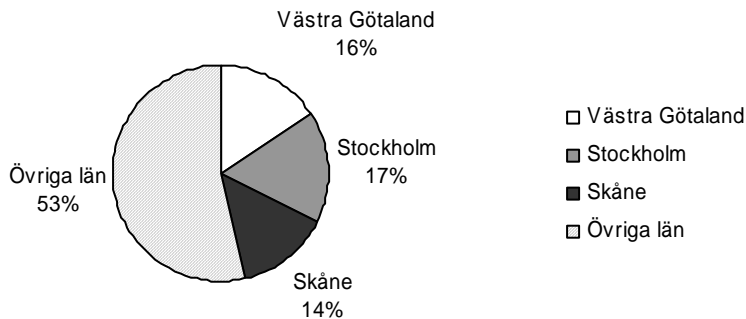
Diagram 5.3 Sysselsatta kvinnor och män per län inom primär miljösektor, 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Som synes i Diagram 5.4 sysselsätter Stockholm, Västra Götaland och Skåne län nästan hälften av alla sysselsatta inom miljösektorn i Sverige, 47 %. Av den anledningen presenteras dessa län närmare i Diagram 5.5. När det gäller totalt sysselsatta, dvs. inkluderat företag utanför miljösektorn, har dessa län 53 % av Sveriges sysselsatta.

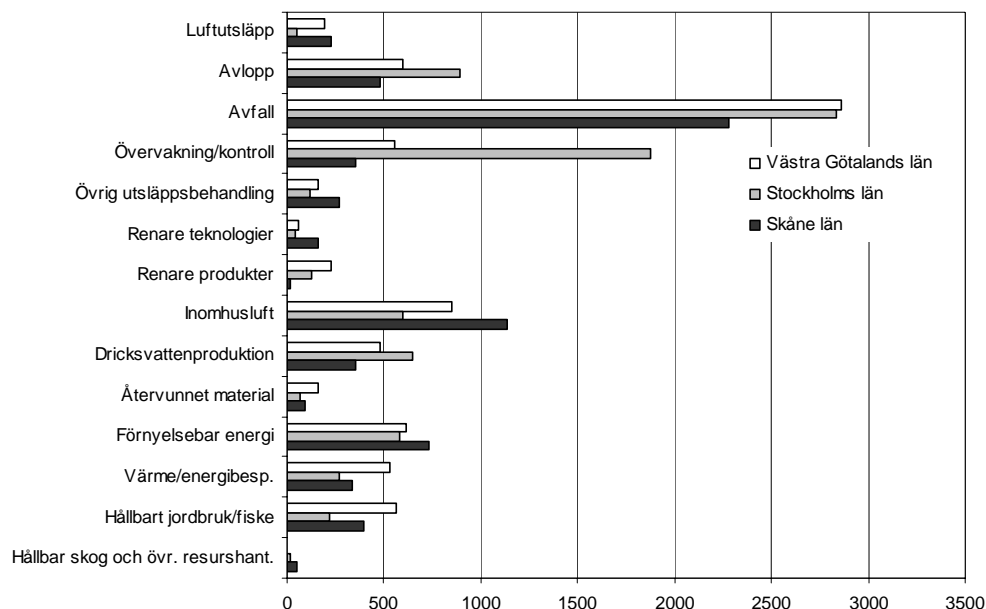
Diagram 5.4 Sysselsatta inom primär miljösektor i Stockholm, Skåne, Västra Götaland och övriga län, 2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

I Diagram 5.5 presenteras sysselsatta per miljöområde inom Stockholm, Skåne och Västra Götalands län. Miljöområdet *Avfall* har flest sysselsatta i samtliga av dessa län. Noterbart är att Stockholms län sysselsätter mer än dubbelt så många inom området *Övervakning och kontroll*, vilket bland annat utgörs av miljökonsulter, än de andra två jämförda länen. Skåne utmärker sig genom att ha många sysselsatta inom luftrelaterade områden såsom *Luftutsläpp* och *Inomhusluft*. Skåne sysselsätter även över 40 % av samtliga inom *Renare teknologier*. Västra Götalands län har ungefär dubbelt så många sysselsatta inom *Renare produkter* jämfört med de övriga två länen. Samma län har även flest sysselsatta inom området *Återvunnet material*.

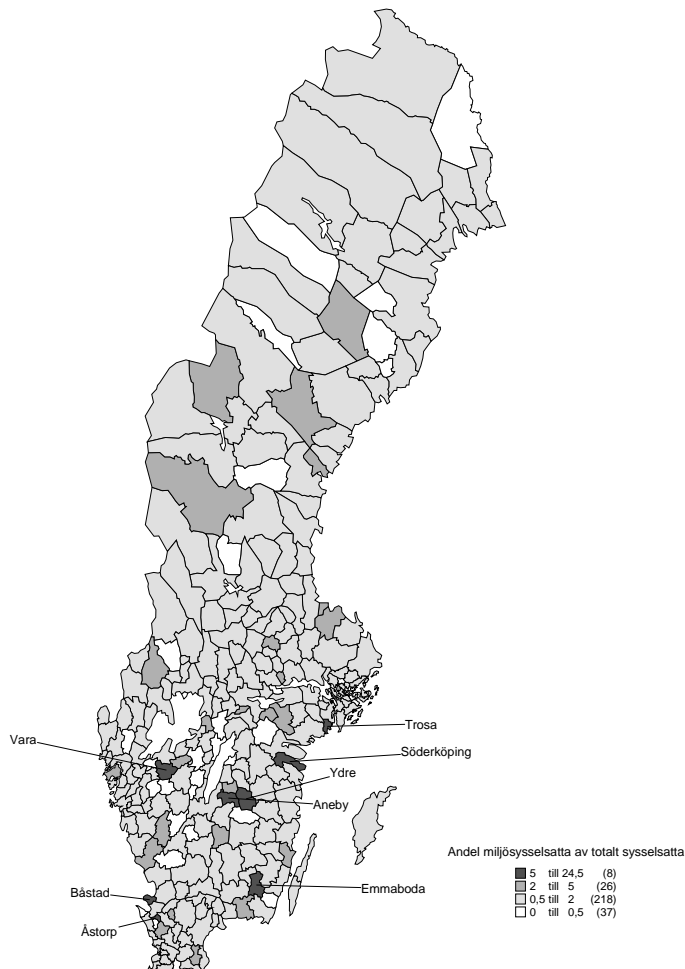
Diagram 5.5 Sysselsatta per miljöområde inom primär miljösektor, i Stockholm, Skåne, Västra Götaland och övriga län, 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Karta 5.1 nedan åskådliggör kommuners sysselsatta i miljösektorn i relation till totalt antal sysselsatta. Resultatet visar att Emmaboda, Trosa, Båstad, Söderköping, Ydre, Aneby, Åstorp och Vara hade flest år 2002. Samtliga av dessa kommuner har över 5 % av totalt sysselsatta inom miljösektorn.

Karta 5.1 Sysselsatta inom primär miljösektor per kommun, andel av totalt sysselsatta, 2002 (%)

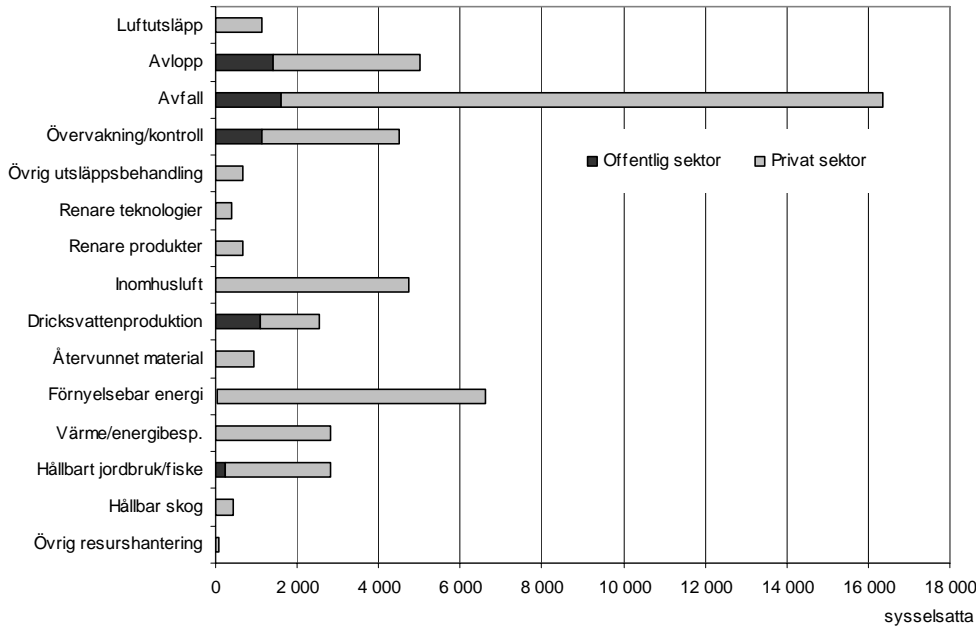

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

5.2.4 Sysselsatta inom offentlig och privat sektor

En aspekt av sysselsättning i miljöföretag är skillnaden i sysselsättning mellan offentlig och privat sektor. I flera av miljöföretagsdatabasens miljöområden finns inga offentliga arbetsgivare, vilket tydligt illustreras i Diagram 5.6 på nästa sida. Dessa områden är *Luftutsläpp*, *Övrig utsläppsbehandling*, *Renare teknologier och produkter*, *Inomhusluft*, *Återvunnet material*, *Värme/energibesparing* samt *Övrig resurshantering*. Av samtliga miljöområden är det *Dricksvattenproduktion* som har störst andel sysselsatta i offentlig sektor. Av de sysselsatta inom *Dricksvattenproduktion* arbetar 43 % i offentlig sektor. Som tidigare nämnts sysselsätter miljöområdet *Avfall* flest personer, ungefär 16 340. Av dessa arbetar 10 % inom offentlig sektor.

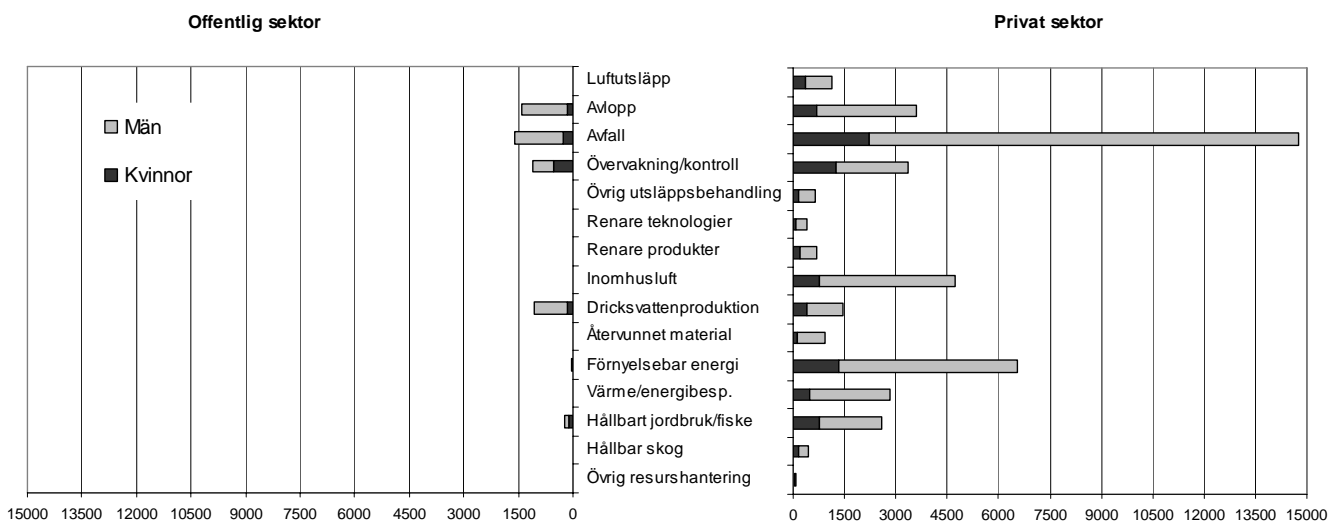
Diagram 5.6 Sysselsatta inom offentlig och privat sektor, primär miljösektor, 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Fördelningen mellan kvinnor och män inom de olika miljöområdena och för privat och offentlig sektor kan utläsas ur Diagram 5.7. Den offentliga sektorn sysselsätter totalt ca 5 500 personer i den primära miljösektorn. Av dessa är cirka 22 % kvinnor. Flertalet av dessa kvinnor arbetar med *Övervakning och kontroll*. De flesta män i miljösektorns offentliga sektor arbetar inom miljöområdena *Avlopp* och *Avfall*. Miljöföretag som är inom den privata sektorn sysselsätter ungefär 44 200 personer, varav 20 % är kvinnor. Flertalet av dessa kvinnor arbetar inom miljöområdet *Avfall*. Även männen arbetar huvudsakligen inom avfallsområdet då det gäller sysselsatta i privata företag som har miljö som huvudsaklig verksamhet.

Diagram 5.7 Sysselsatta kvinnor och män inom offentlig och privat sektor, primär miljösektor, 2002

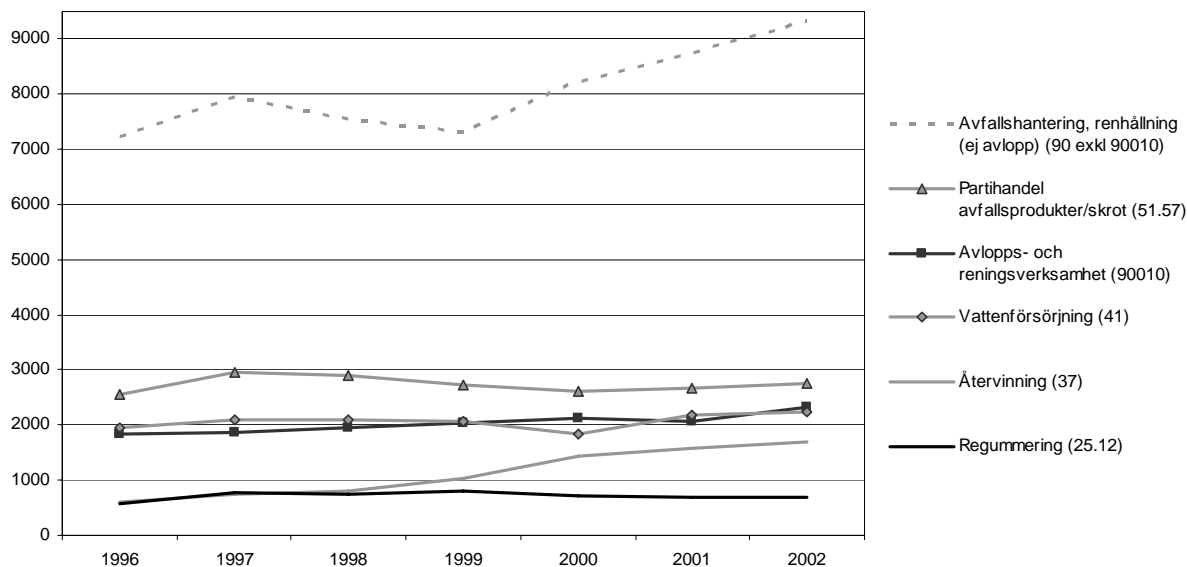
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

5.2.5 Sysselsatta i kärnbranscher

Sysselsatta i kärnbranscher utgör 38 % av den primära miljösektorn. Dessa kärnbranscher utgörs av fem stycken näringsbranscher (baserat på SNI-koder) som i sin helhet sägs tillhöra miljösektorn. Resultat för kärnbranscher redovisas främst för att kunna se trender över åren, här 1996 – 2002.

Diagram 5.8 visar hur sysselsättningen sett ut mellan 1996 och 2002. Samtliga år har branschen *Avfallshantering o dyl.* (SNI 90) haft flest sysselsatta och under perioden har samtliga kärnbranscher ökat sin sysselsättning. Störst procentuell ökning sedan 1996 har branschen *Återvinning* (SNI 37) haft med 181 %. Branschen *Regummering* (SNI 25.12) har haft lägst antal sysselsatta, men har under perioden ökat med 20 %. Lägst utveckling står branschen *Partihandel avfallsprodukter/skrot* (SNI 51.57) för, som sedan 1996 ökat sin sysselsättning med 7 %.

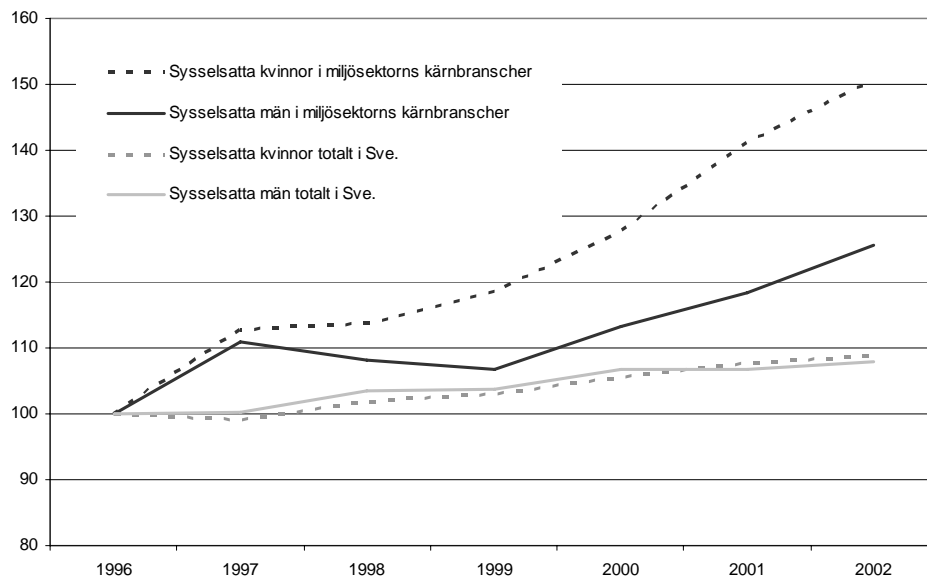
Diagram 5.8 Sysselsatta i kärnbranscher 1996-2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

År 2002 sysselsatte kärnbranschererna ca 19 000 personer. Totalt antal sysselsatta i kärnbranschererna har sedan 1996 ökat med 29 %, vilket visar på en positiv trend. Under samma period (1996-2002) har totala sysselsättningen i Sverige ökat med 8 %. Under 1998 och 1999 var det en tillbakagång i antal sysselsatta i kärnbranschererna men under de tre senaste tre åren har antal sysselsatta ökat varje år. Under åren 1996-2002 har antalet kvinnor sysselsatta i kärnbranschererna ökat med 51 % (se Diagram 5.9). Fördelningen mellan kvinnor och män har dock inte ändrats nämnvärt, 13 % var kvinnor år 1996 och 15 % år 2002. Andelen kvinnor i kärnbranschererna är lägre än andelen i hela miljösektorn.

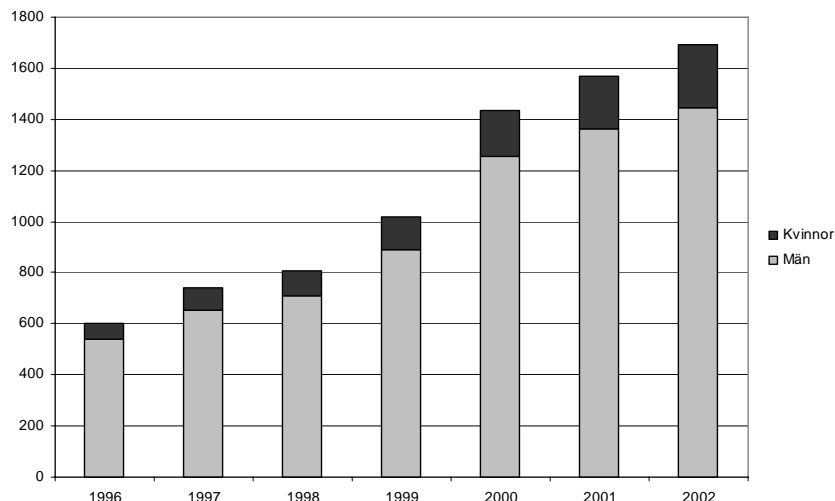
Diagram 5.9 Indexerad sysselsättning för kvinnor och män i kärnbranscher 1996-2002, (1996=100)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Den bransch som haft störst procentuell ökning i antal sysselsatta sedan 1996 är, som nämndes ovan, branschen *Återvinning* (SNI 37). Branschens utveckling presenteras närmare i Diagram 5.10. Totalt har branschen ökat med 181 % sedan 1996. Antal kvinnor i branschen har under samma tidsperiod ökat 3 gånger. Andelen kvinnor av sysselsatta inom branschen har ökat från 11 % till 15 % under perioden 1996-2002.

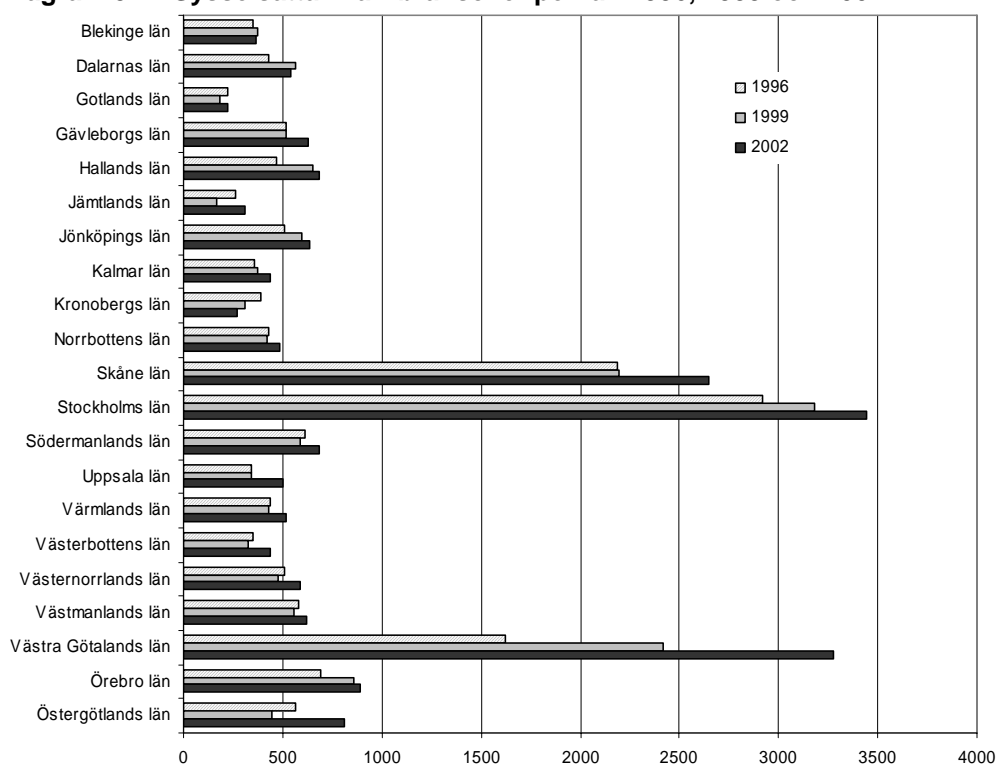
Diagram 5.10 Sysselsatta kvinnor och män inom branschen Återvinning (SNI 37) 1996-2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Sysselsatta i kärnbranscher fördelat på län och år finns redovisat i Diagram 5.11. Länen som sysselsätter flest inom kärnbranscherna är Västra Götaland, Stockholm och Skåne. Dessa län har alla haft en ökning av antal sysselsatta under perioden. Några län hade en minskad sysselsättning i kärnbranscherna under 1999, men de flesta ökade sedan under 2002. Kronobergs län, Dalarnas län och Blekinge län redovisade dock en minskad sysselsättning i kärnbranscherna under 2002 jämfört med 1999.

Diagram 5.11 Sysselsatta i kärnbranscher per län 1996, 1999 och 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

I Tabell 5.3 redovisas antal sysselsatta i privat och offentlig sektor för kärnbranscherna. Som redovisats tidigare kan vi tydligt se att avfallshantering sysselsätter flest inom privata sektorn såväl som i offentliga sektorn. Branscherna *Regummering*, *Återvinning* och *partihandel avfallsprodukter/skrot* har enbart sysselsatta inom privat sektor. Så var fallet både 2002 och 1996. För branscherna *Vattenförsörjning*, *Avfallshantering* och *Avloppsreningsverk* har andelen sysselsatta inom privat sektor ökat från 1996 till 2002. År 1996 hade vattenförsörjning störst andel av de offentligt anställda i miljösektorn. År 2002 hade avlopps- och reningsverksamhet det.

Tabell 5.3 Sysselsatta i kärnbranscher inom privat/offentlig sektor, 2002. Antal och procentuella andelar

	Offentlig 2002	Privat 2002	Totalt	Andel privata 2002, %	Andel privata 1996, %
Regummering (25.12)	0	679	679	100	100
Återvinning (37)	0	1 694	1 694	100	100
Vattenförsörjning (41)	1 038	1 193	2 231	53	19
Partihandel avfallsprodukter/skrot (51.57)	0	2 744	2 744	100	100
Avfallshantering, renhållning (ej avlopp) (90 exkl 90010)	1 467	7 864	9 331	84	76
Avlopps- och reningsverksamhet (90010)	1 393	925	2 318	40	23

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

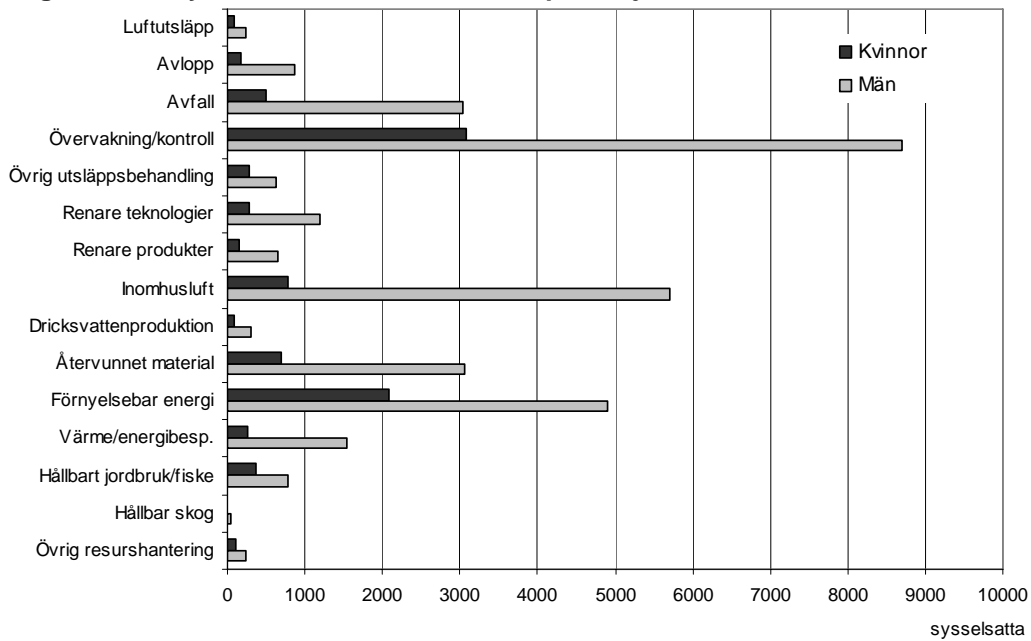
5.3 Sysselsättning inom sekundär miljösektor

Information om arbetsställen som inte har miljö som huvudsakligt verksamhetsområde, men väl som sekundärt, redovisas nedan. Uppgifterna berör alltså hela arbetsstället även om enbart en del av verksamheten är miljöaktivitet. Som exempel kan ges ett konsultföretag som ägnar sig åt såväl miljöfrågor som åt frågor utan koppling till miljö. Om dessa två delar i företaget ingår i samma arbetsställe så hamnar hela arbetsstället inom den sekundära klassningen. Arbetsställen inom den sekundära miljösektorn kan alltså vara allt från verksamheter där en stor del, men ej den huvudsakliga, ingår i definitionen av ett miljöföretag, till ett arbetsställe där endast ett par procent av verksamheten är miljö.

Det "verkliga" antalet sysselsatta för Sveriges totala miljösektor ligger därför sannolikt någonstans mellan de dryga 50 000 som redovisats för den primära miljösektorn och de ytterligare 41 000 som den sekundära miljösektorn sysselsätter. Av samtliga sysselsatta i den sekundära miljösektorn utgör kvinnor 22 %, vilket är 2 procentenheter fler än i den primära sektorn.

Inom den sekundära miljösektorn är det miljöområdet *Övervakning/kontroll* som utmärker sig, vilket ses i Diagram 5.12 på nästa sida. Detta miljöområde sysselsätter knappt 11 800 personer vilket utgör 29 % av antalet sysselsatta inom den sekundära miljösektorn. I den primära sektorn sysselsätter området *Övervakning/kontroll* endast ca 4 500 personer eller 9 % av totalt sysselsatta i primära miljösektorn. Arbetsställen som tillhör området *Övervakning/kontroll* är komplexa på så sätt att de inte är renodlade miljöverksamheter. De behöver därmed undersökas närmare för att få mer precisa uppgifter av storleken på miljöområdet. Av kvinnorna som arbetar inom den sekundära miljösektorn återfinns flest, 34 %, i detta miljöområde. Andra miljöområden med många sysselsatta är *Inomhusluft*, *Förnyelsebar Energi* och *Återvunnet material*.

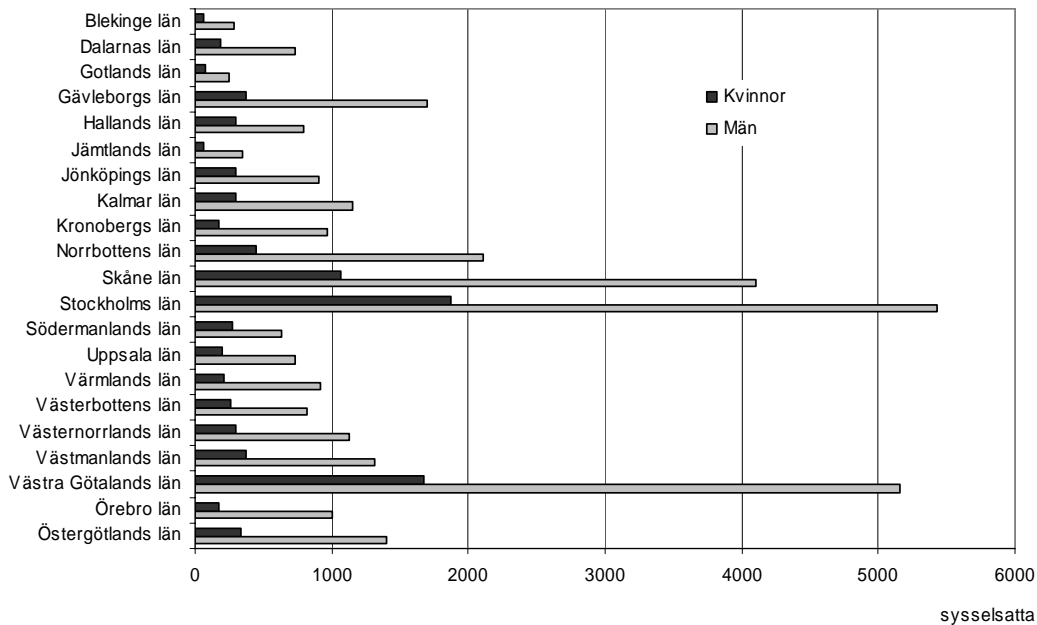
Diagram 5.12 Sysselsatta kvinnor och män per miljöområde inom den sekundära miljösektorn, 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Flest sysselsatta inom den sekundära miljösektorn har Västra Götalands län, Stockholms län och Skåne län (se Diagram 5.13). Dessa län sysselsätter tillsammans 47 % av samtliga sysselsatta i den sekundära miljösektorn. Samma förhållande råder i den primära miljösektorn där samma län sysselsätter 46 % av samtliga sysselsatta. Högst andel kvinnor i den sekundära miljösektorn har Södermanland med 30 % kvinnor. Kronoberg och Örebro är de län som har lägst andel kvinnor. Precis som i den primära miljösektorn har Gotlands län lägst antal sysselsatta.

Diagram 5.13 Sysselsatta per län inom den sekundära miljösektorn, 2002

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

6 Arbetslöshetsersättning föregående år

Detta kapitel behandlar andelen av de sysselsatta inom miljösektorn som tog ut arbetslöshetsersättning föregående år, dvs. 2001. Data över utbetald arbetslöshetsersättning gäller de som var sysselsatta 2002 medan miljöföretagsdatabasens uppgifter avser 2003. Uppgifter om utbetald arbetslöshetsersättning kommer från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) vid SCB. Mer om metod och källor i kapitel 2.

6.1 Inledning

De av miljösektorns sysselsatta som fått utbetald arbetslöshetsersättning föregående år kan eventuellt visa om miljösektorn skapar nya arbeten för tidigare arbetslösa personer. Intressant är då om detta skiljer sig mellan miljöområden och län. Vilka miljöområden och regioner skapar nya arbeten?

Detta kapitel avser inte att förklara eller mäta arbetslösheten, vare sig i riket eller i miljösektorn. Variabeln "Fått arbetslöshetsersättning" är inte helt rättvisande för att uppskatta arbetslösheten, även om den ibland har använts för att mäta "öppet arbetslösa"³⁰. Eftersom rapporten dessutom enbart ser på dem som nu är sysselsatta, men som erhöll arbetslöshetsersättning föregående år, så förbises dessutom alla de som fortfarande är arbetslösa året efter.

Tabell 6.1 visar att 7 % av de totalt sysselsatta år 2002 i den primära miljösektorn, där huvudsakliga verksamheten är miljörelaterad, fick arbetslöshetsersättning under 2001. I den sekundära miljösektorn, där miljöproduktionen är viktig men likväl sekundär (dvs. under 50 %), fick 5 % av de sysselsatta arbetslöshetsersättning under 2001.

Tabell 6.1 Information om arbetsställen, sysselsatta och arbetslöshetsersättning inom den primära och sekundära miljösektorn i Sverige (Sysselsatta 2002 och erhållen arbetslöshetsers. 2001)

Klassificering	Antal arbetsställen	Totalt sysselsatta	Fick arbetslöshetsersättning 2001	Procent av tot.syss.
Huvudsaklig miljöverksamhet	9 057	49 641	3 250	7%
Sekundär miljöverksamhet	3 142	40 871	2 190	5%

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

6.2 Arbetslöshetsersättning inom primär miljösektor

De arbetsställen som bedriver en huvudsaklig miljöverksamhet och ingår i den primära miljösektorn var, enligt Tabell 6.1, ca 9 000 stycken under 2003. Av deras knappt 50 000 sysselsatta erhöll 3 250 stycken arbetslöshetsersättning under 2001, dvs. 7 % av de totalt sysselsatta inom den primära miljösektorn. Nedan visas hur variationen mellan miljöområden ser ut och hur skillnaden ter sig mellan Sveriges olika län.

6.2.1 Arbetslöshetsersättning per miljöområde

Diagram 6.1 visar den utbetalda arbetslöshetsersättningen i procent av de totalt sysselsatta i den primära miljösektorn liksom av de totalt sysselsatta i Sverige. En större andel av de totalt sysselsatta i Sverige 2002, 9 %, fick arbetslöshetsersättning under 2001, jämfört med endast 7 %

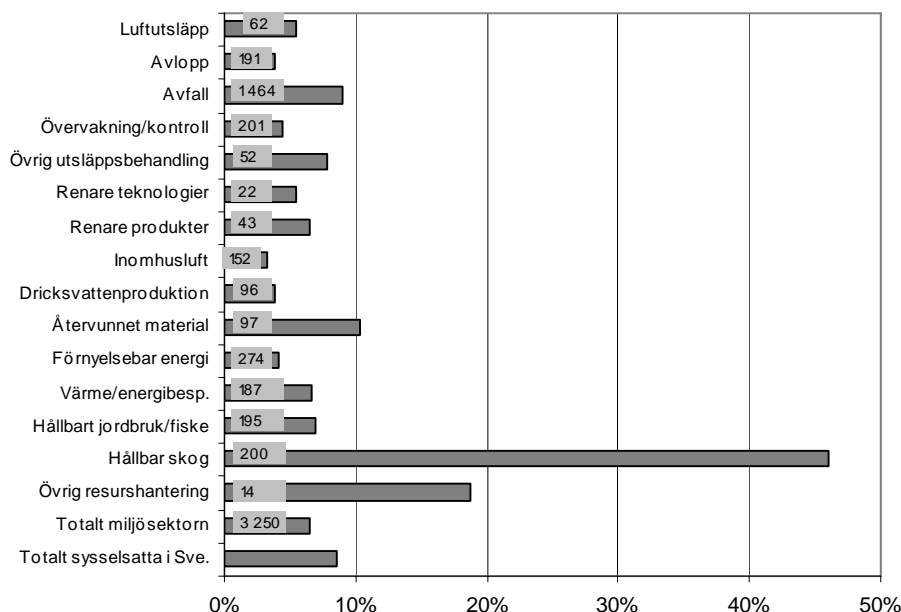
³⁰ Sjöberg, 2005

av de sysselsatta i den primära miljösektorn. Skillnaderna är dock stora beroende på vilket miljöområde de sysselsatta arbetar inom.

Miljöområdet *Hållbar skog* urskiljer sig från mängden avseende dess andel av de sysselsatta som fick arbetslöshetsersättning föregående år eftersom hela 46 % fick arbetslöshetsersättning. En förklaring till detta är att de sysselsatta mäts i november varje år och en stor andel av de sysselsatta i t ex företag som hanterar och planterar skogsplantor är säsongsanställda³¹. Därför får vissa av dem ut arbetslöshetsersättning under andra delar av året och räknas på så sätt in i statistiken trots att de arbetar. Exemplet visar att resultaten i diagram 6.1 inte bara belyser nya arbetstillfällen i miljösektorn utan även kan bero på andra orsaker.

Även området *Övrig resurshantering* med arbetsställen inom bland annat ekoturism och naturvård, hade en stor andel sysselsatta som fick arbetslöshetsersättning 2001, hela 19 %. Lägst andel hade områdena *Inomhusluft*, med 3 %, och *Vattenförsörjning* samt *Avlopp* med ca 4 % vardera.

Diagram 6.1 Sysselsatta i primär miljösektor 2002 som erhöll arbetslöshetsersättning under 2001 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Även om ett visst område har höga andelar av de sysselsatta som fått arbetslöshetsersättning så är det intressant att se antalet det gäller. Därför redovisas det antal som fick ersättning under 2001 på staplarna i Diagram 6.1. I hela den primära miljösektorn fick 3 250 personer arbetslöshetsersättning under 2001. I området *Avfall* erhöll flest sysselsatta arbetslöshetsersättning under 2001, hela ca 1 464 stycken.

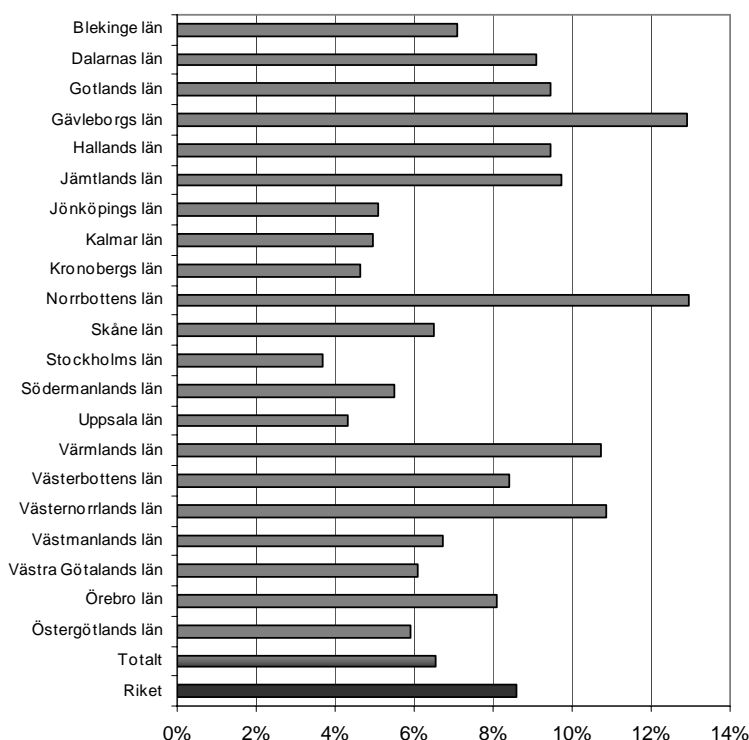
Under kommande år kommer statistiken att kunna visa den svenska miljösektorns utveckling över flera år. Då kommer det även vara möjligt att analysera data över utbetald arbetslöshetsersättning tillsammans med sysselsättningsdata för att se om det totala antalet sysselsatta inom de olika miljöområdena ökar eller minskar samtidigt som antal med utbetald arbetslöshetsersättning redovisas. Idag är dessa analyser endast möjliga med avseende på de sk kärnbranscherna som diskuteras i kapitel 6.2.4.

³¹ Sjöberg, 2005

6.2.2 Arbetslöshetsersättning per län

Diagram 6.2 visar på resultatet för den primära miljösektorn i Sveriges alla län. Resultatet visar att en större andel av de sysselsatta i Gävleborgs och Norrbottens län erhöll arbetslöshetsersättning under 2001 jämfört med miljösektorns sysselsatta i de övriga länen. De sysselsatta i Stockholm hade arbete i större grad, eller tog i alla fall ej ut arbetslöshetsersättning, än de sysselsatta i de övriga länen. Även de sysselsatta i Uppsala, Kronoberg och Kalmar län tog ut arbetslöshetsersättning i mindre utsträckning.

Diagram 6.2 Sysselsatta i primär miljösektor 2002 som erhöll arbetslöshetsersättning under 2001 per län (%)

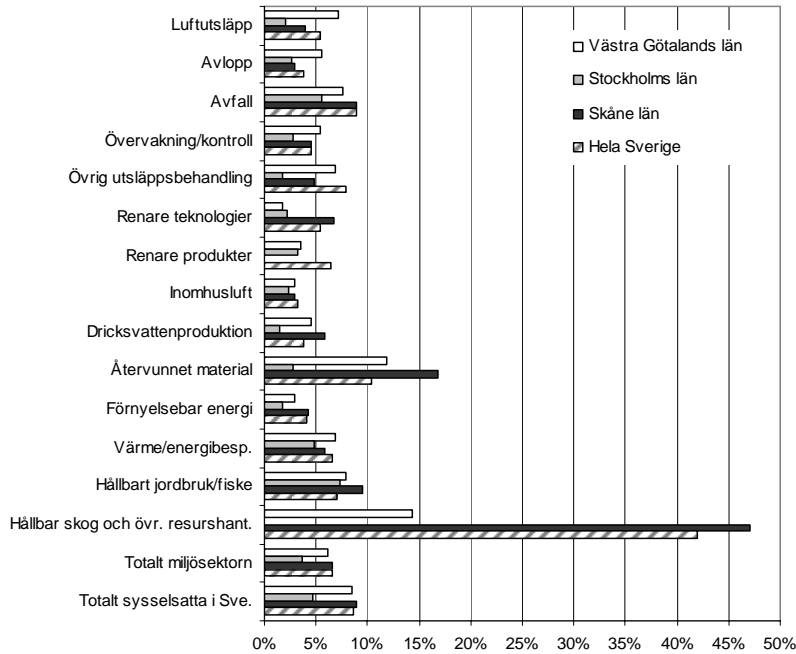
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Diagram 6.3 på nästa sida redovisar fördelningen av erhållen arbetslöshetsersättning mellan Skåne, Stockholms och Västra Götalands län. De tre länen skiljer sig åt för många av miljöföretagsdatabasens miljöområden. T ex har området *Hållbar skog och övrig resurshantering*³² störst andel utbetald arbetslöshetsersättning i Skåne län och en mycket lägre andel i Västra Götalands län. Även här bidrar naturligtvis antalet totalt sysselsatta, i t ex Stockholm fanns inga sysselsatta inom detta område under 2002.

Det är även stora skillnader med avseende på utbetald arbetslöshetsersättning mellan de tre olika länen inom följande områden; *Återvunnet material*, där en större andel av de sysselsatta i Skåne län fick arbetslöshetsersättning föregående år, samt inom *Övrig utsläppsbehandling*, där Västra Götalands län hade den största andelen.

³² På grund av sekretessen kan inte områdena *Hållbar skog* och *Övrig resurshantering* redovisas separat utan slås ihop till en grupp.

Diagram 6.3 Sysselsatta i primär miljösektor 2002 som erhöill arbetslöshetsersättning under 2001 i Stockholm, Skåne och Västra Götaland (%)

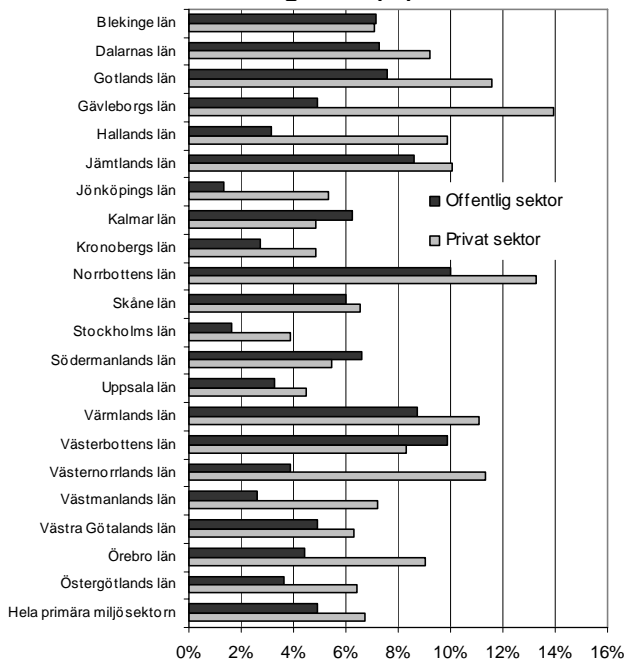

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

6.2.3 Arbetslöshetsersättning inom offentlig och privat sektor

Det är möjligt att analysera skillnader med avseende på i vilken sektor som de sysselsatta arbetar. I Diagram 6.4 visas att en större andel av de sysselsatta i privat sektor fick arbetslöshetsersättning under 2001 än de som arbetade i den offentliga sektorn. 7 % av de sysselsatta inom privat sektor erhöill arbetslöshetsersättning 2001, jämfört med 5 % av de sysselsatta inom offentlig sektor. Detta resultat skiljer sig dock mellan Sveriges olika län. Endast i Södermanland, Västerbotten och Kalmar fick de sysselsatta inom miljösektorns offentliga sektor arbetslöshetsersättning till en större grad jämfört med privat sektor, i alla övriga län var förhållandet det motsatta. Störst skillnad var det i Gävleborg där endast 5 % av miljösektorns sysselsatta inom offentlig sektor fick arbetslöshetsersättning under 2001, jämfört med hela 14 % av de sysselsatta inom offentlig sektor.

Diagram 6.4 Sysselsatta i primär miljösektor inom offentlig och privat sektor 2002 och län som erhöill arbetslöshetsersättning 2001 (%)

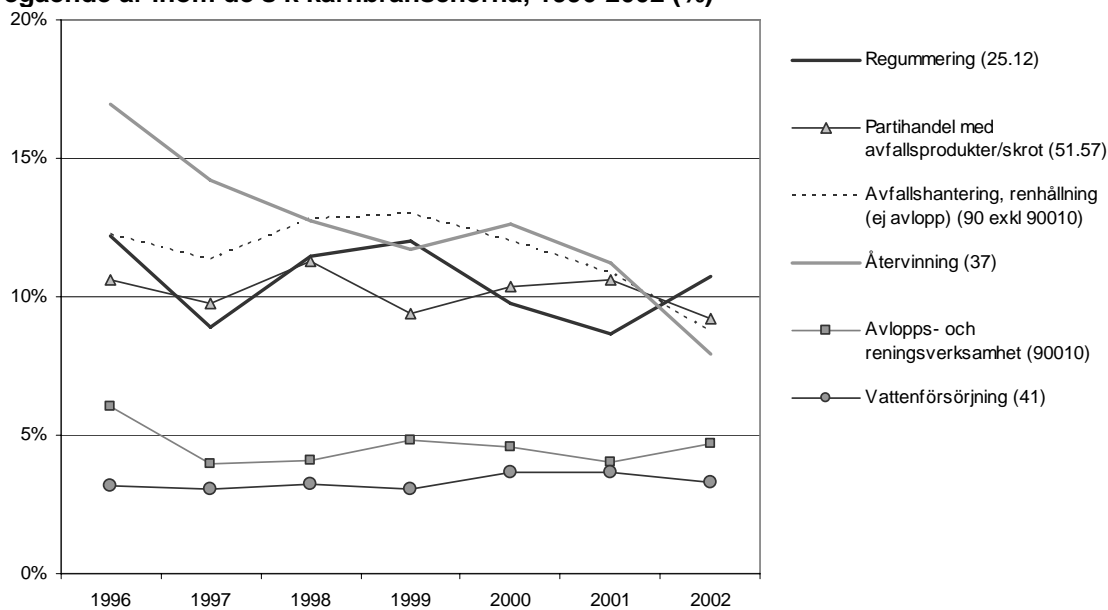
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

6.2.4 Arbetslöshetsersättning i kärnbranscher

Kärnbranscherna är enbart en del av den primära miljösektorn, men för dessa fem branscher finns statistik för flera år vilket medför att vissa trender kan påvisas.

Diagram 6.5 visar utvecklingen mellan 1996 och 2002 för utbetald arbetslöshetsersättning i procent av de totalt sysselsatta inom kärnbranscherna. Branschen *Återvinning* (SNI 37) visade högst andel i början av perioden men efter 1998 ligger fler branscher på samma eller högre nivå. Generellt har andelen av de sysselsatta som fick arbetslöshetsersättning året innan minskat för perioden. Lägst andel av de med arbetslöshetsersättning har under alla år de sysselsatta i *Vattenförsörjning* (SNI 41) haft, endast omkring 3-4 %.

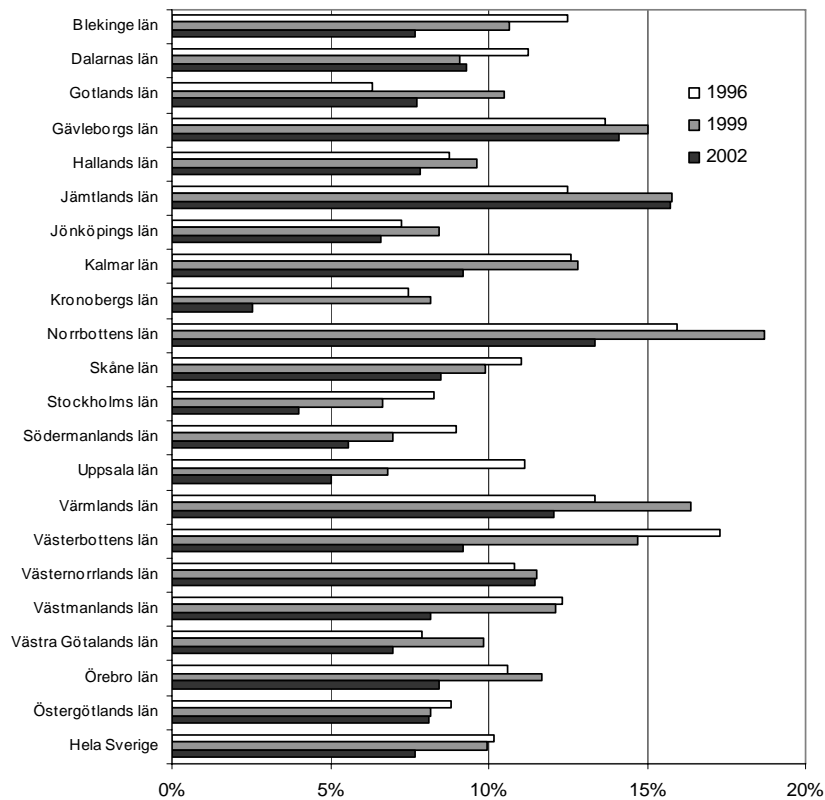
Diagram 6.5 Utvecklingen av de sysselsatta i kärnbranscher som erhöll arbetslöshetsersättning föregående år inom de s k kärnbranscherna, 1996-2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Genom att se närmare på kärnbranscherna och län, som i Diagram 6.6 på nästa sida, ser man att det är Västerbotten och Norrbotten som utmärker sig mest. Det är speciellt åren 1996 och 1999 som visar höga andelar av de sysselsatta som erhölet ersättning året innan. Många län uppvisar stora skillnader mellan åren vilket kan bero på en förbättrad konjunktur.

Diagram 6.6 Sysselsatta i kärnbranscherna 2002 som fick arbetslöshetsersättning 2001, per län (%)

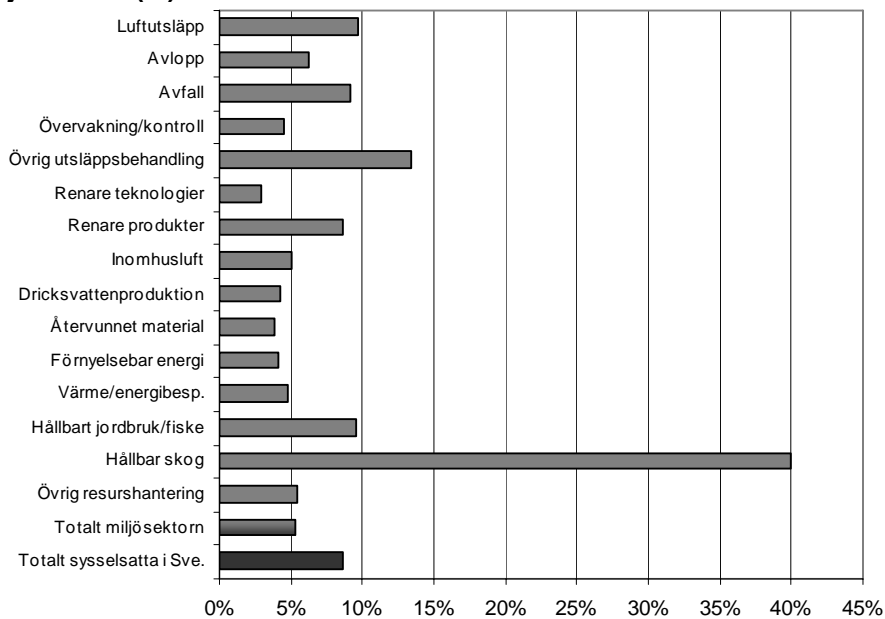
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

6.3 Arbetslöshetsersättning inom sekundär miljösektor

Information om arbetsställen som inte har miljö som huvudsakligt verksamhetsområde, men väl som sekundärt, redovisas nedan. Uppgifterna berör alltså hela arbetsstället även om enbart en del av verksamheten är miljöaktivitet. Uppgifterna bör därför behandlas med försiktighet.

Diagram 6.7 (nästa sida) visar att det även för den sekundära miljösektorn är området *Hållbar skog* som redovisar högst andel av de sysselsatta med erhållen arbetslöshetsersättning föregående år. Även området *Övrig utsläppsbehandling* hade en stor del av dess sysselsatta som fick ersättning under 2001. Lägst andel hade området *Renare teknologier*, med endast 3 % av dess sysselsatta som fick ersättning.

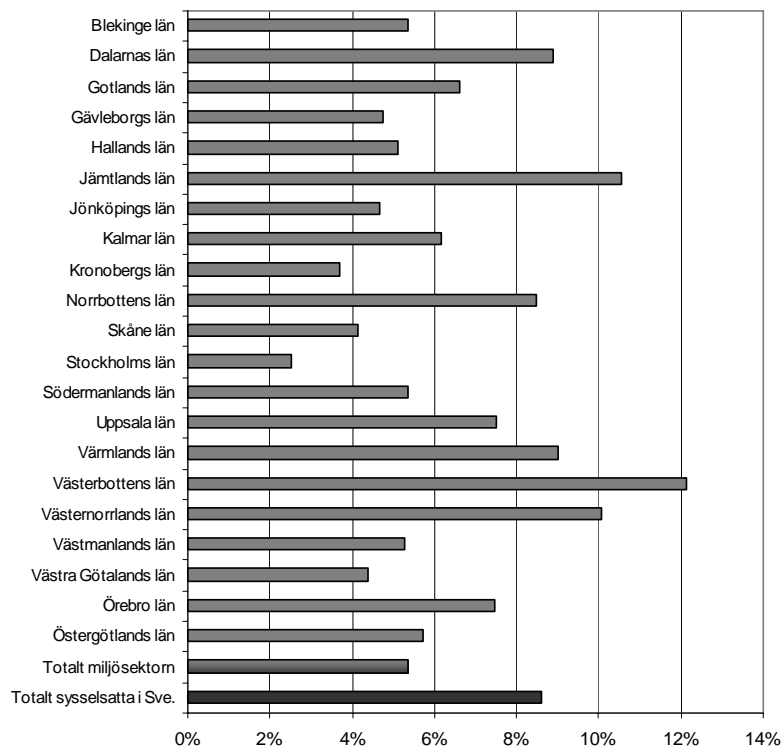
Diagram 6.7 Sysselsatta i sekundär miljösektor 2002 som fick arbetslöshetsersättning 2001, per miljöområde (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Som synes i Diagram 6.8 hamnar Västerbottens län högst för den sekundära miljösektorn, med 12 % av dess sysselsatta som fick arbetslöshetsersättning under 2001. Även för den sekundära miljösektorn hamnade Stockholms län på den lägsta nivån – där erhöll endast 2,5 % av de sysselsatta arbetslöshetsersättning föregående år.

Diagram 6.8. Sysselsatta i sekundär miljösektor 2002 som fick arbetslöshetsersättning 2001, per län (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

7 Utbetalda löner

Följande kapitel behandlar medellön i den svenska miljösektorn. Uppgifter om utbetalda lönesummor är hämtade från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) vid SCB. Data över lönesummor avser 2002 medan uppgifter om miljöföretag avser 2003. Mer om källor och metod i kapitel 2.

7.1 Inledning

Miljösektorn i Sverige hade en högre medellön än vad de totalt sysselsatta i Sverige hade 2002, där medellönen låg på ca 235 000 kronor. Medellönen i den sekundära miljösektorn, med arbetsställen som har viktig men sekundär miljöproduktion, var högre än i den primära miljösektorn, men eftersom dessa varierar i såväl miljöproduktion som i kvalitet bör denna uppgift hanteras med försiktighet. Den totala lönesumman för den primära och sekundära miljösektorn sammantaget var ca 24 400 miljoner kronor år 2002. Detta uppgick till 2,5 % av den totala lönesumman i riket (vilken var drygt 975 000 miljoner kronor).

Tabell 7.1 Total lönesumma och medellön inom den primära och sekundära miljösektorn, 2002

Klassificering	Antal arbetsställen	Totalt sysselsatta	Total lönesumma (miljoner kr)	Medellön (kr)
Huvudsaklig miljöverksamhet	9 057	49 641	12 829	258 435
Sekundär miljöverksamhet	3 143	40 871	11 552	282 636

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Denna rapport redovisar ej män och kvinnors lönesummor separat för den svenska miljösektorn³³. Om detta hade gjorts skulle en del av skillnaden mellan medellönen i miljösektorn och i totala arbetsmarknaden kunna förklaras, eftersom en stor andel av de sysselsatta i miljösektorn är män. Som visades i kapitel 4 består miljösektorn av nästan 80 % män. Män i Sverige, som i resterande EU, har generellt högre medellön än kvinnor vilket gör jämförelsen mellan miljösektorn och de totalt sysselsatta i Sverige missvisande. Det är därför viktigt att ha denna skillnad i åtanke när man jämför miljösektorn med andra sektorer av arbetsmarknaden.

Bland de totalt sysselsatta varierar ofta medellönen med utbildningsnivå, även om det inte är lika tydligt i Sverige som i andra EU-länder. Ett exempel med den svenska miljösektorns utbildningsnivå och medellön i samma diagram visas i kapitel 8 (om utbildning).

7.2 Löner inom den primära miljösektorn

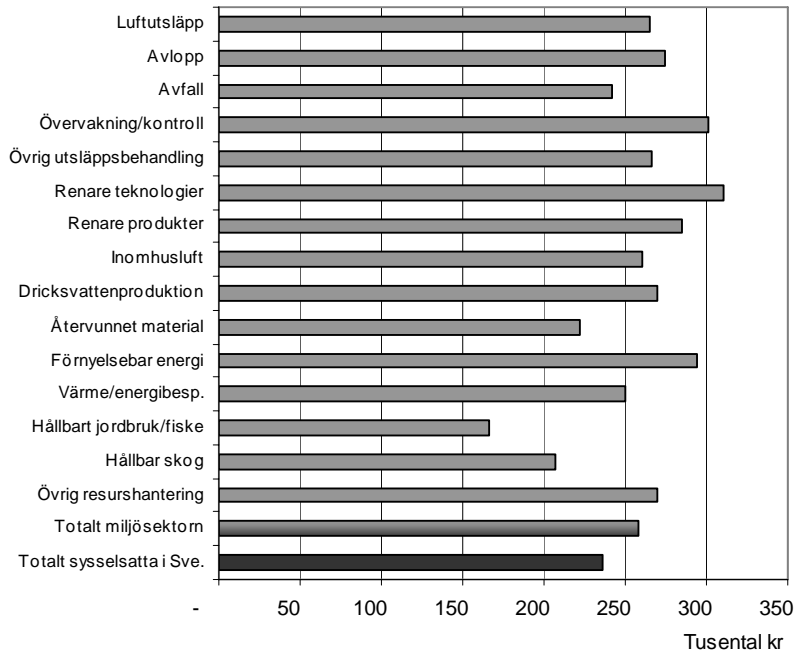
Nedan redovisas medellönen 2002 för den primära miljösektorn (de arbetsställen som har miljö som huvudsaklig aktivitet). Lönen presenteras för miljöområde och län.

³³ Lönesumman för dagbefolkningen finns inte uppdelat på kön för 2002. Från och med 2003 kommer dock lönesumman också redovisas efter kön. (Sjöberg, 2005)

7.2.1 Medellön per miljöområde

Diagram 7.1 visar medellönen i den primära miljösektorn och per miljöområde. Inom några av de 15 miljöområdena är medellönen högre än för det svenska snittet. Medellönen är som allra högst i *Renare teknologier*, 310 000 kronor. Lägst medellön har de sysselsatta som arbetar inom *Hållbart jordbruk och fiske*, 167 000 kronor.

Diagram 7.1 Medellön per miljöområde inom primär miljösektor, 2002 (1000-tal kr)

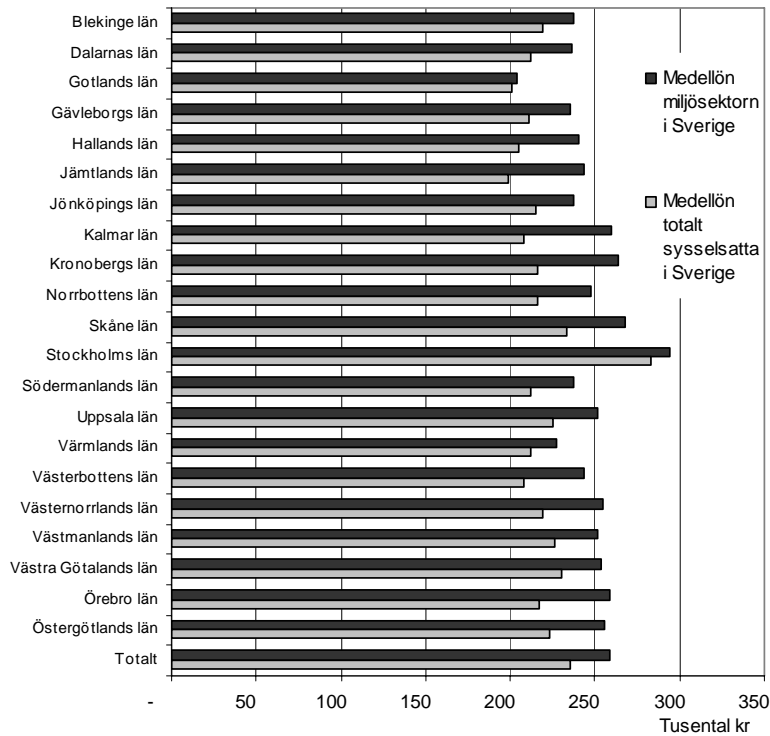
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

7.2.2 Medellön per län och kommun

I Diagram 7.2 på nästa sida kan utläsas att den totala medellönen i den primära miljösektorn är som allra högst i Stockholms län. Detta gäller för såväl miljösektorn och för de totalt sysselsatta i Sverige. Höga medellöner inom miljösektorn hade även Skåne, Kronoborg och Kalmar län under 2002, alla har över miljösektorns genomsnitt på ca 258 500 kronor.

Lägst medellön under 2002 hade miljösektorn i Gotlands län, med ca 204 000 kronor. Även sett till medellönen för de totalt sysselsatta ligger Gotland lågt, endast Jämtlands län har en lägre snittlön. I alla län ligger medellönen högre för miljösektorn än för Sveriges snitt, men som tidigare nämnts beror detta på att miljösektorn är mansdominerad.

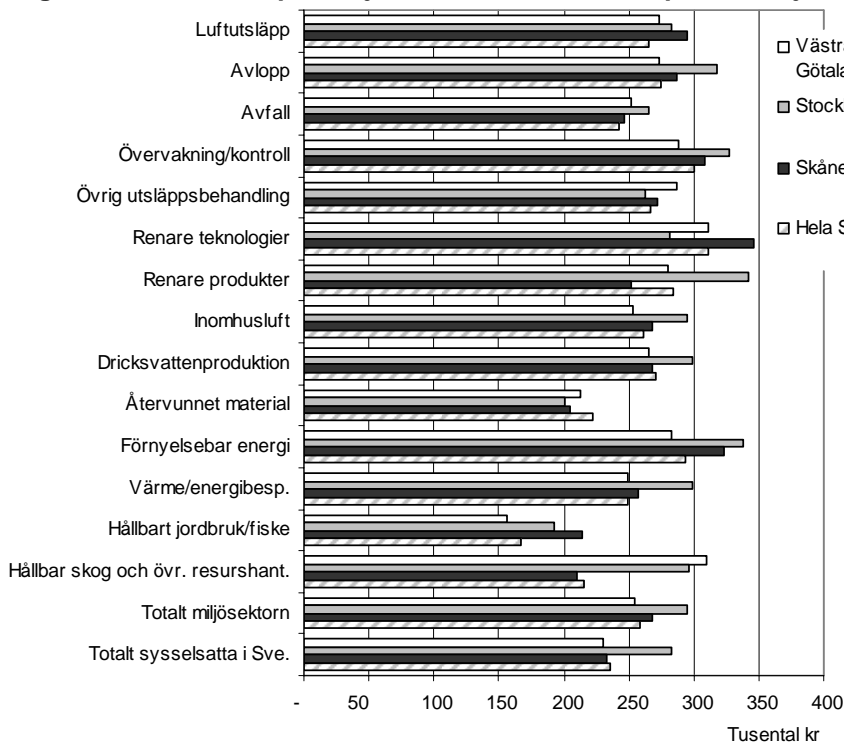
Diagram 7.2 Medellön i Sveriges län, för primära miljösektorn och de totalt sysselsatta i Sverige, 2002 (1000-tal kr)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Genom att visa resultaten på såväl län som miljöområde, som i Diagram 7.3, kan eventuella regionala skillnader utläsas för medellönen i de olika miljöområdena. Det är Skåne län som urskiljer sig mest för området *Renare teknologier* och Stockholm för området *Renare produkter*. De sysselsatta i Stockholm har en högre medellön i flera av områdena, det är endast inom *Luftutsläpp*, *Övrig utsläppsbehandling*, *Renare teknologier*, *Återvunnet material* och i *Hållbart jordbruk och fiske* som de sysselsatta i Stockholm inte har högst medellön.

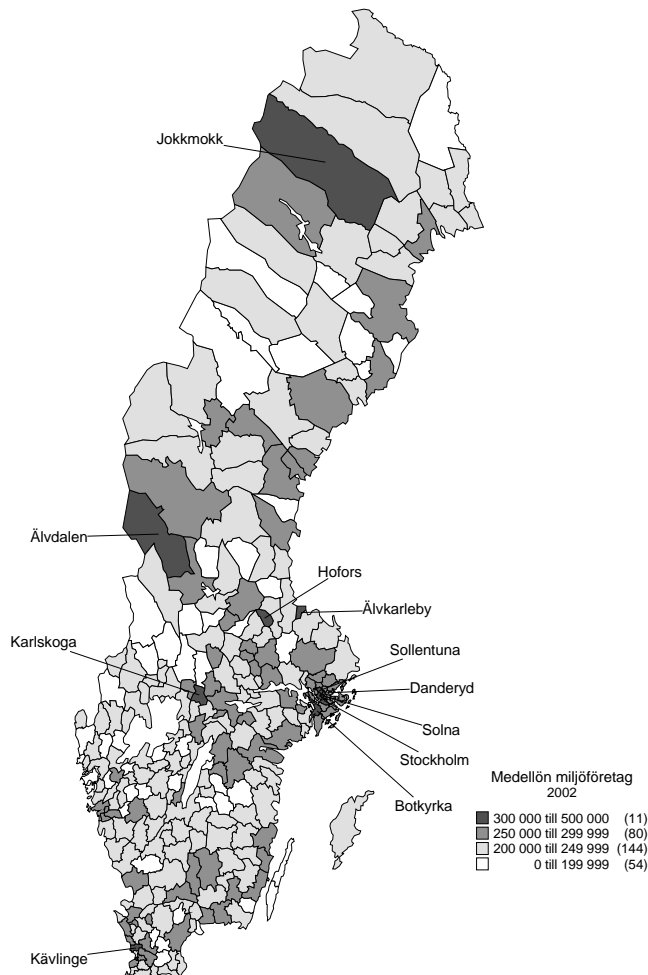
Diagram 7.3 Medellön per miljöområde och län inom primär miljösektor, 2002 (1000-tal kr)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Det är även möjligt att redovisa resultaten på kommunal nivå, som i Karta 7.1 nedan. Kartan visar att den primära miljösektorns sysselsatta i Jokkmokk, Älvdalen, Hofors, Älvkarleby, Karlskoga, Sollentuna, Danderyd, Solna, Stockholm, Botkyrka och Kävlinge hade högst medellöner 2002, alla inom intervallet 300 000 – 500 000 kronor.

Karta 7.1 Medellön per kommun inom den primära miljösektorn, 2002

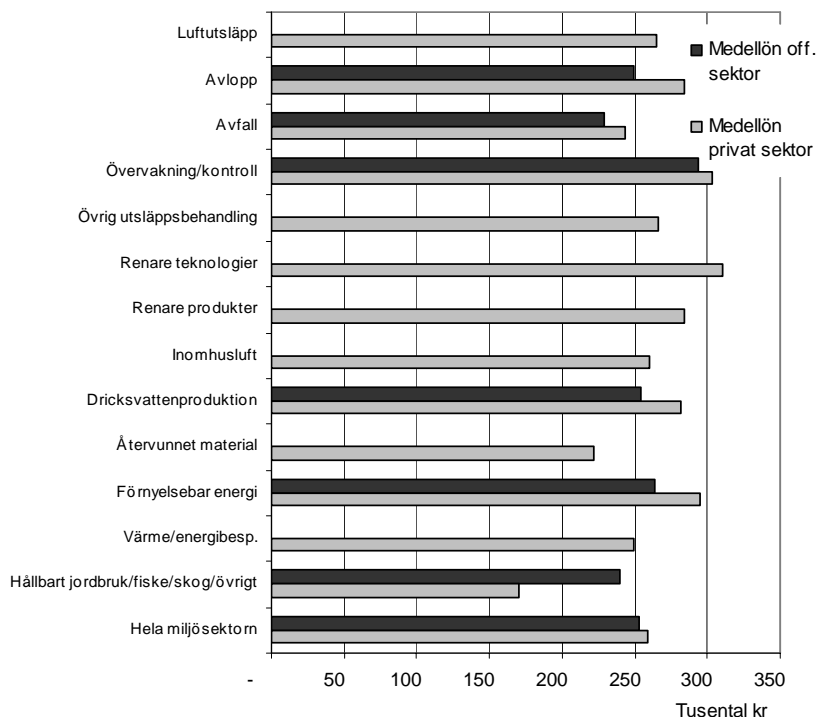
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

7.2.3 Medellön inom offentlig och privat sektor

Ytterligare en jämförelse som kan göras för löner är mellan sysselsatta inom offentlig och privat sektor. I flera av miljöföretagsdatabasens miljöområden finns emellertid inga offentliga arbetsgivare, vilket tydligt illustreras i Diagram 7.4 på nästa sida. Dessa områden är *Luftutsläpp*, *Övrig utsläppsbehandling*, *Renare teknologier och produkter*, *Inomhusluft*, *Återvunnet material* samt *Värme/energibesparing*. En mycket större andel av de sysselsatta arbetar inom den privata sektorn.

Inom området *Övervakning/kontroll* hade de sysselsatta inom offentlig sektor högst medellön och den näst högsta medellönen inom privat sektor under 2002. Endast inom gruppen *Renare teknologier* hade de sysselsatta högre medellön, ungefär 310 000 kronor för 2002.

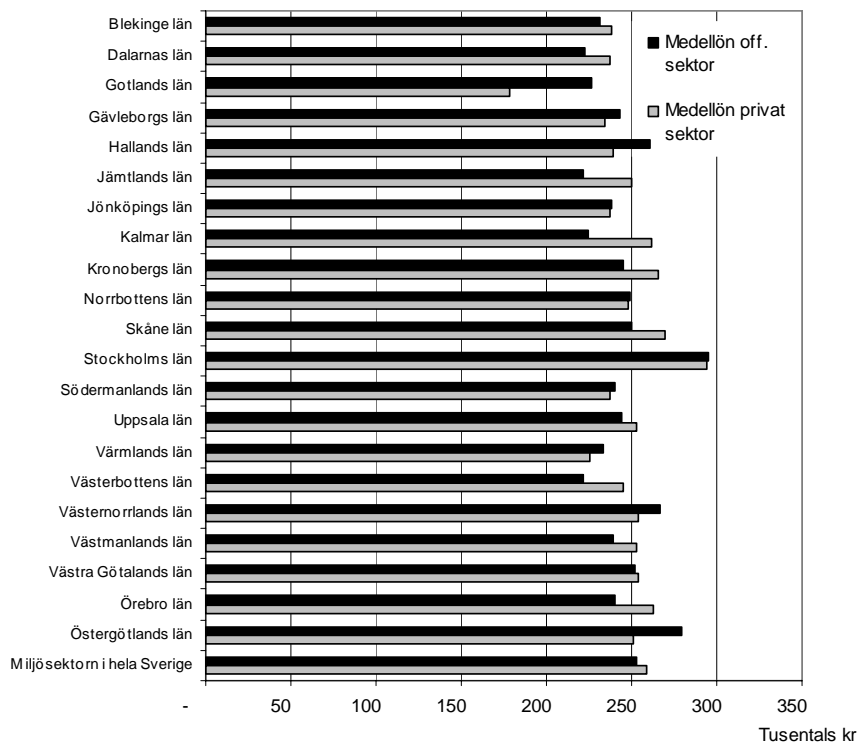
Diagram 7.4 Medellön i offentlig och privat sektor inom primär miljösektor, per miljöområde 2002 (1000-tal kr)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Uppdelningen mellan offentlig och privat arbetsgivare kan även göras på län, vilket Diagram 7.5 illustrerar. I Stockholms län ligger medellönen i den primära miljösektorn på ungefär samma nivå i den offentliga som privata sektorn. I andra län är skillnaden större.

Diagram 7.5 Medellön i offentlig och privat sektor inom primär miljösektor, per län 2002 (1000-tal kr)

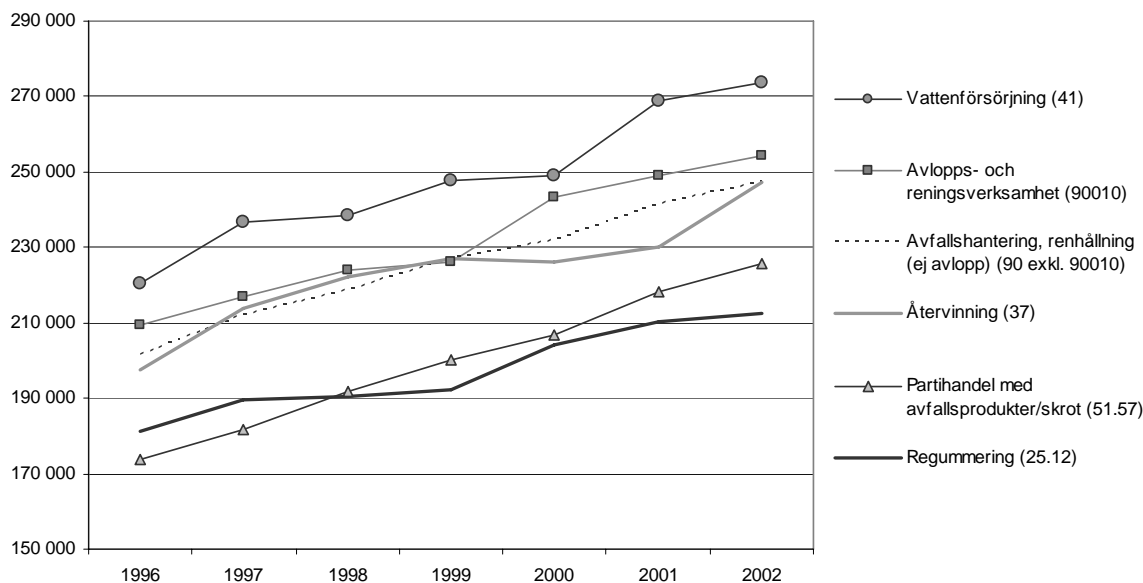

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

7.2.4 Medellön i kärnbranscher

Genom att se närmare på de fem kärnbranscherna, som ingår i den primära miljösektorn, kan tidsserier redovisas och trender urskiljas. Den stora branschen SNI 90, vilken består av *Avloppsrening, avfallshantering, renhållning o dyl.*, delas här upp i två delar. En som är enbart *Avlopp* (SNI 90100) och en som består av alla arbetsställen inom *Avfall* (resterande SNI 90). Diagram 7.6 visar att de sysselsatta inom branschen *Vattenförsörjning* (SNI 41) har haft högst medellön för alla redovisade år. Medellönen har ökat inom alla kärnbranscher, allra mest inom *Partihandel med avfallsprodukter/skrot* (SNI 51.57) där ökningen mellan 1996 och 2000 var 30 %. Lägst ökning, bara 17 %, var det i branschen *Regummering* (SNI 25).

Diagram 7.6 Medellönen i de olika kärnbranscherna, 1996-2002 (kronor, löpande priser)

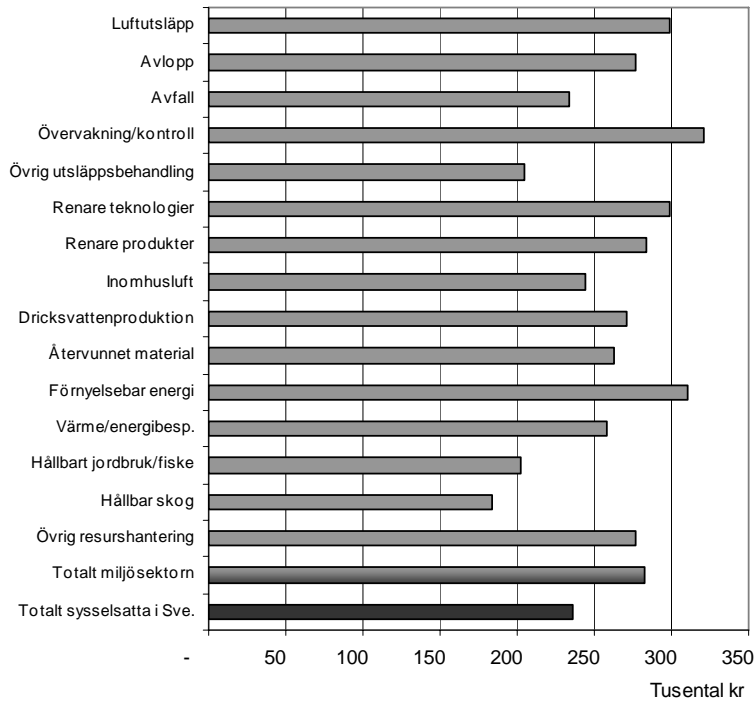
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

7.3 Löner inom sekundär miljösektor

Information om arbetsställen som inte har miljö som huvudsakligt verksamhetsområde, men väl som sekundärt, redovisas nedan. Uppgifterna berör alltså hela arbetsstället även om enbart en del av verksamheten är miljöaktivitet.

Genom att se på medellön i den sekundära miljösektorn fördelat på de olika miljöområdena, som i Diagram 7.7 på nästa sida, ser man att det är de sysselsatta inom *Övervakning, kontroll* som har den klart högsta medellönen, ca 320 000 kronor. Medellönen inom detta område är aningen högre för den sekundära miljösektorn än i den primära, där den var drygt 300 000 kronor. Även här, som för den primära miljösektorn, gäller att medellönen i den sekundära miljösektorn är högre än för de totalt sysselsatta i Sverige. Detta, återigen, kan bero på att miljösektorn till största del består av män. Medellönen visar sig även vara högre för den sekundära miljösektorn än för den primära, knappt 300 000 kronor jämfört med knappt 260 000 kronor i den primära.

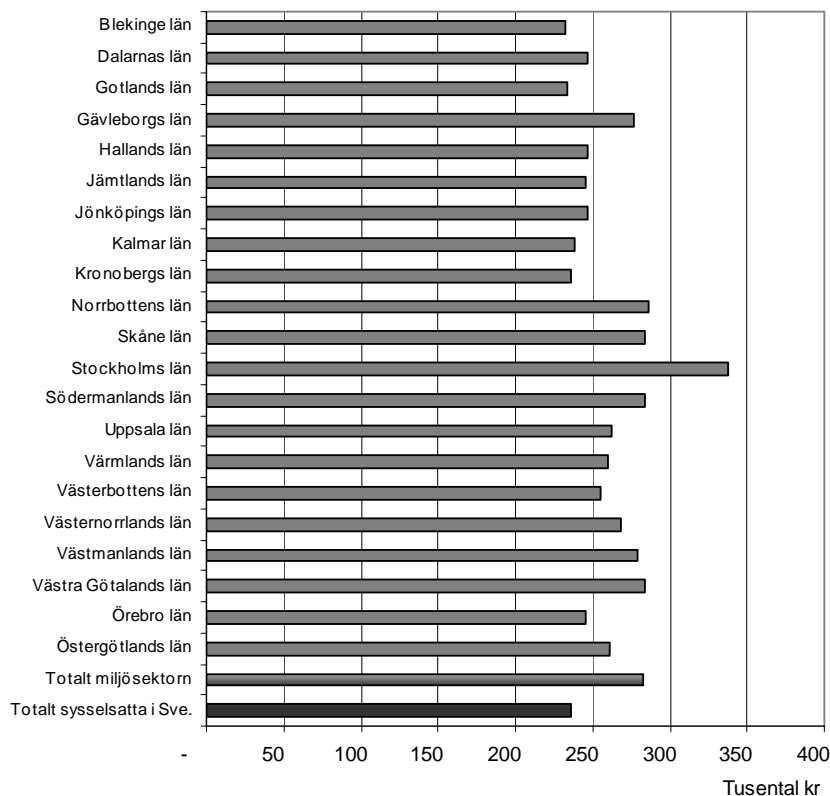
Diagram 7.7 Medellön inom den sekundära miljösektorn, per miljöområde 2002 (1000-tal kr)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Diagram 7.8 visar medellönen i den sekundära miljösektorn uppdelat på län. Även här har Stockholm den högsta medellönen, 338 000 kronor. Kronoberg redovisar för den primära miljösektorn en hög medellön (263 000 kronor) men i den sekundära miljösektorn visar länet en lägre medellön, endast 236 000 kronor. Detta exempel demonstrerar varför det även är av intresse att redovisa den sekundära miljösektorn, eftersom denna innehåller helt andra verksamheter än den primära och därmed även kan ge skilda resultat.

Diagram 7.8 Medellön inom den sekundära miljösektorn, per län 2002 (1000-tal kr)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8 Utbildning

Detta kapitel behandlar utbildningsnivån i Sveriges miljösektor. Det behandlar även inriktningen på de sysselsattas utbildning genom att visa hur stor del av de utbildade på gymnasial och eftergymnasial nivå som har en naturvetenskaplig eller teknisk inriktning. Statistiken om utbildning kommer från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) vid SCB. Utbildningsuppgifterna är för 2002 medan miljöföretagsdatabasens uppgifter avser 2003. För mer information om metod och källor se kapitel 2.

8.1 Inledning

Utbildningsnivån kan visa kunskapsinnehållet samt vilken utbildningsnivå som krävs för arbeten inom miljösektorn. Utbildningsnivå kan även ses som en indikator för utvecklingspotentialen, eftersom det talas om att miljösektorn ska kunna skapa såväl nya arbetstillfällen som öka exporten i framtiden. Intressanta frågor är om det finns många arbetstillfällen för lågutbildade eller om det är någon speciell utbildning som ger större chans till anställning. Det är även av intresse att se eventuella regionala skillnader liksom att se hur utbildningsnivåerna skiljer sig med avseende på miljöområde.

Sverige har länge ansetts vara ett land med höga utbildningsnivåer, även om andra länder har passerat Sverige under senare år. Andelen i Sverige med eftergymnasial utbildning var 32 % 2002. Snittet för hela den huvudsakliga miljösektorn är 24 %, vilket visas nedan i Tabell 8.1. Tabellen visar att större delen av miljösektorns sysselsatta (primära som sekundära) har en gymnasial utbildning.

Tabell 8.1 Utbildningsnivån bland de sysselsatta inom den primära och sekundära miljösektorn i Sverige, 2002 (antal)

Klassificering	Totalt sysselsatta	Utbildningsnivå bland de sysselsatta i miljösektorn ¹				
		Förgymnasial	Gymnasial	Eftergymn. 1-2 år	Eftergymn.>2 år	Forskarutb.
Huvudsaklig miljöverksamhet	49 641	11 641	26 073	5 703	5 747	477
Sekundär miljöverksamhet	40 871	7 109	20 420	6 157	6 591	594

¹ Endast den högsta avslutade utbildningen räknas.

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Mellan 60 och 70 % av de sysselsatta inom miljösektorn med högsta utbildning på gymnasial och eftergymnasial utbildningsnivå har teknisk/naturvetenskaplig inriktning på studierna, vilket visas i Tabell 8.2.

Tabell 8.2 Antal sysselsatta inom den primära och sekundära miljösektorn med teknisk/naturvetenskaplig inriktning, 2002 (antal)

Klassificering	Inriktning på utbildningen bland de sysselsatta i miljösektorn ¹					
	Gymnasial	Gymn. tekn./nat.	Efterg. 1-2 år	Efterg. 1-2 år tekn./nat.	Efterg.>2 år	Efterg. 2 år tekn./nat.
Huvudsaklig miljöverksamhet	26 073	14 959	5 703	3 804	5 747	3 665
Sekundär miljöverksamhet	20 420	12 349	6 157	4 113	6 591	4 511

¹ Endast den högsta avslutade utbildningen räknas.

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

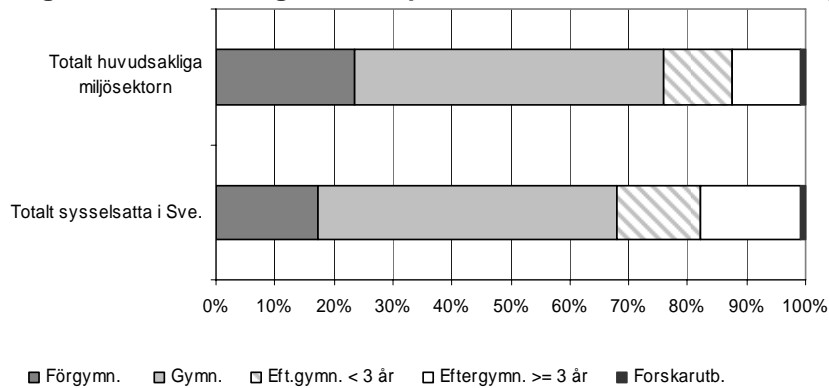
8.2 Utbildningsnivå inom primär miljösektor

Utbildningsnivå och utbildningsinriktning behandlas nedan för de arbetsställen med miljö som huvudsaklig aktivitet (den primära miljösektorn). Dessa beskrivs med avseende på vilket miljöområde de sysselsatta arbetar inom samt det län som arbetsstället är beläget i. Totalt sett har miljösektorn en ganska låg utbildningsnivå, vilket ses i Diagram 8.1, men detta skiljer sig åt mellan miljöområdena (efterföljande Diagram 8.2).

Diagram 8.1 visar att den största delen av de sysselsatta i den primära miljösektorn, över 50 %, har gymnasial utbildning. 23 % av dem har enbart studerat på grundskolan och 24 % har läst vidare efter gymnasiet.

Vid jämförelse av utbildningsnivån för miljösektorn med totalt sysselsatta i Sverige syns att nivåerna är ungefär densamma. En lite större andel av de sysselsatta i miljösektorn hade dock enbart förgymnasial eller gymnasial utbildning.

Diagram 8.1 Utbildningsnivå för primära arbetsställen och totalt sysselsatta i Sverige, 2002 (%)

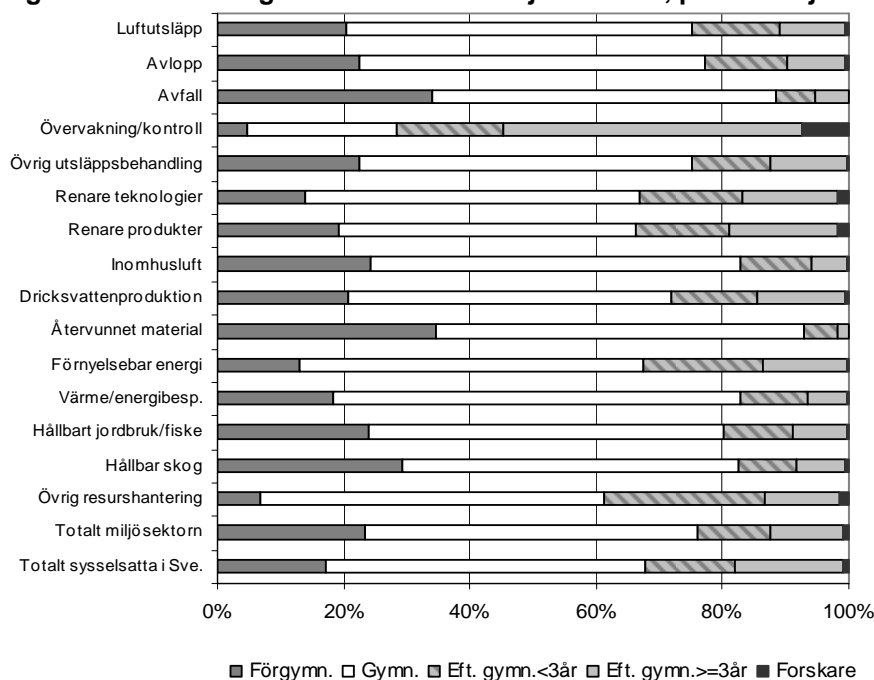
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.2.1 Utbildningsnivå per miljöområde

Diagram 8.2 visar att de sysselsatta inom området *Övervakning/kontroll* utmärker sig mest från de övriga områdena. Detta miljöområde hade den största andelen sysselsatta med eftergymnasial utbildning 2002. Samma område har även den lägsta andelen sysselsatta med förgymnasial utbildning samt den högsta andelen av alla miljöområden med utbildning på forskarnivå (5 % med förgymnasial respektive 8 % på forskarnivå).

Områdena *Avfall* och *Återvunnet material* har de lägsta utbildningsnivåerna, 34 % inom *Avfall* och 35 % inom *Återvunnet material* har endast 9-årig grundskoleutbildning. Motsvarande för hela arbetsmarknaden är 17 %.

Diagram 8.2 Utbildningsnivå inom olika miljöområden, primär miljösektor, 2002 (%)

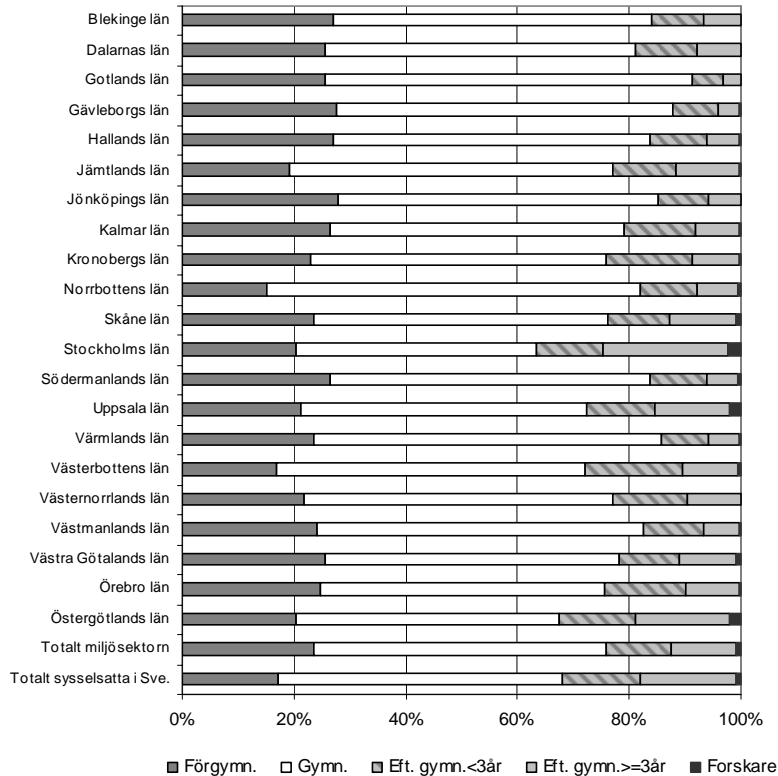

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.2.2 Utbildningsnivå per län

Genom att se på utbildningsnivån bland de sysselsatta i Sveriges olika län kan man urskilja flera skillnader, se Diagram 8.3. Störst andel av miljösektorns sysselsatta med endast grundskole- eller gymnasieutbildning fanns 2002 i Gotland och Gävleborg. De län som har den högsta utbildningsnivån är Stockholm och Östergötland.

Diagram 8.3 Utbildningsnivå per län inom primär miljösektor, 2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

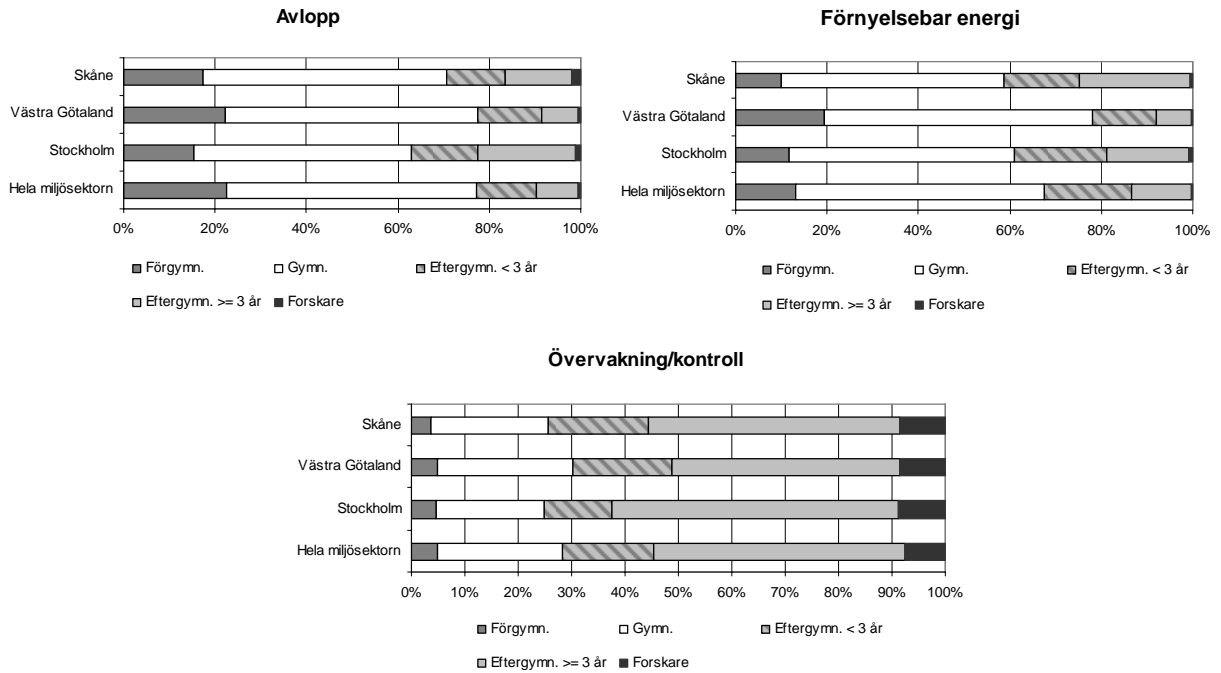
Resultaten för utbildningsnivå per län påverkas till stor del av vilka miljöområden som är stora inom länet, dvs. om länet till stor del har verksamhet inom miljöområden med hög utbildningsnivå (t ex *Övervakning/kontroll*). För att kunna avgöra varför just vissa län har en högre eller lägre nivå på utbildningen i sin miljösektor behövs en analys över län och miljöområde. Ett län med stor andel arbetsställen inom *Övervakning/kontroll* kommer att ha en hög utbildningsnivå totalt för sin miljösektor. Denna typ av skärning visas för tre utvalda miljöområden, *Avlopp*, *Förnyelsebar energi* och *Övervakning/kontroll*, samt för Stockholms, Skåne och Västra Götalands län i Diagram 8.4. Denna skärning på såväl län som på miljöområde innebär statistik på en lägre nivå än om den enbart redovisas för län eller miljöområde. Ju lägre nivå statistiken redovisas på desto mer sekretessproblem uppstår. I denna rapport redovisas därför endast de tre största länen.

Gällande området *Avlopp* är utbildningsnivån högre i Stockholm än i övriga län. För de övriga miljöområdena ligger Skåne och Stockholms län på ungefär samma nivåer, ca 40 % av de sysselsatta inom *Förnyelsebar energi* och ca 75 % inom *Övervakning/kontroll* har en eftergymnasial utbildning. Västra Götalands län har för alla tre områden en lägre utbildningsnivå än de två övriga länen.

Resultaten för miljösektorn i dessa tre län kan även jämföras med de totalt sysselsatta i respektive län och inte enbart med snittet som i Diagram 8.4. I alla dessa tre län var utbildningsnivån lägre för miljösektorn än för de totalt sysselsatta i Sverige 2002. Ett undantag

var dock att andelen sysselsatta med forskarutbildning var aningen högre för Stockholms miljösektor än för den totala arbetsmarknaden i Stockholm.

Diagram 8.4 Utbildningsnivåer inom vissa miljöområden i Västra Götaland, Stockholm och Skåne, primär miljösektor, 2002 (%)

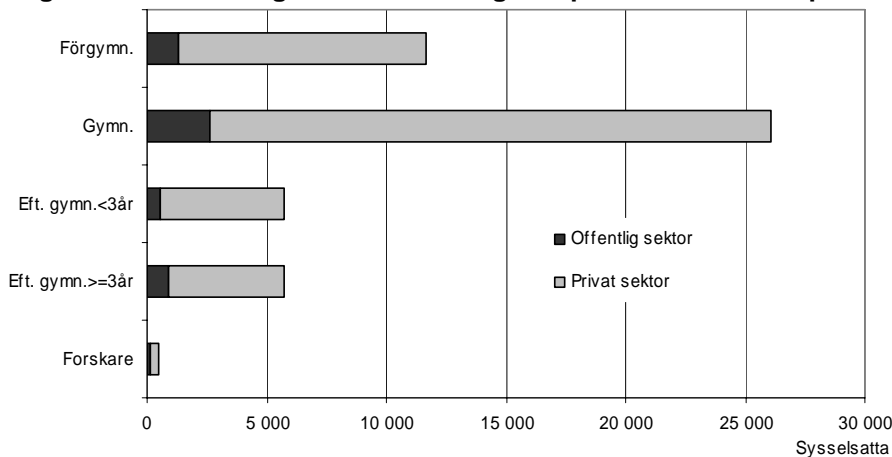

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.2.3 Utbildningsnivå inom offentlig och privat sektor

Diagram 8.5 ser närmare på fördelningen mellan statlig och privat verksamhet i den primära miljösektorn. Som diagrammet visar är större delen av arbetsställena inom miljösektorn verksamma inom det privata området. 28 % av de sysselsatta med forskningsbakgrund arbetar inom offentlig sektor, jämfört med 13 % av de sysselsatta med eftergymnasial utbildning och 10 % med endast grundskole- eller gymnasieutbildning.

Diagram 8.5 Utbildningsnivåer i offentlig och privat sektor inom primär miljösektor, 2002 (%)

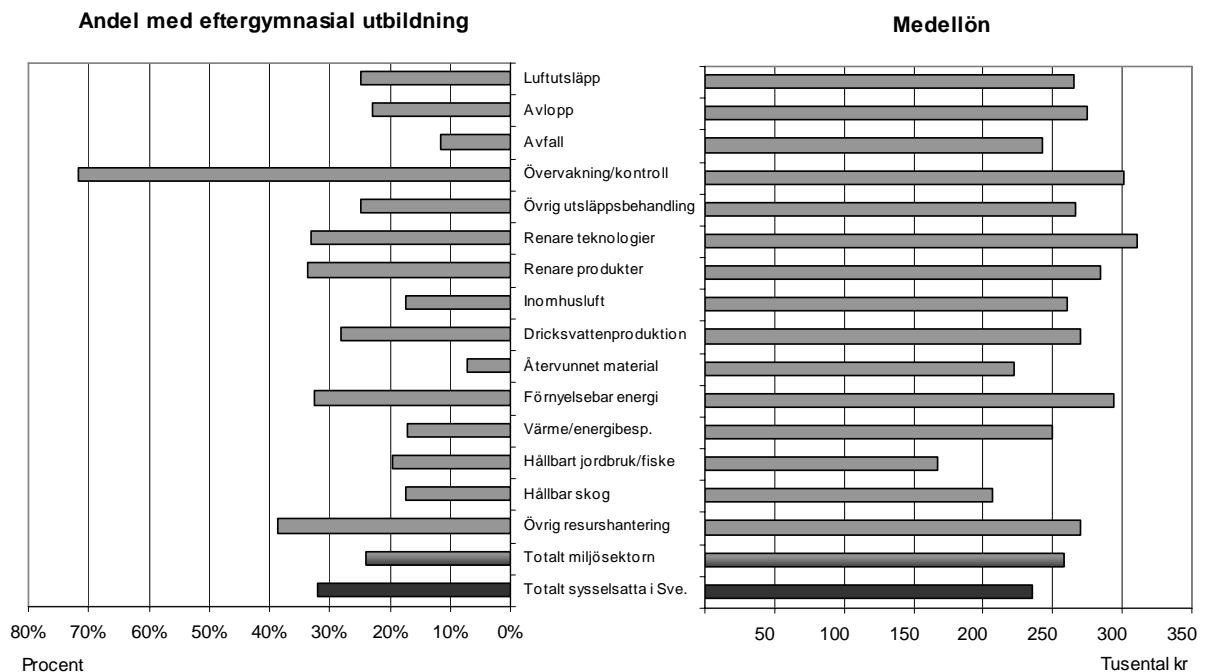
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.2.4 Utbildningsnivå och lön

Genom att redovisa variabler från de olika kapitlen tillsammans kan en ökad förståelse för miljösektorn uppnås. Det finns givetvis en mängd variationer på hur variablerna skulle kunna visas. Nedanstående diagram är ett exempel på möjlig analys.

Diagram 8.6 illustrerar eftergymnasial utbildning samt medellön i den primära miljösektorn. Variabeln lön diskuterades i kapitel 7. Till vänster i diagrammet ses andelen av de sysselsatta med eftergymnasial utbildning (även forskarutbildning) inom respektive miljöområde och till höger medellönen per år i tusentals kronor. Området *Renare teknologier* har den högsta medellönen utan att ha den största andelen sysselsatta med eftergymnasial utbildning. Inom *Övervakning/kontroll* har hela 72 % av de sysselsatta utbildning på minst högskolenivå och de har den näst högsta medellönen av alla miljöområden. Lägst eftergymnasial utbildning har de sysselsatta inom *Återvunnet material*, men detta till trots har de högre medellön än både *Hållbart jordbruk/fiske* och *Hållbar skog*, områden där de sysselsatta studerat mer.

Diagram 8.6 Eftergymnasial utbildning och löner per miljöområde inom primär miljösektor, 2002 (% samt 1000-tal kr)

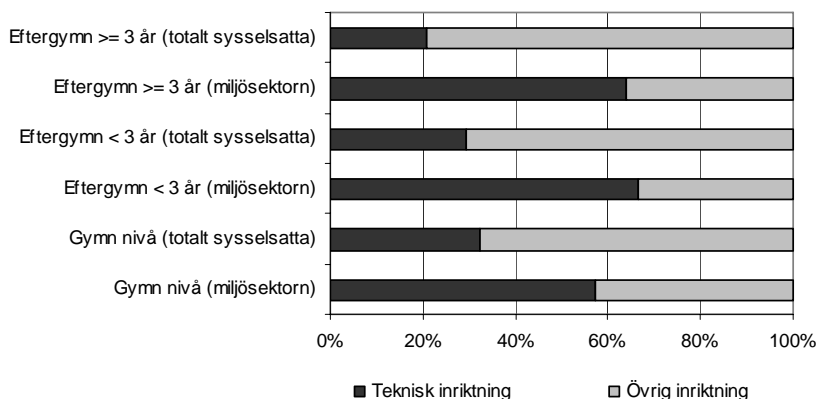
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.3 Utbildningsinriktning inom primär miljösektor

Förutom att se närmare på vilken nivå de sysselsatta studerat på inom den svenska miljösektorn är det av intresse att se vilken inriktning som de sysselsatta har i sin utbildning³⁴. Diagram 8.7 på nästa sida visar att den tekniska och naturvetenskapliga inriktningen är högre för miljösektorn än för de totalt sysselsatta i Sverige.

³⁴ Urvalet görs genom att titta närmare på de olika sk. SUN koderna (står för Svensk utbildningsnomenklatur) som används för att klassificera enskilda utbildningar. Detta görs här genom att se på inriktningssiffran i SUN-koden och med hjälp av den få fram de inriktningar som innebär "Naturvetenskap, matematik och data" samt "Teknik och tillverkning". Se även appendix 1.

Diagram 8.7 Teknisk eller naturvetenskaplig inriktning inom primär miljösektor, 2002 (%)

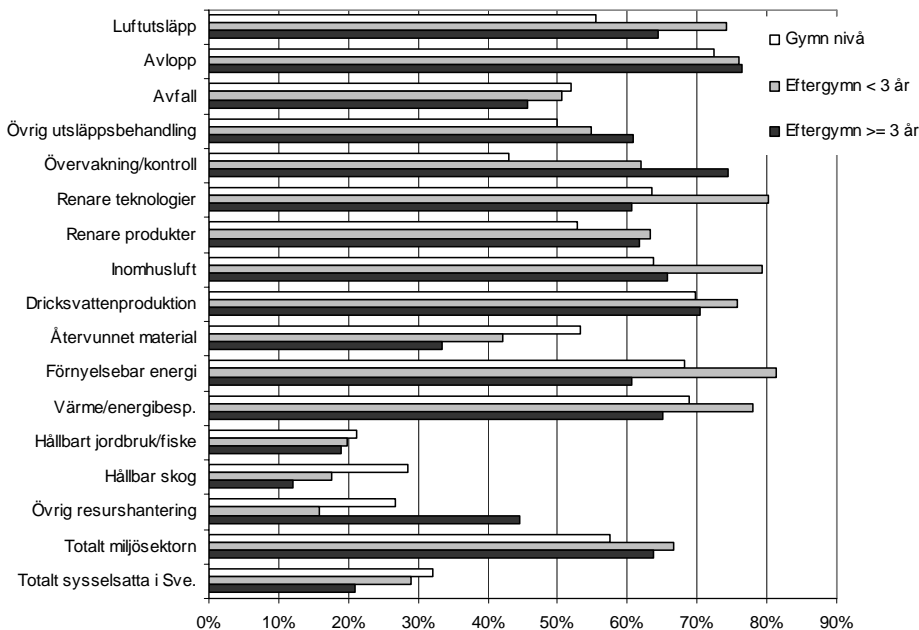
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.3.1 Utbildningsinriktning per miljöområde

I Diagram 8.8 visas att en stor del av de sysselsatta inom *Avlopp* har teknisk/naturvetenskaplig inriktning på sin utbildning. Hela 72 % av de sysselsatta med gymnasial utbildning och 77 % av de med mer än 2 års universitetsstudier har en sådan inriktning. Även en stor del av de sysselsatta inom området *Förnyelsebar energi* har teknisk/naturvetenskaplig inriktning, hela 81 % av de med 1-2 års utbildning på universitet eller högskola har en teknisk/naturvetenskaplig inriktning.

Intressant är även att se vilka områden som uppenbarligen inte kräver en teknisk/naturvetenskaplig inriktning. Miljösektorns sysselsatta inom *Hållbar skog*, *Hållbart jordbruk/fiske* och *Övrig resurshantering* har alla lägre andel än miljösektorns övriga områden.

Diagram 8.8 Teknisk/naturvetenskaplig inriktning per miljöområde inom primär miljösektor, 2002 (%)

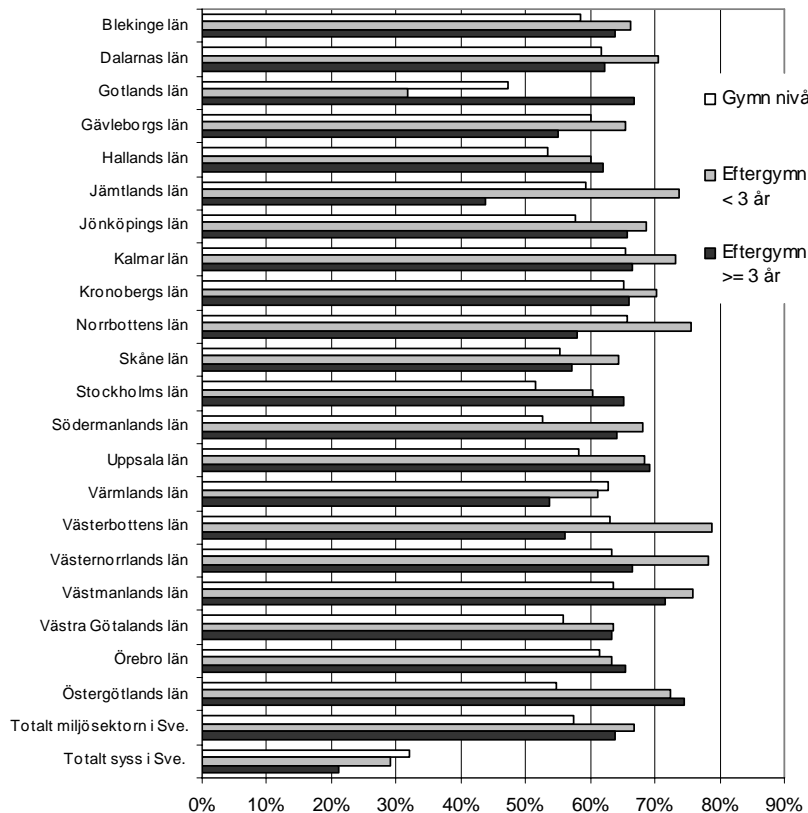

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.3.2 Utbildningsinriktning per län

Även utbildningens inriktning går att se uppdelat på län, vilket ses i Diagram 8.9 på nästa sida. I de flesta av Sveriges län är det de sysselsatta med en eftergymnasial utbildning på under 2 år som har den högsta andelen teknisk/naturvetenskaplig inriktning.

Diagram 8.9 Teknisk/naturvetenskaplig inriktning per län inom primär miljösektor, 2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.4 Utbildningsnivå och inriktning inom kärnbranscherna

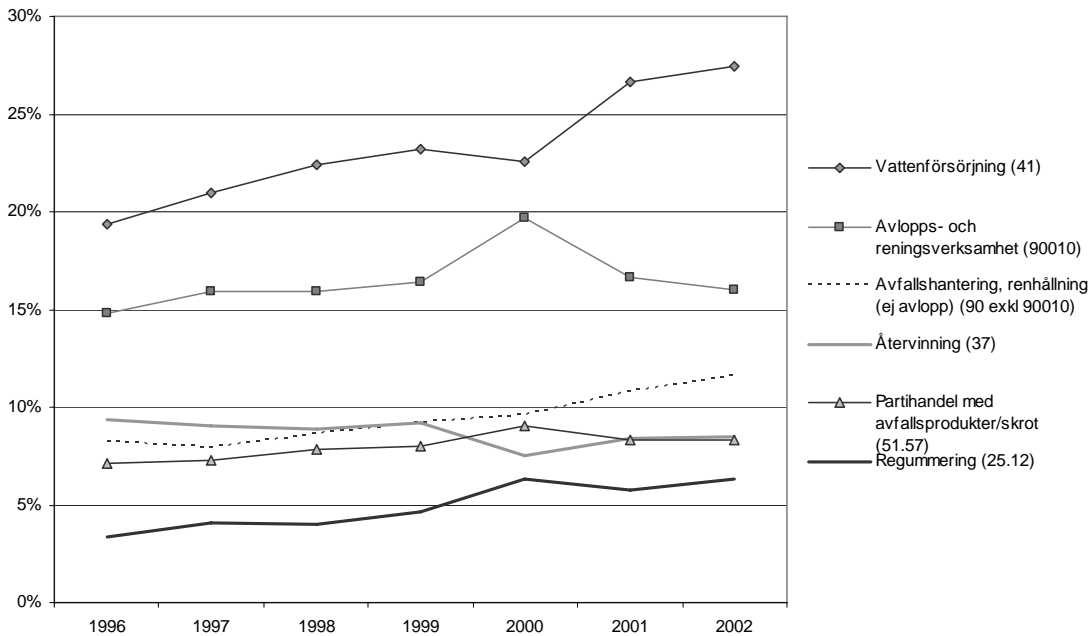
Följande avsnitt presenterar utbildningsnivåerna i tidsserier för de av Eurostat/OECD bestämda huvudområdena inom miljöbranschen, nämligen de branscher som ses i Tabell 1.4 (kapitel 1). Dessa huvudområden har 38 % av de totalt sysselsatta i Sveriges primära miljösektor. Genom att de består av branscher i sin helhet (enligt svensk näringsgrensindelning, SNI) är det möjligt att se hur branscherna utvecklats över tid.

8.4.1 Utbildningsnivå inom kärnbranscherna

Diagram 8.10 (nästa sida) visar enbart de sysselsatta inom kärnbranscherna som har en *eftergymnasial utbildning* (endast högskole-/ universitetsstudier, ej forskarutbildning). Trenden har varit uppåtgående för hälften av branscherna; *Vattenförsörjning*, *Avfallshantering* och *Regumnering*, medan den varit mer stabil för resterande branscher.

Detta kan jämföras med hela den primära miljösektorn där 23 % har en eftergymnasial utbildning och med de totalt sysselsatta i Sverige där andelen är 31 %. Det kan alltså konstateras att utbildningsnivån i kärnbranscherna är låg, endast branschen *Vattenförsörjning* har ungefär samma andel med eftergymnasial utbildning som miljösektorn i sin helhet.

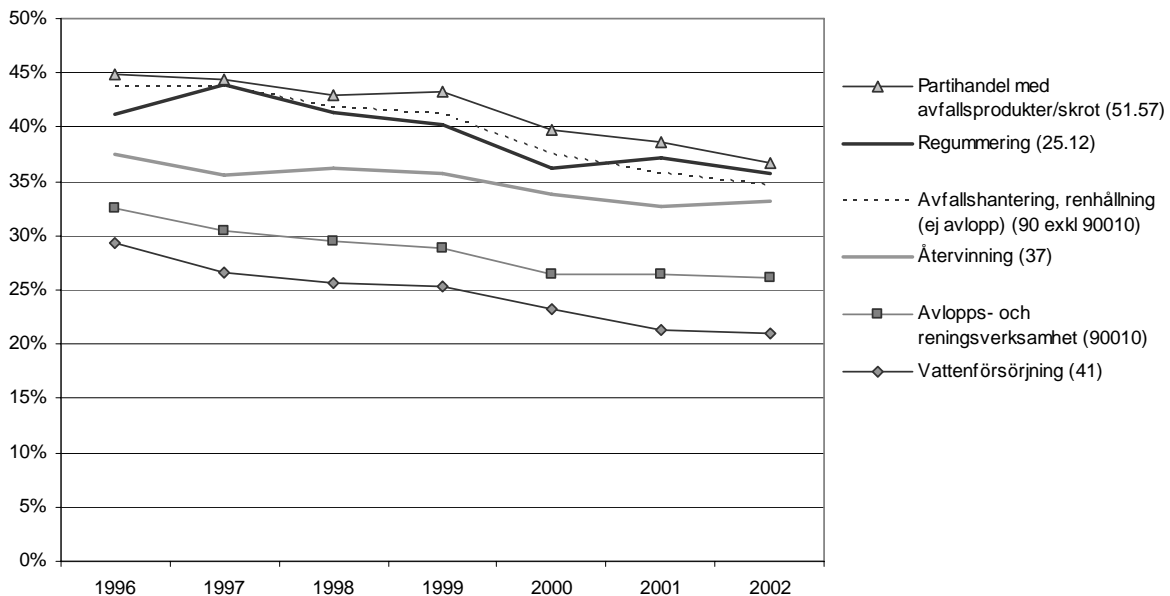
Diagram 8.10 Sysselsatta med eftergymnasial utbildning inom "kärnbranscherna", 1996-2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Kärnbranschernas sysselsatta med gymnasial utbildningsnivå visas inte i föreliggande rapport, men det kan nämnas att sysselsatta med denna utbildningsnivå ökade mellan 1996 och 2002 (från 49 till 55 %). Här var kärnbranscherna betydligt mer snarlika. Större skillnad har det varit bland de sysselsatta inom kärnbranscherna med förgymnasial utbildning, vilket illustreras i Diagram 8.11. Trenden för dessa har varit neråtgående, för alla kärnbranscher har andelen med endast förgymnasial utbildning minskat från 40 % till 32 % mellan 1996 och 2002. Högst andel med förgymnasial utbildning hade branschen *Partihandel med avfallsprodukter och skrot*.

Diagram 8.11 Sysselsatta med förgymnasial utbildning inom "kärnbranscherna", 1996-2002 (%)

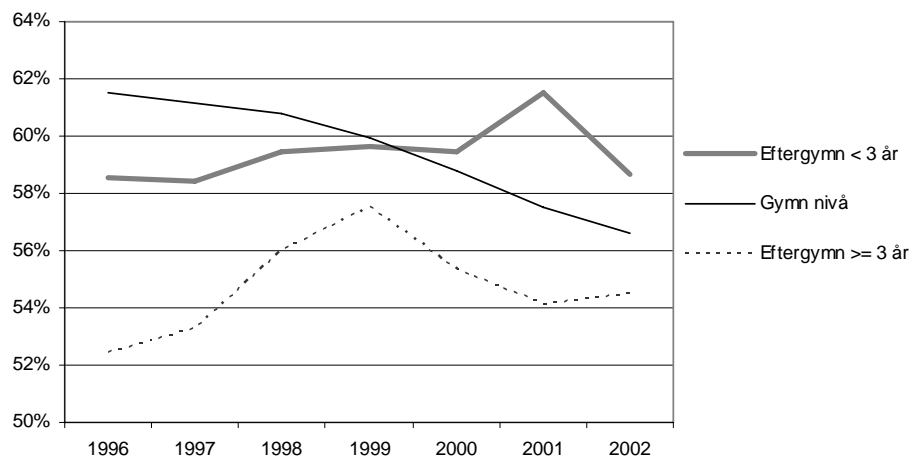
Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.4.2 Utbildningsinriktning inom kärnbranscherna

När hela den svenska miljösektorn med primär verksamhet presenterades ovan redovisades utbildningsinriktningarna: "Naturvetenskap, matematik och data" samt "Teknik och tillverkning" närmare. För att få resultaten jämförbara mellan åren 1996-2002 har vissa

justeringar gjorts³⁵. Diagram 8.12 visar att trenden varit uppåtående totalt sett för de sysselsatta med en eftergymnasial utbildning på mer än 2 år, allt fler av de anställda har alltså i allt högre utsträckning en teknisk/naturvetenskaplig inriktning på sina studier. Trenden för de gymnasieutbildade är den motsatta, då det verkar bli mindre vanligt med en teknisk/naturvetenskaplig inriktning på studierna för de sysselsatta inom kärnbranscherna.

Diagram 8.12 Teknisk/naturvetenskaplig eller likartad inriktning inom kärnbranscherna 1996-2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.5 Utbildning inom sekundär miljösektor

Information om arbetsställen som inte har miljö som huvudsakligt verksamhetsområde, men väl som sekundärt, redovisas nedan. Uppgifterna berör alltså hela arbetsstället även om enbart en del av verksamheten är miljöaktivitet. Uppgifterna bör därför behandlas med försiktighet.

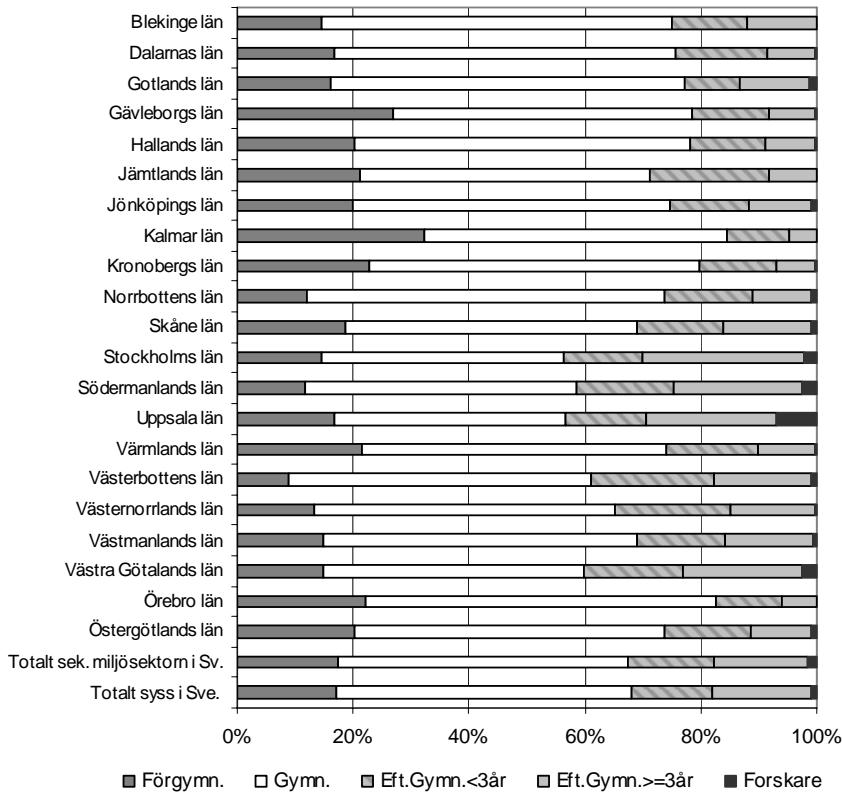
8.3.1 Utbildningsnivå inom den sekundära miljösektorn

Även för den sekundära miljösektorn är det möjligt att redovisa utbildningsnivå på miljöområde. Resultatet illustreras inte med ett diagram i föreliggande rapport, men det kan nämnas att det är de sysselsatta i området *Övervakning/kontroll* som har högst utbildningsnivå i den sekundära miljösektorn, liksom inom den primära. Resultatet mellan den primära och sekundära miljösektorn är väldigt lika gällande utbildningsnivå på miljöområden.

På liknande sätt kan den sekundära miljösektorns utbildningsnivåer redovisas på län, vilket görs i Diagram 8.13 på nästa sida. För flera län visar sig utbildningsnivån vara aningen högre för den sekundära miljösektorn än för den primära. T ex i Stockholms, Södermanland, Uppsala och Västra Götaland län har de sysselsatta högre utbildningsnivåer i den sekundära sektorn.

³⁵ Inriktningarna "Naturvetenskap, matematik och data" samt "Teknik och tillverkning" tillhör den nya SUN-indelningen (Svensk utbildningsnomenklatur) sedan 2000. När dessa kärnbranscher redovisas här för 96-02 så används de gamla SUN-koderna för 00-02. För att få siffrorna skapligt jämförbara så används för 1996-1999 de med inriktning "Utbildning för industri och hantverk" samt "teknisk och naturvetenskaplig utbildning". På grund av detta inkluderades även dessa inriktningar för år 2000-2002: Gymnasial yrkesinriktad utbildning två år med inriktningarna "Industri och verkstadsteknik", "Processindustrieteknik", "Tillverkning av textilier och konfektion" samt "Trätekniskt arbete".

Diagram 8.13 Utbildningsnivå per län inom sekundär miljösektor, 2002 (%)

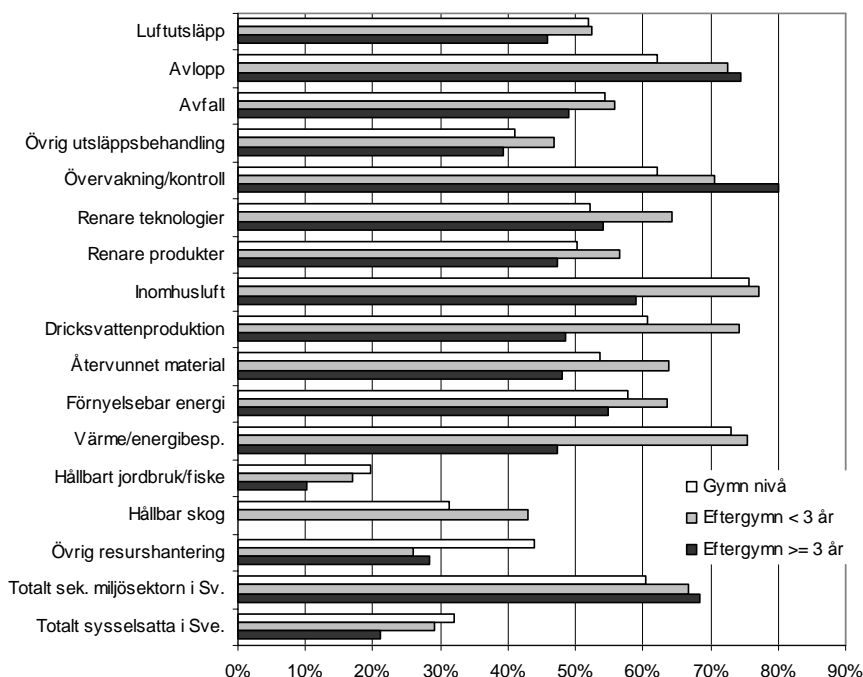

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

8.3.2 Teknisk/naturvetenskaplig inriktning inom den sekundära miljösektorn

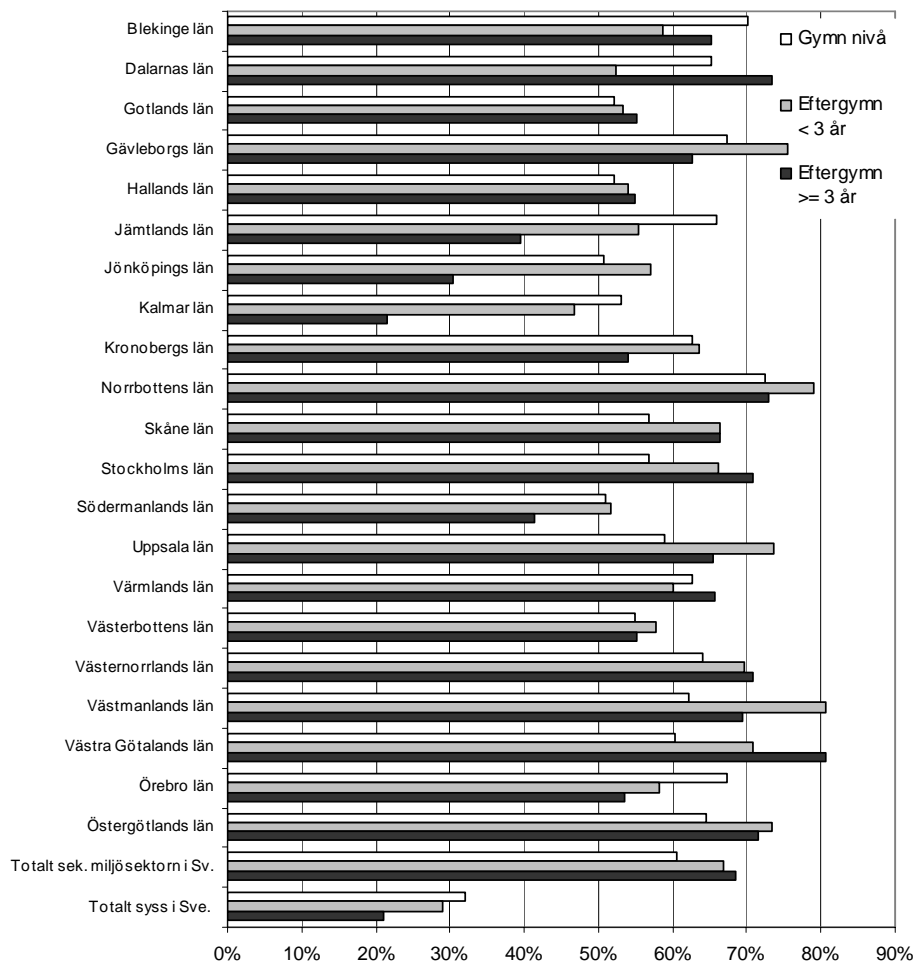
De två följande Diagrammen, 8.14 och 8.15, visar inriktning mot teknik/naturvetenskap i den sekundära miljösektorn, såväl per miljöområde som per län. Något fler av de sysselsatta inom den sekundära miljösektorn har en teknisk/naturvetenskaplig inriktning på studierna på gymnasie- och universitetsnivå jämfört med den primära miljösektorn.

Diagram 8.14 Teknisk/naturvetenskaplig inriktning per miljöområde inom sekundär miljösektor, 2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

Diagram 8.15 Teknisk/naturvetenskaplig inriktning per län inom sekundär miljösektor, 2002 (%)

Källa: Miljöföretagsdatabasen och RAMS, SCB

9 Sammanfattande resultat och framtida arbete

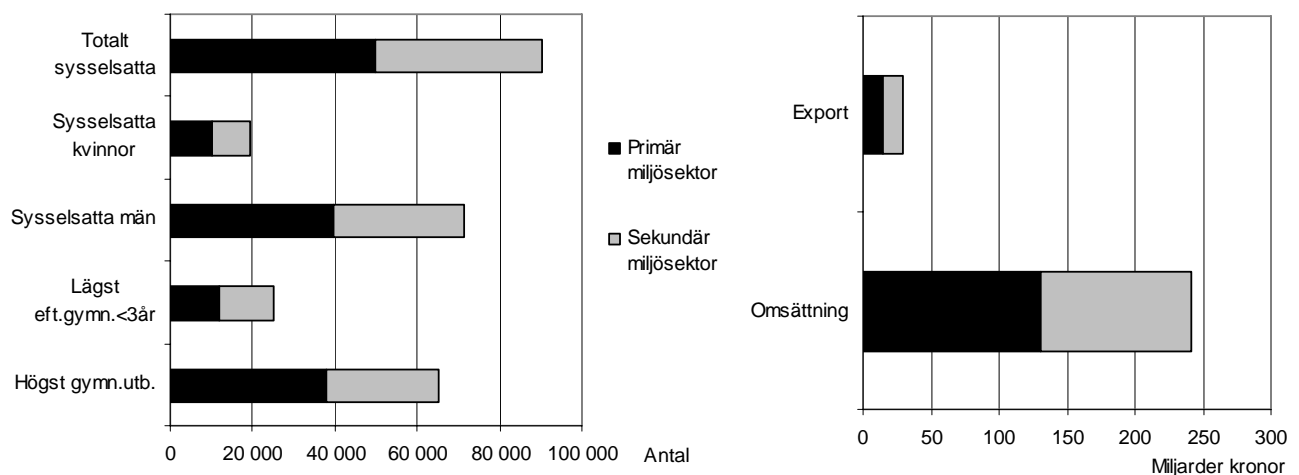
9.1 Sammanfattande resultat

Föreliggande rapport redovisar den svenska miljösektorn i termer av sysselsättning, utbetald arbetslöshetsersättning, lönesummor, utbildningsnivåer, utbildningsinriktning, omsättning samt export. Resultatet visar att Sveriges miljösektor sysselsätter ett stort antal människor i Sverige, mellan 50 000 och 90 000 kvinnor och män. De allra flesta arbetar inom miljöområdet *Avfall*.

Rapporten visar att den svenska miljösektor kan delas in i en primär och en sekundär sektor där den primära består av arbetsställen vars huvudsakliga verksamhet är miljörelaterad i enlighet med Eurostat/OECD:s definition över miljöföretag. Den sekundära miljösektor består av arbetsställen som huvudsakligen har en annan inriktning med allt från liten till stor sekundär miljöverksamhet. I rapporten har resultat för såväl den primära miljösektor som den sekundära miljösektor redovisats. Det visades att för många av variablerna fördubblades resultatet när även den sekundära miljösektor inkluderades, vilket betyder att det finns ett stort antal miljöföretag i Sverige med enbart sekundär miljöproduktion och att det därför är viktigt att inkludera även denna produktion i det slutgiltiga resultatet. Den sekundära sektorn bidrar emellertid i denna rapport med sin total, dvs. inklusive de delar som inte faller inom miljösektor. Man kan därför räkna med att det egentliga resultatet sannolikt ligger i intervallet mellan den primära miljösektor och en sammanslagning av den primära och sekundära. Diagram 9.1 och 9.2 (nästa sida) illustrerar sysselsättning, utbildningsnivå, export och omsättning inom miljösektor uppdelat på primär och sekundär (i avsnittet benämnt total miljösektor) för att åskådliggöra vilket spann miljösektor befinner sig inom beroende på klassificering.

Den totala miljösektor i Sverige består av nästan 12 200 arbetsställen, av dessa är knappt 9 100 klassificerade som primära. Antalet sysselsatta i Sveriges totala miljösektor ligger sannolikt någonstans mellan 50 000 och 90 000. Av dessa är större delen män, från 39 000 i enbart primär sektor till 71 000 i båda sektorerna. Antalet sysselsatta kvinnor i den totala miljösektor är cirka 19 000 varav 10 000 återfinns i den primära sektorn.

Diagram 9.1 Den svenska primära och sekundära miljösektorns totala export, omsättning, antal sysselsatta och deras utbildningsnivå, 2002 (antal samt miljarder kronor)

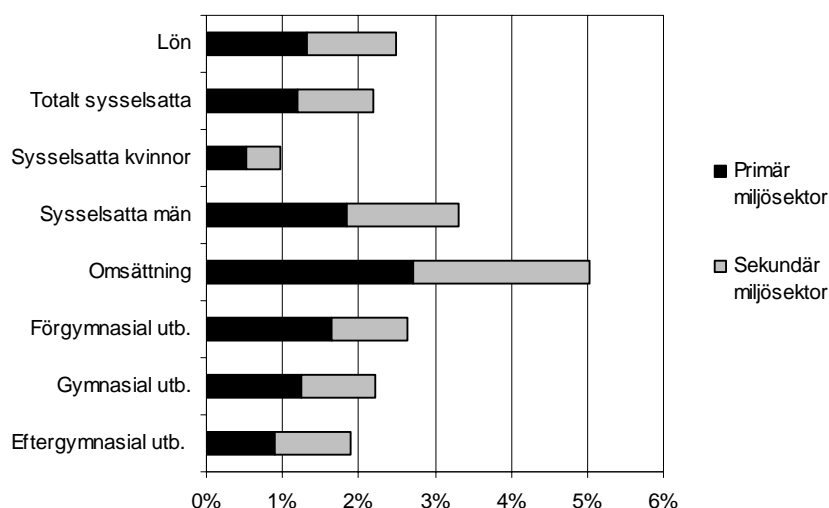

Den totala omsättningen i den svenska miljösektorn är drygt 240 miljarder kronor, av det omsätts drygt 130 miljarder i den primära och 110 miljarder i den sekundära miljösektorn. Såväl export som omsättning fördubblas då den sekundära miljösektorn inkluderas och den totala miljösektorns export ligger då i intervallet 14 till 29 miljarder kronor.

Genom att se på den svenska miljösektorn i relation till Sverige som helhet urskiljs att denna sektor är jämförbar med andra stora sektorer i samhället. Företagen inom den svenska miljösektorn (inkluderat även den sekundära miljösektorn) står för ungefär 2,2 % av totalt sysselsatta i Sverige, vilket illustreras i Diagram 9.2. Miljösektorns sysselsatta män står för 3,3 % av de totalt sysselsatta männen i Sverige, samtidigt som kvinnornas andel är ca 1 procent.

Sett till både primär och sekundär miljösektor har en större andel av de sysselsatta i miljösektorn enbart grundskole- eller gymnasieutbildning, 72 %, än eftergymnasial utbildning, 28 %. I den primära miljösektorn är andelen med enbart grundskole- eller gymnasieutbildning 76 %. Det indikerar att det i den sekundära miljösektorn finns en större andel med högre utbildning än i den primära. Av Sveriges totalt sysselsatta med en eftergymnasial utbildning (dvs. all eftergymnasial utbildning samt forskarutbildning) arbetar för närvarande 2 % i den totala miljösektorn.

Diagram 9.2 Den svenska primära och sekundära miljösektorns andel av Sveriges totala lönesumma, sysselsatta, omsättning och utbildningsnivå i Sverige, 2002 (%)

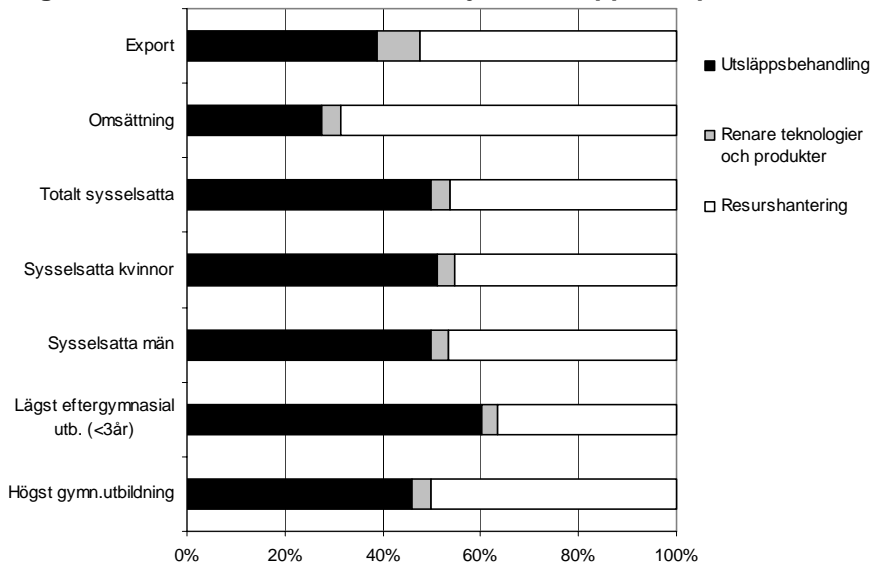
9.1.1 Miljösektorns övergripande miljöområden

Diagram 9.3 på nästa sida illustrerar att det övergripande miljöområdet *Resurshantering*³⁶ står för störst andel av den svenska miljösektorns export, 52 %. Om enbart den primära miljösektorn studeras är det dock det övergripande miljöområdet *Utsläppsbehandling*³⁷ som är dominerande. *Utsläppsbehandling* dominerar gällande totalt sysselsatta i den svenska miljösektorn, för såväl kvinnor som män. Däremot har området *Resurshantering* störst andel av omsättningen, hela 69 %. Högst utbildningsnivå återfinns inom det övergripande miljöområdet *Utsläppsbehandling*, som svarar för 60 % av miljösektorns sysselsatta med lägst eftergymnasial utbildning. Andelen är något högre då både primär och sekundär miljösektor studeras än enbart primär.

³⁶ Det övergripande miljöområdet *Resurshantering* inkluderar arbetsställen verksamma inom *Kontroll av inomhusluft, Dricksvattenproduktion, Återvunnet material, Förnyelsebara energikällor, Värme/energibesparing samt hantering, Hållbart jordbruk/fiske/skog* samt *Övrig resurshantering*.

³⁷ Det övergripande miljöområdet *Utsläppsbehandling* inkluderar arbetsställen verksamma inom *Luftutsläppskontroll, Avloppshantering, Avfallshantering, Övervakning/kontroll* samt *Övrig utsläppsbehandling*.

Diagram 9.3 Primär och sekundär miljösektor uppdelat på de tre övergripande miljöområdena, 2002 (%)

9.1.2 Miljösektorns regionala fördelning

Västra Götalands län, Stockholms län och Skåne län har i den primära och sekundära miljösektorn tillsammans 47 % av samtliga sysselsatta i den svenska miljösektorn. Genom att se på andelen sysselsatta i miljösektorn i förhållande till länets totala antal sysselsatta blir dock resultatet ett annat. Det är då Kalmar län, Norrbottens län och Gotlands län som har högst andel sysselsatta i miljösektorn, samtliga av dessa län har mellan 3 - 4 % sysselsatta inom miljösektorn.

Medellön för primär och sekundär miljösektor är drygt 269 000 kronor. Miljösektorns sysselsatta i Norrbottens län, Skåne län och Stockholms län har en högre medellön än miljösektorns genomsnitt³⁸. Allra högst har Stockholms län med drygt 314 000 kronor. Tittar man dock enbart på den primära miljösektorn är medellönen i Stockholms miljösektor cirka 283 000. Medellönen blir med andra ord högre då även den sekundära miljösektorn studeras. Gotland är det län som har störst andel sysselsatta med utbildning på gymnasial eller förgymnasial nivå. Flest sysselsatta med forskarutbildning finns i Stockholm (376 stycken) medan Uppsala har störst andel sysselsatta med forskarutbildning (4 %). Stockholm och Västerbotten är de län som har störst andel sysselsatta med eftergymnasial utbildning, mellan 32 och 38 %.

Det län som har högst omsättning är Stockholm. Den totala miljösektorns omsättning i Stockholm är drygt 48 miljarder kronor och av detta omsattes ca 22 miljarder i den primära miljösektorn. Tillsammans med Västra Götalands län och Skåne län har Stockholms län 49 % av den primära och sekundära miljösektorns omsättning. De län som står för störst export i primär och sekundär miljösektor sammanslaget är Norrbotten och Skåne med 16 % vardera.

9.1.3 Jämförelse av miljösektorn

Senast publicerade rapport om Sveriges miljösektor från SCB var *The Environment industry in Sweden 2000*, (2000:8). Uppgifterna i den rapporten var baserade på en miljöföretagsdatabas som bestod av företag. Föreliggande rapportens resultat har tagits ut från en databas av bättre kvalitet. Ett exempel på kvalitetsförbättring är att miljöföretagsdatabasen numera består av arbetsställen, detta för en bättre precision av miljösektorns omfattning. Trots att olika metoder använts för att ta fram resultaten ges nedan några jämförelser av 2003 års miljöföretagsdatabas med år 2000. Uppgifterna i denna rapport avser år 2002/2003 och uppgifterna i den tidigare rapporten avser 1999. Såväl ekonomiska uppgifter som information om antal sysselsatta och antal

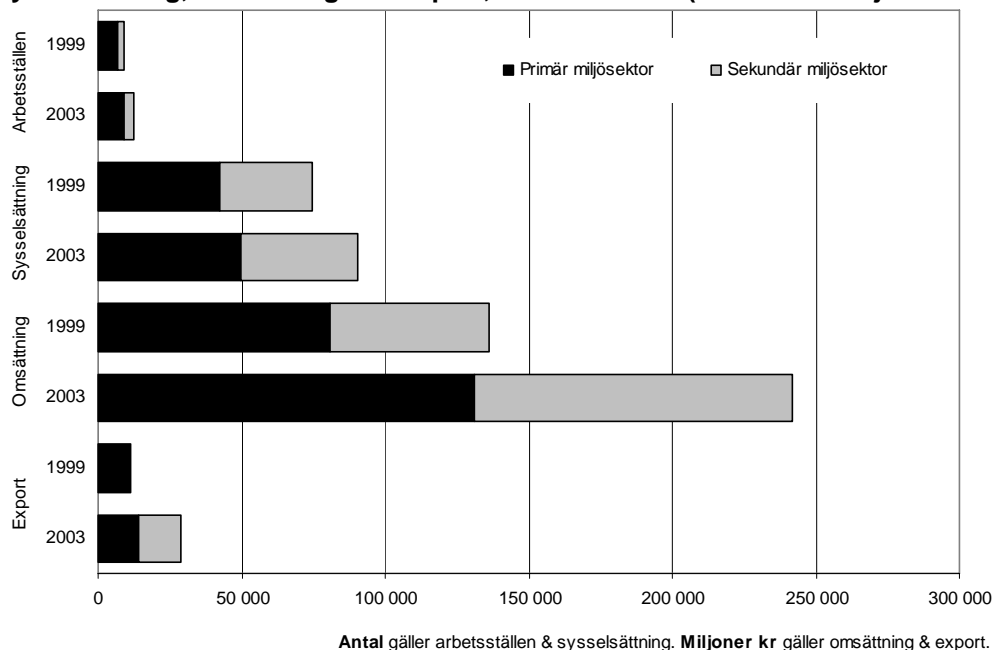
³⁸ Som tidigare nämnts består en stor andel av miljösektorns sysselsatta av män, vilka generellt har högre medellön än kvinnor. Fördelningen av män och kvinnor i ett län kan således också påverka resultatet.

företag/arbetsställen visar entydigt att miljösektorn har utvecklats positivt under åren 1999-2003 (se Diagram 9.4). Åtminstone en del av redovisad tillväxt kan förklaras av att metoden bakom miljöföretagsdatabasen förbättrats, vilket gör det svårt att dra säkra slutsatser.

År 1999 bestod miljösektorn av ca 9 000 företag i den primära och sekundära miljösektorn och idag (2003) är det nästan 12 200 arbetsställen. Vid båda tillfällena klassificerades mellan 75 och 76 % av dessa företag/arbetsställen som primära. År 1999 var knappt 75 000 sysselsatta inom den primära och sekundära miljösektorn. År 2003 hade sysselsättningen stigit till 90 000. Andelen i den primära miljösektorn var båda åren mellan 55 och 57 %. Både år 1999 och 2003 sysselsatte miljöområdet *Avfall* flest inom den primära miljösektorn, även när det gäller vilken branschgrupp som sysselsätter flest är fördelningen relativt lika mellan åren.

Omsättning i primär och sekundär miljösektor var år 1999 drygt 136 miljarder kronor. År 2003 hade motsvarande belopp stigit till 242 miljarder kronor. År 1999 utgjorde den primära sektorn 59 % och år 2003 54 %. Export studerades enbart för den primära sektorn år 1999, då var den 11 miljarder kronor. I föreliggande rapport presenteras en export på 14 miljarder kronor för den primära miljösektorn.

Diagram 9.4 Den totala svenska primära och sekundära miljösektorns antal arbetsställen, sysselsättning, omsättning och export, 1999 och 2002 (antal samt miljoner kronor)

9.2 Framtida arbete

I framtiden bör främst två delar i den befintliga miljöföretagsdatabasen utvecklas vidare. Dels bör skattningen av den totala miljösektorn förbättras. En metod för att uppnå detta är att skatta den sekundära miljösektorn mer detaljerat än vad som görs idag eftersom den totala miljösektorn består av hela den primära samt en del av den sekundära miljösektorn. Den andra delen som är intressant att utveckla ytterligare är området miljöprodukter och produktionen av dessa. Idag är databasen baserad på arbetsställen vilket innebär att endast de arbetsställen som huvudsakligen tillverkar dessa produkter är med i databasen. De som endast har en mindre andel så kallade "miljöprodukter" är väldigt svåra att fånga upp i dagens miljöföretagsdatabas. Den befintliga databasen bör därför breddas med ett produktperspektiv i syfte att fånga upp denna miljöproduktion.

9.2.1 Bättre kunskap om den totala miljösektorn

Det första målet för framtida arbete med miljöföretagsdatabasen är således att skattningen av den totala miljösektorn ska förbättras. Detta genom att bli förbättra kunskapen om arbetsställen inom den sekundära miljösektorn. Med en bättre statistik för den sekundära miljösektorn blir det naturligare att tala om den totala miljösektorn, än som idag tala om den som två delar - en primär och en sekundär. Ett första steg kan vara att dela upp arbetsställen i den sekundära sektorn enligt olika underklasser. De som har viktig men sekundär miljöverksamhet bör separeras från dem som har miljöverksamhet av mindre betydelse för arbetsställets totala omsättning (de kanske har en miljöenhet, producerar kanske enbart en miljöprodukt etc.). Ett andra steg är att ange ungefär hur stor andel som är miljöverksamhet. För detta måste tillförlitliga och fungerande metoder utvecklas.

I syfte att göra miljöföretagsdatabasen så komplett och tillförlitlig som möjligt måste mer arbete satsas på att ytterligare förbättra metodiken hur miljöföretag återfinns och uppdateras. Detta speciellt inom de miljöområden där det idag är svårt att få fram information, t ex delar av området *Förnyelsebara energikällor* och områdena renare och resurseffektivare teknologier/produkter och kontroll av inomhusluft.

Av samma anledning som att kvaliteten för den sekundära miljösektorn bör förbättras är det viktigt att i framtiden fånga upp den så kallade "interna miljöproduktionen" som pågår inom arbetsstället. Här avses främst verksamhet som existerar inom de flesta större företag genom t ex miljöledning och/eller miljö kvalitetsfrågor. För att få fram denna information kan eventuellt SCB:s undersökning av Industrins Miljöskyddskostnader vara en tänkbar källa.

I framtiden bör de befintliga arbetsställena i dagens miljöföretagsdatabas studeras närmare. Ett exempel på miljöområde som behöver granskas är *Övervakning/kontroll*. I den primära sektorn sysselsätter området endast ca 4 500 personer eller 9 % av totalt sysselsatta i miljösektorn. I den sekundära är samma siffror drygt 11 500 respektive 29 %. Med andra ord är andelen relativt betydande inom sekundära miljösektorn men ej inom den primära sektorn. Av detta kan vi dra slutsatsen att den typ av arbetsställen som tillhör området *Övervakning/kontroll* är komplexa och behöver undersökas närmare för att få mer precisa uppgifter av storleken på miljöområdet (dvs. försöka göra en uppskattning hur mycket som är miljöaktivitet och hur mycket som inte är det).

Förutom de variabler som presenterats i föreliggande rapport finns det naturligtvis flera andra variabler som kan beskriva miljösektorn ytterligare. Exempel på sådana variabler är ålder och finansiell information, t ex förädlingsvärde och vinst. Analyser med flera av de presenterade variablerna tillsammans kan även göras i högre utsträckning än vad som gjorts i föreliggande rapport. Det är också möjligt att redovisa variablerna mer i detalj, som t ex lönesummor uppdelat på kön och utbildningsnivå på en lägre nivå.

9.2.2 Nytt fokus på produkter

Ett annat mål med miljöföretagsdatabasen är att utöka den befintliga databasen med ett renodlat produktperspektiv. Idag ligger områden som miljömärkta produkter och andra "miljöprodukter" i gränslandet mellan vad som idag ingår eller inte ingår i miljösektorn. Gråzonen beror på att definitionen av miljöföretag är komplex och svårtolkad samt på att produktionen av miljövaror inte passar in i den struktur som dagens miljöföretagsdatabas är uppbyggd efter. Många arbetsställen producerar både "miljöprodukter" och "icke-miljöprodukter". Det finns även arbetsställen som producerar produkter som kan användas inom flera områden, t ex flis vilket kan användas som energiflis eller cellulosaflis. Båda dessa former av arbetsställen är svåra att klassificera. Framtida arbete kommer att utforska och på något sätt inkludera detta produktområde i databasen. Eventuellt kan miljöprodukter läggas in som en ny egen klassificering i den befintliga miljöföretagsdatabasen (genom dess producerande arbetsställe) eller så kan en helt ny miljöprodukt databas utvecklas.

Källförteckning

European Commission [1999] *The EU Eco-industry's export potential*. Final report to DGXI of the European commission, EG/C1490/SO, Bryssel
Kan laddas ner från: http://europa.eu.int/comm/environment/enveco/industry_employment/eco.pdf

Exportrådet [2003] *Svensk miljöteknikexport 2003 – Avgränsning, omfattning, marknader*, Stockholm
Kan laddas ner från: www.swedentech.com

IVA [1996] *Miljödriven teknikutveckling* (Kungliga svenska vetenskapsakademien) Gotab, Stockholm

IVL [2004] *Sammanställning och analys av miljöteknikföretag i Stockholms län (U988)* Stockholm

Kommissionen [2004] *Främjande av teknik för hållbar utveckling: Europeiska unionens handlingsplan för miljöteknik* KOM (2004) 38 slutlig, Bryssel

Nutek [2003] *Nationell kraftsamling för miljödriven näringslivsutveckling – ett förslag till strategi*. Stockholm. Kan laddas ner från: www.nutek.se/content/1/c4/03/96/37f208a2.pdf

OECD/Eurostat [1999] *The environmental goods & services industry - Manual for data collection and analysis*, Paris

SCB [1999] *Miljöföretag och gröna jobb i Sverige (Rapport 1999:2)* Örebro
Kan laddas ner från: www.scb.se/mi1202

SCB [2000] *The environment industry in Sweden 1999 (Rapport 2000:1)* Örebro
Kan laddas ner från: www.scb.se/mi1202

SCB [2000] *The environment industry in Sweden 2000 (Rapport 2000:8)* Örebro
Kan laddas ner från: www.scb.se/mi1202

Sjöberg, Håkan, 2005. Personligt meddelande. Sjöberg är verksam med registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) vid SCB.

SOU 1998:118 *Sustainable Sweden a SUCCESS story. Möjligheter och hinder för en internationalisering av ett svenskt miljöanpassat näringsliv*. Slutbetänkande av Miljöexportutredningen. Fritzes, Stockholm

SOU 2004:84 *Swentec AB – för en nationell kraftsamling på svensk miljöteknik*. Betänkande av Utredningen om miljöteknikcentrum. Fritzes, Stockholm

Appendix 1 – Variabel- och ordförklaringar

Arbetslöshetsersättning

Ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant. Arbetsmarknadsstöd är den direkt överförda variabeln som RAMS på SCB använder. (Mer om RAMS i Appendix 3)

Arbetsställen (från FDB)

Med arbetsställe avses varje adress, fastighet eller grupp av fastigheter där företaget bedriver verksamhet. Alla verksamma företag har minst ett arbetsställe. Nedanstående villkor måste uppfyllas om ytterligare arbetsställen ska bli verksamma för ett företag:

- det ska förekomma någon typ av verksamhet (näringsgren)
- det skall finnas en plats där verksamheten bedrivs (geografiskt avgränsad)
- verksamheten skall bedrivas under en längre tid (stadigvarande)
- det skall finnas anställd personal (minst en halv årsperson)

Bransch/SNI-kod

Den aktivitet som bedrivs i ett företag respektive på ett arbetsställe beskrivs med en femsiffrig kod enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI). Ett företag/arbetsställe kan ha flera SNI-koder. Rangordning görs efter omsättning eller arbetad tid. Variabeln finns på både företag och arbetsställe i SCB:s Företagsregister (även Företagsdatabasen).

CFAR-nummer

Cfar-nummer är SCB:s Företagsregisters åttasiffriga identitet för arbetsställen. CFAR-nummer följer ett arbetsställe vid ägarbyte (dvs. byte av organisationsnummer) om verksamheten fortsätter inom samma bransch, finns kvar på samma adress och med samma personal. Om ett arbetsställe endast byter besöksadress, det vill säga flyttar sin verksamhet och sin personal, behålls också CFAR-nummer.

Företag/juridisk enhet

För att en enhet ska bli ett företag/juridisk enhet subjektregistreras det inledningsvis och tilldelas ett organisationsnummer, huvudsakligen hos Patent- och registreringsverket (PRV) och Skatteverket. Skatteverket tar emot grunduppgifter från övriga subjektregistrerande myndigheter. Uppgifterna hämtas sedan till SCB:s Företagsregister från Skatteverket. De juridiska enheterna omfattar: alla juridiska personer, fysiska personer som har inregistrerad firma och/eller är arbetsgivare och/eller är momsregistrerade och/eller F-skatteregistrerade samt dödsbon som är arbetsgivare och/eller är momsregistrerade. Den juridisk enheten ska även anses vara verksam (dvs. vara arbetsgivarregistrerad, momsregistrerad eller inneha F-skattebevis). Juridisk enhet (företag) identifieras med organisations- eller personnummer.

Län och kommun

Län innebär det län där arbetsstället är beläget. Variabeln finns på arbetsställenivå. Kommun innebär den kommun där arbetsstället är beläget och även den finns på arbetsställe.

Lönesumma

Lönesumman utgörs av summeringar av alla kontanta bruttolöner som har betalats ut under ett år enligt de kontrolluppgifter som arbetsgivare lämnar till sina anställda och till Skatteverket. Lönesumma utgörs av både kontant bruttolön och inkomst från aktiv näringsverksamhet.

Sysselsatta

Uppgift om antalet sysselsatta i föreliggande rapport kommer från SCB:s sysselsättningsregister (ett av RAMS tre register). Sysselsättningsregistret baseras på befolkningen den sista december. Referensperioden för förvärvsarbete är november månad. I RAMS beskriver man sysselsättning utifrån arbetad tid, där den som har arbetat minst en timme per vecka i november betraktas som förvärvsarbetande. Sysselsättningsregistret har emellertid inte uppgift om arbetstid. Därför används inkomstuppgift som grund för klassificering. Detta kan dock ge en del felklassificeringar, som t ex för de som bara arbetar en del av året (alltså inte i november). Avsikten är att som förvärvsarbetande räkna personer som har en arbetsinkomst som motsvarar minst fyra timmars arbete eller varit tillfälligt frånvarande i november.

RAMS ger SCB:s mest detaljerade sysselsättningsstatistik. Den har förtjänsten att kunna brytas ned, men i gengäld är dess framställningstid förhållandevis lång (drygt ett år) och den publiceras förhållandevis sällan (årligen).

Organisations-/personnummer (från FDB)

Person-/organisationsnummer är ett 12-siffrigt nummer och finns antingen för juridisk person (16 + företagets tilldelade 10-siffriga organisationsnummer) eller för fysisk person (Sekelsiffror (18-/19-/20-) + personnumret).

Utbildningsnivå

Svensk utbildningsnomenklatur, SUN, är en standard för klassificering av enskilda utbildningar, samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. SUN används i såväl centrala register för officiell statistik, t.ex. i SCB:s register över befolkningens utbildning, som vid specialundersökningar. Standarden används även av företag och organisationer för registrering av personalens utbildning i personaladministrativa informationssystem.

Det är en individs 'högsta' utbildning och inriktningen på denna som avses i statistiken. I princip gäller då att en utbildning ska vara fullföljd och 'godkänd' för att individen ska erhålla den SUN kod som respektive utbildning motsvarar.

Appendix 2 – Exempel på aktiviteter i de olika miljöområden som SCB använder

Luftutsläppskontroll

I gruppen *Luftutsläppskontroll* återfinns arbetsställen som tillverkar produkter eller tillhandahåller material för behandling och/eller avlägsnande av luftföroreningar, t ex filter, katalysatorer, kemiska behandlingsmetoder eller återföringssystem.

Avloppshantering

Inom detta område hittar man alla arbetsställen som finns i SNI 90010 (Avloppsrening) – alltså t ex alla avlopps- och reningsverk. Utöver detta finns även alla som producerar varor och tjänster för insamling, behandling eller transport av avloppsvatten. Många av arbetsställena inom denna grupp är verksamma både inom avlopps- och vattenrening varför gränsdragningen mot miljöområdet *Dricksvattenproduktion* ibland är svår.

Avfallshantering

Denna grupp består av arbetsställen som producerar varor och/eller tjänster för att omhänderta (insamling, behandling, transport) alla typer av avfall. T ex hittar man samtliga arbetsställen inom SNI 37 (Återvinning av skrot och avfall) och SNI 51.57 (Partihandel med avfall och skrot) och SNI 90021-90030 (Insamling, sortering, kompostering, deponering, förvaring av miljöfarligt och icke miljöfarligt avfall) inom denna grupp. Utöver detta återfinns även verksamheter inom tillverkningsindustrin, t ex företag som tillverkar avfallscontainrar och lastbilar avsedda att användas för transport av avfall, samt transportföretag.

Mark och grundvatten

Området *Mark och grundvatten* inkluderar verksamheter som tillverkar utrustning, material och/eller tjänster för att reducera föroreningar i mark och vatten. T ex olika former av saneringsföretag eller företag som tillverkar absorbenter.

Buller och vibrationer

Inom denna gruppering hittas arbetsställen som producerar varor och tjänster för att minska problem med buller och vibrationer. Exempel på företag är akustikföretag samt företag som framställer lösningar för ljuddämpning (huvudsakligen för utomhusbuller).

Övervakning, kontroll etc

Miljöområdet *Övervakning, kontroll etc* består framförallt av tjänsteverksamhet (företag/organisationer/institut som är verksamma inom utbildning, forskning, konsult- och/eller analysverksamhet). T ex återfinns miljökonsulter av olika slag inom denna klassning. Inom gruppen finns även alla som tillverkar varor i form av utrustning/material som behövs för att utföra ovan nämnda tjänster.

Renare/resurseffektivare teknologier

Inom detta område ska alla arbetsställen som arbetar med teknologier som kan minska miljöpåverkan finnas med, men dessa verksamheter är varken lätta att hitta eller klassificera. En svårighet har varit att lägga samtliga företag med sådan teknik i just denna grupp, eftersom många företag med t ex en energibesparande teknik arbetar mer specifikt med ett område, som t ex solcellsteknik eller med ventilationsteknik. T ex ett arbetsställe som utvecklat en teknik för solceller skulle även kunna hamna under *Förnyelsebara energikällor* eller *Värme/energibesparing*. Arbetet fortgår dock med att samla alla under denna rubrik samt med att använda en andra klassificering som visar område. En ytterligare svårighet är i vilken utsträckning som förekommande arbetsställen ska inkluderas i miljösektorn i de fall dess huvudsakliga funktion

inte är miljön men de trots allt inkorporerar en förbättrad miljöprestanda. Ska dessa då enbart tas med vad gäller deras miljömässiga delar? Idag ligger enbart arbetsställen med om deras verksamhet är tydligt miljöinriktad. Exempel på arbetsställen som nu ligger i denna grupp är arbetsställen som utvecklar teknik för förnyelsebara bränslen, arbetsställen som utvecklar teknik för att återvinna kvicksilver ur farligt avfall eller som utvecklar unika förpackningsmaterial med minimal miljöpåverkan.

Renare/resurseffektivare produkter

Inom detta område skall arbetsställen som producerar en produkt/flera produkter som minskar miljöpåverkan vid användning ingå. I de fall ett arbetsställe enbart producerar denna typ av produkt/produkter är det lätt att fånga upp i databasen. Vanligt är dock att en sådan produkt är en av flera som produceras, där enbart en är miljörelaterad, samt att den miljövänliga användningen av produkten inte är känd. Databasen fångar i dagsläget enbart upp hela arbetsställen så detta område är därför svårt att täcka. Exempel på arbetsställen som nu finns med är tillverkare av bioetanol, av miljövänliga produkter i processer eller av miljövänliga kemikalier och oljor.

Kontroll av inomhusluft

Alla arbetsställen som behandlar och förnyar inomhusluft ingår i detta område, som t ex arbetsställen med sin primära verksamhet inom rening av luft snarare än luftkonditionering. Många arbetsställen arbetar dock med båda verksamheterna och om verksamheten är större mot luftkonditionering klassificeras deras miljöproduktion som sekundär och vice versa. Det är för närvarande svårt att dra gränsen mellan de olika verksamheterna. Exempel på arbetsställen i databasen är de som tillverkar t ex luftrenare, kanalfilter, röktrum, röktrumsaggregat och rökstationer.

Dricksvattenproduktion

I detta område finns alla arbetsställen som är klassificerade som SNI 41, alltså inom vattenförsörjning. Här ligger därför arbetsställen med verksamhet inom grundvatten eller ytvattenförsörjning, dvs. vattenverk och reningsverk. Om de behandlar avloppsvatten för att förhindra förorening ligger de således inte i denna grupp utan i gruppen *Avlopp* (gränsen mellan Dricksvattenproduktion och Avlopp är ofta svår att dra eftersom många arbetsställen är verksamma inom såväl avlopps- som vattenrening). Arbetsställets huvudsakliga branschkod avgör inom vilket område det hamnar.

Återvunnet material

Inom detta område hittar man bland annat alla arbetsställen som finns i SNI 25.12, *Regummering*. Detta innefattar alla arbetsställen som sysslar med gummidäck, vulkanisering och gummireparationer. I branschen ingår dock ej reparationsmaterial av gummi eller däckservice. Utöver detta finns även alla som tillverkar något nytt material eller en ny produkt av återvunnet avfall. Exempel på arbetsställen är sådana som tillverkar förpackningar, säckar eller andra produkter av t ex återvunnen plast, wellpapp eller glas.

Förnyelsebara energikällor

I detta område ska alla arbetsställen inom området förnyelsebar energi ingå. Eftersom många arbetsställen, som t ex värmeverk, eldar såväl förnyelsebara som fossila bränslen så räknas det som ett primärt miljöföretag om *majoriteten* bränslen är förnyelsebara, alltså mer än 50 %. Även de som framställer och levererar bland annat ved, flis, spån, pellets och briketter ligger med i detta område. Många företag har specialiserat sig på att tillverka t ex pellets.

För närvarande finns normalt sett inte nätföretagen med i databasen, även om det finns fall där dessa överför förnyelsebar energi och el till köpare. Hela energibranschen är svår att få

information om och idag baseras den främst på SCB:s energistatistik (medtas görs vattenkraftverk, alla större vindkraftverk, kraftverk och värmeverk med över 50 % förnyelsebara bränslen samt elpannor/värmepumpar, där värmepumpens produktion är den huvudsakliga). Statistik på övriga former av förnyelsebar energi, som solkraft, har varit svårt att finna i energistatistiken så där har istället Solenergiföreningen använts som källa.

Värme, energibesparing och hantering

Gränsen mellan detta område och *Förnyelsebara energikällor* är ofta svår att dra, men i princip ligger främst tillverkare, försäljare och installatörer av pelletskaminer, värmepumpar, värmemätare o dyl. här. I gruppen återfinns även arbetsställen vilka har som verksamhet att på olika sätt minska energi- och bränsleanvändningen åt sina kunder, genom t ex teknik- eller systemlösningar. De arbetsställen som säljer både utrustning (pellets kamin) och pellets återfinns i den grupp som verkar vara den största, men detta kan vara svårt att avgöra. Energikonsulter, energikontor o dyl. ligger främst under *Övervakning/kontroll etc.*

Hållbart jordbruk och fiske

KRAV ekonomisk förening har två kategorier av producenter som är anslutna till deras kontroll av ekologisk odling. Dels "helt omlagda" och även "ej helt omlagda". De företag med helt omlagd växtodling, djurhållning, växthusodling, biodling eller svampodling anses ha en huvudsaklig miljöverksamhet. Alla arbetsställen som inte är helt omlagda anses ha en sekundär miljöproduktion i dagsläget.

På grund av att organisationsnummer inte finns registrerat för alla producenter hos KRAV finns för närvarande inte alla deras jordbrukare med som miljöföretag.

Hållbar skog

Exempel på arbetsställen inom *Hållbar skog* är plantskolor, vilka odlar och planterar skogsplantor. Även organisationer för certifiering av skogsägare hamnar under denna grupp liksom företag som främst bedriver skogsvård.

Övrig resurshantering, t ex naturvård och ekoturism

De arbetsställen som klassificerats med klassificeringen *Naturens Bästa* ligger i denna grupp liksom företag som arbetar med t ex kalkning av sjöar och praktisk naturvård. Klassningen av sekundära arbetsställen inom denna grupp kan bli bättre. T ex ska alla medlemmar i Svenska ekoturismföreningen i framtiden läggas in som sekundära arbetsställen i miljöföretagsdatabasen.

Appendix 3 – Källor inom och utanför SCB

Detta Appendix behandlar mer i detalj de källor som använts i föreliggande rapport. I sektion A avhandlas de olika källor som använts för att hitta miljöföretag, dvs. olika listor och sökmotorer på Internet. I sektion B beskrivs de källor inom SCB som använts för att koppla på information om sysselsatta, utbetald arbetslöshetsersättning, utbildningsnivåer, lönesummor, omsättning och export till miljöföretagsdatabasens arbetsställen.

A. Källor för att identifiera miljöföretag

Flertalet olika listor och sidor på Internet har använts i sökandet efter Sveriges miljöföretag. Nedan behandlas först de större källorna en och en och därefter nämns även de mindre som använts i efterforskningen.

• Market Manager (MMP)

Market manager är ett verktyg för att finna information om enskilda företag eller en grupp av företag. Market Manager (MMP) innehåller information om samtliga svenska aktiebolag och koncerner, samt större handelsbolag, kommanditbolag och ekonomiska föreningar. Företagen är indelade dels i MMP:s egen branschfördelning men det finns även uppgift om SNI-kod. Sökningar i MMP har gjorts på bland annat Biobränslen, Skogsvård och Luftrening. Information om MMP hittas på www.mmp.se.

• Telefonkatalogen

Sökningar i telefonkatalogen har gjorts på bland annat Filter, Avfallshanteringsutrustning, Miljökonsulter, Miljövård, Sophanteringsmaskiner, Fiskevård och Energibesparing. Gula sidorna finns på <http://gulasidorna.eniro.se>.

• SCB:s Företagsdatabas, FDB (även kallat Företagsregistret)

Företagsdatabasen, FDB, hos SCB har använts för att söka fram miljöföretag genom olika sökningar på tänkbara företagsnamn. Sökningar på bland annat dessa ord i företagens namn har gjorts; Energiteknik, Vind, Skogsvård, Skogsplantor och Fiskevård. Mer information om SCB:s Företagsdatabas under www.scb.se/foretagsregistret

• Exportrådets branschprogram för miljöteknik

Företag som redovisas på Exportrådets hemsida har kontrollerats och lagts till i databasen om de överensstämmer med den använda definitionen. Se mer om Exportrådets branschprogram på www.swedishtrade.se.

• Miljöteknikmässan 2004

Miljöteknik är en fackmessa som utvecklats ett koncept för affärer och kontakter inom hela miljöområdet. Mässan vänder sig till besökare från näringsliv, kommuner och övrig offentlig verksamhet. Information om Miljöteknikmässan hittas på www.miljoteknik.com

• Google m.fl.

Olika sökmotorer, som t ex Google, har använts för att finna information om ett företag i fall där bara företagsnamnet hittats. Sökningar har även gjorts för att hitta olika former av branschorganisationer m.m.

• Energistatistiken på SCB

Energistatistiken på SCB ger en samlad bild av landets energiförsörjning och dess utveckling. Från energistatistiken har statistik om bränsle-, el-, gas- och fjärrvärme för 2002 använts. I denna finns alla vattenkraftstationer, alla större vindkraftverk samt kraftverk och värmeverk med dess

användning av förnyelsebara bränslen. I populationen för *el-, gas- och fjärrvärmestatistiken* ingår alla företag med följande verksamhet:

- Överföring av el enligt nätkoncession
- Elförsäljning
- Elproduktion. Kraftkällan skall vara på minst 100 kW. För eget bruk är gränsen 400 kW.
- Värmeproduktion
- Fjärrvärmedistribution
- Stadsgasframställning och distribution, naturgasdistribution.

Dessutom ingår kraftstationer, kraftvärmeverk samt fristående värmeverk som ingår i ovan nämnda företag.

Ett översiktligt mått i energistatistiken är bruttotillförseln av energi. Bruttotillförseln av energi är uppbyggd av följande delposter: inhemsk tillförsel, import, export samt en post omfattande lagerförändringar, statistisk differens m.m. Bruttotillförseln av energi består av: kol/koks, biobränslen/torv m.m., råolja/oljeprodukter, naturgas, fjärrvärme (via värmepumpar), vattenkraft, kärnbränsle/kärnkraft samt nettoimport av elenergi. I biobränsle/torv m.m. ingår träbränsle, torv, avlutar, sopor och annat. För att läsa mer om energistatistiken hänvisas till det årliga SM som energistatistiken vid SCB publicerar³⁹.

• Övriga listor över företag på Internet

Generella listor

På Internet finns ytterligare ett antal listor innehållandes företag som använts för miljöföretagsdatabasens uppbyggnad. I vissa av dessa finns det bra information om ett eller flera olika miljöområden i miljöföretagsdatabasen. Listor som använts för att identifiera miljöföretag inom alla miljöområden är t ex Sunets webbkatalog för näringsliv (<http://katalogen.sunet.se/>). Företag inom energi och miljö har hämtats från Not Compatibles lista (www.not-compatible.org). MSN har en lista över företag, inom bl. a. energiområdet. (<http://alltombostad.msn.se>). Olika sökningar på Infodirekt, Sveriges kart- och företagsguide, har också resulterat i nya miljöföretag (www.infodirekt.se).

Branschgrupper

Det finns flera olika branschgrupper i Sverige som har bra hemsidor där deras medlemmar listas, t ex värmepannor och brännare (SBBA) och Biobränslen (SBCA). (www.branschgrupperna.se)

Förnyelsebara energikällor och Värme/energibesparing

För att söka efter företag inom energiområdet finns flertalet olika listor på Internet att använda sig av. Sökningar efter företag har gjorts i bland annat Constellator som är en lista över leverantörer till fastighetsbranschen (www.constellator.se/dir/fastighetssajter.shtml) samt på mötesplatsen EnergyCentre (www.energycentre.info). En del företag inom bioenergi och miljö har även hittats med hjälp av Novator (www.novator.se). En del företag har påträffats på Svenska naturskyddsföreningens lista över bra miljömärkt elektricitet (www.snf.se/bmv/bmv-register/elektricitet.cfm). Företag har även hittats på Sveriges Provnings- och Forskningsinstituts hemsida (www.sp.se/energy) samt i Lantbruksnet, vilket är Sveriges lista över företag inom värme- och energiområdet (www.lantbruksnet.se). Ytterligare biobränsleföretag har hittats på en sida om biovärme (www.bioheat.info/index.sv.html). Naturligtvis finns det ytterligare ett stort antal listor som skulle kunna användas.

³⁹ Det senaste: *Årliga energibalanser 2001-2002* (EN 20 SM 0401)

Det finns även branschorganisationer och andra Internet sidor för vind- och solenergi som har använts. "Solklart - solvärme" (www.solklart-solvvarme.nu) är en kampanj som drivs av staten, företag och svenska solenergiföreningen (www.solenergiforeningen.se). Information om företag som sysslar med vindkraft finns på svensk vindkraftförening (www.svensk-vindkraft.org).

Hållbar skog/fiske/jordbruk, ekoturism

Information om företag som arbetar inom området Hållbar skog finns på Svenska PEFC (<http://www.pefc.se>) samt i Svenska FSC:s databas över certifierade företag i Norden (www.fsc-sverige.org). För att finna jordbrukare som verkar inom miljöområdet Hållbart jordbruk har KRAV:s databas över anslutna producenter använts som källa. Helt omlagda producenter har klassificerats som primär miljöverksamhet och de producenter som inte är helt omlagda anses ha sekundär miljöverksamhet. Vissa företag inom området hållbart fiske har hittats genom att söka på fiskevård på Cinclus Sportfiskeguide (www.cinclusc.com). Ekoturismföretag finns samlade hos ekoturismföreningen (www.ekoturism.org). De flesta av dessa företag anses ha en sekundär miljöverksamhet i miljöföretagsdatabasen, men om de är klassade med kvalitetsmärket Naturens bästa anses de ha en primär miljöverksamhet (www.naturensbasta.se).

Marksanering

För miljöområdet marksanering har Marksaneringsinfo använts (<http://home.swipnet.se/marksanering>).

B. Källor bland SCB:s register och undersökningar

Nedan beskrivs källorna inom SCB mer utförligt. För alla dessa register har antingen arbetsställets unika CFAR-nummer eller företagets unika organisationsnummer använts som nyckel. Mer information om Företagsdatabasen, FDB, den Registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, och Utrikeshandelstatistiken återfinns på SCB:s webbsida (www.scb.se).

• SCB:s Företagsdatabas, FDB (även kallat Företagsregistret)

I föreliggande rapport har information om omsättning och export hämtats från Företagsdatabasen (FDB) på SCB om:

- Omsättning
- Export

I Företagsdatabasen (FDB) finns alla företag och arbetsställen i Sverige som bedriver någon form av ekonomisk verksamhet, oavsett om de tillhör privat eller offentlig sektor.

Miljöföretagsdatabasen är direkt kopplad till FDB och en stor del av uppgifterna som redovisas i denna rapport kommer därifrån. FDB hämtar dock en del av informationen från externa källor. Variabler som är av intresse i detta sammanhang är just omsättning och export. När det gäller omsättningen så kommer dessa uppgifter från momsregistret och exportvariabler hämtas från dels SCB:s utrikeshandelsstatistik, dels från momsregistret. Skillnaden mellan dessa är att endast varor finns med i utrikeshandelsstatistiken medan momsregistret fångar upp både varor och tjänster.

I FDB har företagen och arbetsställena unika identifikationsnummer (organisationsnummer respektive CFAR-nummer). Dessa används i alla register och undersökningar som rör företagsstatistik. Registret innehåller också information om vilken näringsgren (SNI) som arbetsstället/företaget ingår i. Detta betyder att all information om de internationellt definierade huvudområden (s k "kärnbranscher") kan tas direkt från FDB.

Exempel på ytterligare information som finns tillgänglig i företagsregistret är företagsstorlek i termer av antal anställda, geografisk kod, juridisk form och vilket företag som arbetsstället tillhör. Antalet anställda som redovisas i företagsregistret är det faktiska antalet personer som har sin huvudsakliga anställning i företaget eller på arbetsstället. I denna rapport har dock information om sysselsatta istället hämtats från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS).

I föreliggande rapport har arbetsställe varit fokus för insamlingen. Detta leder till en problematik då alla uppgifter om omsättning och export endast finns registrerade på företagsnivå. Därför har en fördelning till arbetsställe gjorts med hjälp av antalet anställda på respektive arbetsställe enligt formeln:

$$\text{Antal anställda (arbetsställe)} / \text{Totalt anställda (företag)} = \text{Fördelningsnyckel}$$

Fördelningsnyckeln har därefter multiplicerats med omsättnings-/exportuppgiften som finns registrerad på det specifika organisationsnumret varvid en uppskattad omsättning för arbetsstället erhållits.

I vissa fall har en annan metod använts, t ex för många energiföretag, där det vanligen finns en stor mängd arbetsställen med inga eller få anställda. I dessa fall är det dessutom oftast flest anställda vid huvudkontoret. Detta förhållande skapar en missvisande bild om den största andelen av omsättningen/exporten skulle fördelas till huvudkontoret (som dessutom i allmänhet är beläget i en storstad). För att undvika detta har en metod använts som går ut på att man fördelar omsättningen/exporten till platsen där produktionen sker. I de flesta fallen har fördelningsnyckeln tagits fram genom att dividera omsättningen/exporten med antalet arbetsställen.

- **Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)** ⁴⁰

I denna rapport har information hämtats från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) på SCB om;

- Sysselsatta
- Utbildningsnivåer
- Inriktning på utbildning (gymnasial och eftergymnasial)
- Lönesummor
- Antal som fick arbetslöshetsersättning föregående år

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) på SCB är unik på så sätt att man kan knyta ihop information från företags- och personregister. RAMS syftar till att ge årlig information om sysselsättning, pendling, personal- och näringsstruktur samt att belysa händelser och flöden på arbetsmarknaden. Statistiken är totalräknad och kan brytas ner till låg regional nivå. Detta gör att det är möjligt att koppla de arbetsställen som finns i miljöföretagsdatabasen till information som gäller de som arbetar på dessa arbetsställen. Tack vare detta kan sysselsättning, utbetalda löner och de anställdas utbildning redovisas. De variabler som erhållits från RAMS för föreliggande rapport är sysselsatta uppdelat på kön, utbildningsnivåer, teknisk/naturvetenskaplig inriktning (gymnasial och eftergymnasial utbildning), lönesummor samt utbetald arbetslöshetsersättning föregående år. Mer information om de specifika variablerna i bilaga 1.

⁴⁰ Källa: beskrivning av statistiken. Finns på http://www.scb.se/statistik/AM/AM0207/_dokument/AM0207_BS_2002.doc

RAMS omfattar tre register, varav Sysselsättningsregistret är ett. De övriga två är Aktivitetsregistret och Registret över arbetsställen och företag i RAMS. RAMS använder ett antal register för att få fram information, dessa är; Sysselsättningsregistret för antal sysselsatta, Utbildningsregistret för utbildningsnivåer och utbildningens inriktning samt Skatteverket (tidigare RSV) för löneinkomster. Data baseras till största delen på arbetsgivarnas kontrolluppgifter och de egna företagens självdeklarationer. Via kontrolluppgiften kan enskilda personer kopplas till företag och arbetsställen. Detta gör det möjligt att redovisa personer efter bransch, sektor, företagsstorlek m.m. Dessutom kan företagen beskrivas utifrån de anställdas egenskaper; t.ex. kön, utbildning och ålder. RAMS finns för närvarande för åren 1985-2002 (januari 2005).

Sysselsättningsregistret (SREG)

Sysselsättningsregistret (SREG) visar personers sysselsättningsstatus i november. Registret innehåller en mängd uppgifter från olika källor. Detta register är huvudregistret i RAMS. Sysselsättningsregistret i sin tur framställs genom sambearbetningar av ett antal register, som t ex Registret över totalbefolkningen, Kontrolluppgiftsregistret, Inkomst- och taxeringsregistret, Företagsdatabasen och Utbildningsregistret. RAMS:s sysselsättningsregister omfattar samtliga personer som är folkbokförda i landet den sista december enligt Registret över totalbefolkningen, varifrån demografiska uppgifter hämtas.

- **Export från SCB:s utrikeshandelsstatistik (UH) respektive Momsregistret**

Det har nämnts ovan att exportuppgifter har hämtats från Företagsdatabasen, FDB, och att denna information ursprungligen kommer från SCB:s utrikeshandelsstatistik (UH) respektive Momsregistret. Skillnaden mellan de två källorna är att UH endast innehåller export av varor medan Momsregistret innehåller både varor och tjänster.

När det gäller UH-statistiken finns en uppdelning för handel mellan länder inom respektive utanför EU. Uppgifter om handel med länder utanför EU erhålls genom att statistiskt bearbeta av Tullverket insamlade administrativa exportanmälningar och importdeklarationer. För varuhandel med EU-länder insamlas uppgifterna direkt av SCB. För mer detaljerad information om SCB:s utrikeshandelsstatistik, se www.scb.se/templates/Product_7220.asp

Uppgifterna om export i momsregistret kommer ursprungligen från att alla momspliktiga företag är skyldiga att redovisa uppgifter om mervärdesskatt till Skattemyndigheten. En av uppgifterna företagen måste redovisa är således export av varor och tjänster. För närmare information om momsregistret, se www.scb.se/templates/Product_7844.asp

I den här rapporten har båda källorna använts och på olika sätt. För att uppskatta miljösektorns exportstorlek har i första hand momsregistrets uppgifter använts och i de fall dessa saknats har komplettering gjorts med uppgifter från UH. I de fall i rapporten där fördelningar gjorts av export till olika länder/landgrupper har endast data från UH använts av skälet att information om mottagarland endast finns där. Således saknas det uppgifter om tjänsteexport i fördelningen till mottagarland, se kapitel 8.2.3.

I serien Miljöräkenskaper har följande rapporter utkommit

		<u>Ansvarig myndighet</u>
1998:1	SWEEA, Swedish Economic and Environmental Accounts Svenska miljöräkenskaper, En lägesrapport från Konjunkturinstitutet och Statistiska Centralbyrån 1994	KI och SCB
1998:2	SWEEA, Swedish Economic and Environmental Accounts English version 1994	KI och SCB
1998:3	Materialflöden och kretslopp i de svenska miljöräkenskaperna - en förstudie 1995	SCB
1998:4	Industrins miljöskyddskostnader 1991	SCB
1998:5	Aggregering av miljödata till miljöhot - en förstudie 1996	SCB
1998:6	Samband mellan miljö och ekonomi, en rapport om fysiska miljöräkenskaper i Sverige	SCB
1998:7	Kostnader för att minska utsläpp av kväveoxider och flyktiga organiska ämnen	NV
1998:8	Avfall 1993	SCB
1998:9	Svenska miljöräkenskaper för svavel och kväve samt Sveriges kostnader för kväveutsläpp	KI
1998:10	Miljöräkenskapsprojektet vid Konjunkturinstitutet 1992-1997 med bilagorna, Gröna nationalräkenskaper, Att konstruera ett miljöräkenskapsystem.	KI
1998:11	Indikatorer för hållbar utveckling - en pilotstudie	SCB
1999:1	Minskade koldioxidutsläpp genom förändrad materialanvändning - en förstudie	SCB
1999:2	Miljöföretag och gröna jobb i Sverige	SCB
1999:3	Skogsräkenskaper - en delstudie avseende fysiska räkenskaper	SCB
2000:1	The environment industry in Sweden 1999	SCB
2000:2	Industrins miljökostnader 1997 - resultat från en svensk pilotstudie	SCB
2000:3	Miljöskatter och miljöskadliga subventioner	SCB
2000:4	En framtida nationell materialflödesstatistik - användning av naturresurser, substanser och kemikalier i produktion och konsumtion.	SCB
2000:5	Miljöpåverkan av svensk handel - resultat från en pilotstudie	SCB
2000:6	Vattenräkenskaper - en pilotstudie om uttag, användning samt utsläpp, fysiska och monetära data	SCB
2000:7	Metod för samhällsekonomisk analys av miljöåtgärder	NV

2000:8	The environment industry in Sweden 2000 – Employment and economic data for enterprises primarily producing environmental goods and services	SCB
2002:1	Konsekvenser av restriktioner på koldioxidutsläpp – ekonomiska kalkyler fram till år 2010	KI
2002:2	Environmental Impact of Swedish Trade	SCB
2002:3	Miljöräkenskaper. Innehåll, användning och användare	SCB
2003:1	Samhällsekonomiska konsekvenser för Sverige av begränsad handel med utsläppsrätter enligt EU:s direktiv	KI
2003:2	Water Accounts 2000 - with disaggregation to Sea Basins	SCB
2003:3	Indikatorer för hållbar utveckling – baserade på miljöekonomisk och social statistik	SCB
2003:4	Environmental subsidies – a review of subsidies in Sweden between 1993 and 2000	SCB
2004:1	Social statistics by industry – Introducing the social dimension into Environmental accounts	SCB
2004:2	Värdering av hälsoeffekter från luftföroreningar	KI
2005:1	Administrativa styrmedel på miljöområdet – Hur kan de infogas i miljöräkenskaperna?	SCB

I Sveriges officiella statistik har publicerats

Na 53 SM 9601	Miljöräkenskaper, Fysiska räkenskaper för energi och utsläpp till luft 1989, 1991 och 1993	SCB
MI 53 SM 9901	Miljöräkenskaper, Fysiska räkenskaper för energi och utsläpp till luft 1993 och 1995	SCB
MI 53 SM 0101	Miljöräkenskaper 1993 – 1998	SCB
MI 23 SM 0001	Miljöskyddskostnader i industrin 1997	SCB
MI 23 SM 0101	Miljöskyddskostnader i industrin 1999 och 2000	SCB
MI 23 SM 0201	Miljöskyddskostnader i industrin 2001	SCB
MI 23 SM 0301	Miljöskyddskostnader i industrin 2002	SCB
MI 23 SM 0401	Miljöskyddskostnader i industrin 2003	SCB

Rapporterna kan beställas från:

SCB, Publikationstjänsten, 701 89 Örebro, fax: 019-17 68 00,
e-post: publ@scb.se, eller från respektive ansvarig myndighet

Miljöräkenskaper är ett informationssystem som utvecklas för att systematiskt beskriva sambanden mellan miljö och ekonomi. Statistik om miljö och ekonomi ger underlag för kostnadsberäkningar av miljöåtgärder och miljöskador, analyser av miljöpolitik och ekonomisk politik samt indikatorer över miljötillstånd och uthållig utveckling. Inom ramen för arbetet med att utveckla miljöräkenskaper för Sverige bedrivs verksamhet vid tre olika myndigheter.

Statistiska centralbyrån utvecklar fysiska miljöräkenskaper, dvs. ett statistiskt system i vilket miljöpåverkan och resursanvändning i fysiska termer kopplas samman med ekonomisk statistik om produktion och konsumtion. Systemet utgör underlag för analyser och indikatorer.

Konjunkturinstitutet utvecklar miljöekonomiska modeller där man kan göra analyser av hur olika politiska förslag och beslut påverkar såväl miljön som landets ekonomi. Konjunkturinstitutet gör också värderingar och kostnadsberäkningar av miljöpåverkan, dvs. monetära miljöräkenskaper.

Naturvårdsverket beskriver tillståndet i de svenska ekosystemen och hur dessa förändras. Naturvårdsverket gör också beräkningar av kostnaderna för att minska utsläpp och annan miljöpåverkan.

Rapport 2005:2

Sveriges miljöföretag 2003

Omsättning, export, sysselsättning, löner och utbildning

Huvudsyftet med denna rapport är att uppskatta den primära miljösektorn i Sverige, dvs. de arbetsställen i Sverige vars huvudsakliga verksamhet består av att mäta, förebygga, minimera eller återställa förstörd miljö. Detta görs i termer av sysselsättning, tidigare utbetald arbetslöshetsersättning, de sysselsattas utbildning och löner samt verksamheternas omsättning och export. Resultatet redovisas för olika miljöområden liksom på regional nivå. Dessutom redovisas statistik för de arbetsställen som har viktig, men sekundär, miljöproduktion i Sverige.

ISSN: 1403-1337
ISBN: 91-618-1283-8

Statistikpublikationer kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 Örebro, telefon: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44, e-post: publ@scb.se. De kan också köpas genom bokhandeln eller direkt hos SCB, Karlavägen 100 i Stockholm och Klostergatan 23 i Örebro. Aktuell publicering redovisas i SCB:s publikationskatalog och på vår webbplats (www.scb.se). Ytterligare hjälp ges av SCB:s Informationsservice, e-post: infoservice@scb.se, telefon: 08-506 948 01 eller 019-17 62 00, fax: 08-506 948 99.

This statistical report and other publications can be ordered from Statistics Sweden, Publication Services, S-701 89 Örebro, Sweden (phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44, e-mail: publ@scb.se). If you do not find the data you need in the publications, please contact Statistics Sweden, Information Services, Box 24300, S-104 51 STOCKHOLM, Sweden (phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 8 506 948 99, e-mail: infoservice@scb.se).

www.scb.se